

OFFISERSBLADET

Tidsskrift for Befalets Fellesorganisasjon

SIDE 8:

Ny pensjonsordning i Forsvaret:

- ✓ Må jobbe lenger
- ✓ Lavere utbetaling
- ✓ Fortsatt plikt til å fratre

5
2023

Unrivalled mobility. Proven technology.

The unstoppable Nordic hero

Beowulf, the winner of the U.S. Army's Cold Weather All-Terrain Vehicle program, is the go-anywhere system of choice for arctic environments. Capable of operating in any terrain, whether it's snow, ice, rock, sand, mud or steep mountainous climbs, Beowulf's amphibious capability also allows it to swim in flooded areas or pass obstacles using lakes and coastal waterways. Based on the legendary Bv206 and BvS10 All-Terrain Vehicles, Beowulf is the modern, proven, articulated vehicle for moving personnel and cargo in multiple operational roles under the most remote and harshest conditions.

baesystems.com/Beowulf

@BAESystemsNorge

BAE SYSTEMS

Det er klart at folk er forbanna

I denne utgaven av Offisersbladet har vi sett nærmere på de nye pensjonsreglene for ansatte i offentlig sektor med særalder. Det har vært en bratt læringskurve, og undertegnede er langt i fra utlært. Det som virker tungt og traurig – og langt der fremme – er likevel noe som kommer til å påvirke deg. Pensjon er viktig, og som en av BFOs forhandlingsledere uttaler det, er det grunn til å være klar over for hva det betyr for deg.

«Det er klart at folk er forbanna over å måtte stå flere år lenger i arbeid enn det de var forespeilet tidligere. Ordningen er dårlig, og den blir enda dårligere for de yngre aldersgruppene». Det sier Ragnar Dahl som er den som har jobbet lengst med pensjon i BFO.

Han kommer med en advarsel om konsekvensene ved den nye pensjonsordningen, og en like klokkeklar oppfordring: Begynn å spare til pensjon, i dag.

De vi har snakket med i Forsvaret i denne utgaven spiller også bekymringen mange sitter med, om hva som venter dem når de en dag må ta av seg uniformen. Enten de er i starten av sitt yrkesliv eller nærmer seg pensjonsalder, er tilbakemeldingene entydige: De nye pensjonsreglene gjør at de vurderer sin framtid i Forsvaret. Konsekvensen kan fort bli at Forsvaret mister ansatte som de ikke har råd til å miste.

Det er også bekymringsfullt at enkelte ikke ønsker å si hva de virkelig mener om blant annet pensjon i frykt for at det kan ha konsekvenser på arbeidsplassen. Det var noen av tilbakemeldingene da Offisersbladet besøkte Bardufoss.

Om frykten er begrunnet eller ikke, er det likevel et sykdomstegn. Det svekker takhøyden i Forsvaret og gjør muligheten for å treffe gode og veloverveide beslutninger dårligere. Da er enda viktigere at Tonje, Egil og Joakim, som du kan lese mer om i denne utgaven, forteller hva de mener.

Pensjon er imidlertid ikke det eneste vi tar for oss i denne utgaven. Du kan også lese om hvordan Lagførerskolen har som målsetting å utdanne flere i tiden framover. Det skal de gjøre uten å belaste Hæren i samme grad som tidligere. Vår tillitsvalgte Jacob Tvedt Gelius bidrar også i denne utgaven med en helt ny spalte. Han ser nærmere på ulike treningsformer i Forsvaret og kommer med treningstips for våre lesere.

Vi har også satt oss ned med Sverre Diesen som mener Forsvaret kan se langt etter storsatsing. Og kanskje ikke det er helt nødvendig heller?

Øyvind Førlund Olsen
redaktør Offisersbladet

5/23

OFFISERSBLADET

Organ for Befalets Fellesorganisasjon

BFO:

Postboks 501 Sentrum
0105 Oslo

Telefon 23 10 02 20

E-post: post@bfo.no

Internett: www.bfo.no

OFFISERSBLADETS TILSYNSKOMITÉ:

Ris og ros, og eventuelle tips om utgavene kan sendes til tilsynskomiteen@bfo.no og oyvind.olsen@bfo.no

UTGIVER:

Dag Stutlien, leder BFO

ANSVARLIG REDAKTØR:

Øyvind Førlund Olsen

REDAKSJON OG

ABONNEMENTSAVDELING:

Se adresse for BFO

E-post: Offisersbladet@bfo.no

Tlf. abonnementsavdeling: 23 10 02 20

E-post: mona.audne@bfo.no

Tilsluttet Yrkesorganisasjonenes
Sentralforbund-Stat

FØLG BFO PÅ:

facebook.com/befaletsfellesorganisasjon

x.com/bfok12

instagram.com/befaletsfellesorganisasjon

ANNONSESALG:

E-post: offisersbladet@bfo.no
 Mobil: 480 91 607

GRAFISK PRODUKSJON:

Design: PITBOX AS post@pitbox.no
 Trykk: UnitedPress Poligrafija

BILDER:

Hvis ikke annet er oppgitt, er bildene tatt av Forsvaret.

FORSIDE:

Illustrasjon Nicolai Caspari Stigar.

REDAKSJONEN AVSLUTTET:

12. oktober 2023
 (Bekreftet opplag 2. halvår 2022 - 10.500)

UTGIVELSESPÅN 2023:

NUMMER	MATR.FRIST	UTGIVELSE
Nr 6, desember	24. november	8. desember

Ny avtale om særalderspensjon – store konsekvenser for medlemmene våre

Siden sist har avtale om ny særalderspensjon kommet på plass i staten. For Forsvaret gjenstår det å avklare særregler siden vi som eneste etat har pliktig fratreden ved fylte 60 år. Dette arbeidet skal avsluttes innen 1.juli 2024. Vi håper at det går enda raskere.

Når det gjelder den nye avtalen er det viktig å få frem at dette ikke har vært en forhandling med de tvistemekanismer som da ligger til grunn. Dette gjelder også for prosessen videre. Det har vært en prosess hvor partene ble invitert med for å finne gode løsninger uten at det skulle koste mer enn dagens pensjonsavtale. Forhandlingsdelegasjonen i YS gjorde en meget god jobb og det er til vår store fordel at tidligere leder

BFO, Jens Jahren, var del av denne. Våre krav ble derimot ikke møtt av staten og jeg mener at avtalen slik den ligger i dag, ikke er god nok for våre medlemmer. Derfor sa vi klart fra at vi ikke stiller oss bak avtalen. Siden enigheten ble landet på hovedsammenslutningsnivå, YS for vår del, er vi likevel en del av avtalen på lik linje med alle andre. Jeg mener uansett det var et viktig signal å sende og forhåpentligvis gir det oss større handlingsrom i resten av prosessen.

Jeg har fått mange henvendelser fra personell som er skuffet. Særlig to områder blir omtalt. Det ene er at 85-års regelen utfases fra 1970-kullet og er borte fra 1973-kullet. Og det andre mange reagerer på er at det gis avkortning mot inntekt over 1G på arbeid etter man går av med pensjon. Begge deler får store konsekvenser for personellet i Forsvaret.

Jeg er bekymret for at avkortningen kan føre til at færre tar seg ny jobb etter at karrieren i Forsvaret er over. Denne kompetansen er det behov for i samfunnet for øvrig og det er vanskelig å forstå logikken i dette. Endringene treffer personell som nærmer seg pensjonsalder og dette får store konsekvenser for planene mange har hatt gjennom hele sitt yrkesliv.

HVA GJØR BFO VIDERE

Vi har tatt ansvar for å heve kompetansen om avtalen til nærmere 1000 medlemmer med briefere og kurs. Vi jobber fortsatt med å forstå alle detaljene i avtalen samt belyse uklarheter som må svares ut. Vi er i gang med sonderinger for hvilket mulighetsrom vi har i prosessen videre. Vi bruker vår mulighet til å påvirke beslutningstakere i alle egnede fora.

NY LANGTIDSPLAN FOR FORSVARET

Arbeidet med ny langtidsplan er i full gang og det er knyttet stor spenning til hvordan den til slutt kommer til å se ut. Med alle innspill som nå ligger på bordet, herunder Forsvarskommisjonen, beredskapskommisjonen og ikke minst Forsvarssjefens fagmilitære råd - sett i lys av sikkerhetssituasjonen i Europa - har jeg store forventninger til politisk nivå og om de viser vilje til en markant økning av bevilgninger til Forsvaret. BFO har gitt sine innspill til alle rapportene og langtidsplanen i tillegg til dialogmøte med Forsvarsministeren. Vårt budskap er enkelt og tydelig: Forsvaret trenger flere ansatte og vi må få på plass incentiver for å beholde de vi har. Dette må på plass for å lykkes i utviklingen av fremtidens forsvar.

Dag Stutlien
 leder BFO

faste saker:

Redaktørens leder..... 4

BFO leder 5

Hva skjer?.....32

KAFO leder.....38

Cyberingeniørskolen.....38

Pensjonsbrevet.....40

Kronikk: En eksepsjonelt dyktig general.....50

Filmanmeldelser.....64

Kulturmix.....67

Kronikk: Lærdommer fra Heimevernets historie.....68

Internasjonale nyheter.....70

artikler:

Pensjon: Må jobbe lengre for mindre..... 8

YS Stat: Pensjonsordningen kan svekke sikkerheten.....16

Vil heller bli lagfører enn vernepliktig 18

Er tiden for ekstensielle kriger over, Diesen?.....24

Forsvarskonferansen 2023.....28

– Vi ønsker en enda sterkere satsing på personellet46

Kropp er topp med Jacob.....54

16-17

YS Stat:
Pensjonsordningen kan svekke sikkerheten

Leder i YS-Stat Jens Bernhødt Jahren mener ansatte i Forsvaret har grunn til å være skuffet over sin tryggesjekk.

18-22

Vil heller bli lagfører enn vernepliktig

Tenninger velger Lagførerrollen i stedet for vanlig ferdagsstasjonsjeneste.

24-27

Er tiden for eksistensielle kriger over, Diesen?

Tidligere forsvarssjef Svein Diesen mener vi må være mer realistiske i hvordan vi planlegger for forsvaret av Norge.

54-59

Kropp er TOPP med Jacob

Jacob Tveit Gelius lefter jern med Thomas Malmo.

HIGH PRECISION OVER LONG DISTANCES

The 155 mm High Explosive Extended Range (HE-ER) munition is engineered for long range engagement, capable of incapacitating or neutralizing distant targets at a verified firing distance exceeding 40 kilometers. This ammunition offers flexibility and versatility, featuring interchangeable components such as base bleed or hollow base units, IM properties, optimized fragmentation, and fuze technologies to achieve distinct tactical and operational effects.

Nammo's 155 mm HE-ER is qualified and ready for use in K9, Archer and PzH 2000 gun systems.

PENSJON

Ragnar Dahl er forhandlingsleder i Befalets Fellesorganisasjon. Han oppfordrer ansatte i Forsvaret om å spare til egen pensjon.

Ansatte i Forsvaret får en mye strammere pensjonstilværelse enn tidligere. Flere sier en dårlig pensjon kan gjøre at de slutter.

■ Tekst & foto Øyvind Førland Olsen
■ Illustrasjon Nicolai Caspari Stigar

– Egentlig burde vi være ganske bekymra, for pensjon er livslønnen vår når vi går av, og den nye ordninga er dårligere enn den forrige, sier Ragnar Dahl.

Foran en liten forsamling uniforms-kledde menn og kvinner i Istindportalen på Bardufoss, forteller Dahl om konsekvensene ved den ny tjenstepensjon for dem med særalder i offentlig sektor. Det er knappe to uker siden resultatet ble kjent. Siden da har Dahl som er forhandlingsleder i Befalets Fellesorganisasjon, mottatt flere titalls telefoner og holdt en rekke digitale foredrag om pensjon. Folk er usikre på hvordan det rammer dem, og mange er skuffa over resultatet forteller, Dahl.

Han viser en rekke bilder på kino-

lerretet som skal illustrere hvordan det rammer de ulike aldersgruppene.

– BEGYNN Å SPARE

Det er fortsatt plikt til å gå av, det er normert aldersgrense for særalder; de som er født i 1973 de kan gå av på 61, de som er født i 1983 kan av på 62 og de som er født i 1993 de må stå i til de blir 63 – fordi statistikken viser at folk lever lenger.

Da må folk jobbe lenger.

Og den prosentvise pensjonsutbetalingen kryper trolig langt ned på 50-tallet for dem som er født på 1980-tallet og senere.

– Det er klart at folka er forbanna over å måtte stå flere år lenger i arbeid enn det de var forespeilet tidligere. Ordningen er dårlig, og den blir enda dårligere for de yngre aldersgruppene.

– Begynn å spare til pensjon nå, sier Dahl til forsamlingen i Istindportalen.

MÅ JOBBE LENER FOR MINDRE

En av dem som blir berørt av den nye pensjonsordningen er oversersjant (OR6) Joakim Grønstrand. 32-åringen er sikkerhetsleder ved Maritim helikopterving og har jobbet på Bardufoss siden 2017. Grønstrand er usikker på hvordan den nye ordningen vil slå ut for ham – forutsatt at han jobber i Forsvaret fram til pensjonsalder.

Det som er sikkert, er at Grønstrand må jobbe fram til han nesten er 63 år. Da får han en pensjon på rundt 54 prosent av snittet han har hatt i pensjonsgivende inntekt i alle yrkesaktive år.

– Jeg forstår at min aldersgruppe må jobbe lenger og at vi sitter igjen med en dårligere pensjon enn tid-

ligere – men det er mye rundt den nye pensjonsordningen jeg fortsatt sliter med å forstå.

Grønstrand forteller at det er mange som føler at den nye pensjonsordningen rammer yngre hardest, og at den er urettferdig.

Det synes Grønstrand også.

Pensjon vil likevel ikke være en enkeltstående årsak hvis han en gang skulle velge å jobbe med noe annet – utenfor Forsvaret.

– Det er ordninger som har blitt borte; for min del var det et rekruttere- og beholdetillegg. De yngre ser jo at T35 skal fases ut, og det er omstillinger. Jeg opplever at Forsvaret blir en mindre attraktiv arbeidsplass når goder fjernes.

– Det er masse folk som slutter og det kommer til å bli krise framover.

Tillitsvalgte i Befalets Fellesorganisasjon sier at flere i Forsvaret er frustrert som følge av det de oppfatter som mangel på informasjon om nye pensjonsregler.

Joakim Grønstrand er sikkerhetsleder ved Maritim helikopterving. Han er bekymret for sin egen pensjon og for at mange vil slutte.

FRUSTRASJON RUNDT PENSJON

En dag senere er Ragnar Dahl på Gardermoen. Han holder en pensjonsbrif for rundt 60 tillitsvalgte på Quality hotell Gardermoen. Dahl går gjennom de nye reglene og deltakeme kjenner i større grad konsekvensene ved den nye pensjonsordning. De har måttet svare ansatte på sin arbeidsplass om hvordan det slår ut for den enkelte, i kraft av å være hoved- og arbeidsplassstillitsvalgte (HTV og ATV). De føler også på frustrasjonen over å måtte jobbe lengre for en lavere pensjonsutbetaling. Det å være tvunget til å slutte ved «plikt til å avtre», rammer bare forsvarsansatte.

Og med mulighet til bare å tjene én G (grunnbeløpet i folketrygden 118.620 kroner) før det blir «avkortning», gjør det vanskelig å ha en ekstra inntekt som bidrar til en romsligere økonomi når man er ferdig med Forsvaret.

MER ENN EN JOBB

For Egil Daltveit (53) kjenner på en følelse av svik når han får en langt dårligere pensjon enn han var forespeilet. Det påvirker hvordan hans egen økonomiske situasjon blir når han pensjoneres, og der gjør det vanskelig å hjelpe datteren i boligmarkedet.

– Hvis jeg bare hadde vært født noen måneder tidligere ville jeg kommet godt ut av det, sier Daltveit oppgitt.

Han er født i august 1970 og blir

påvirket av en rekke forandringer. Han kan ikke tjene mer enn én G etter pensjon. I så fall trekkes 66 prosent av pensjonen hvis inntekten overstiger grensen fra fylte 65 år. Den tidligere nevnte 85-års regelen fases også ut for ham.

Han har vært i Forsvaret siden 1989 da han startet på befalsskolen, og tok senere utdanning ved Krigsskolen – og han har høyere stabsutdanning og mastergrad fra US Army Command and General Staff College i USA, og han har i tillegg tatt sivile studier.

Nå jobber han i investeringsavdelingen i Forsvarsdepartementet hvor han har ansvar for bakkebasert luftvern. Hvor lenge han kommer til å fortsette i uniform er usikkert, sier Daltveit.

Pensjonsordningen kan være det som fører til et nytt kapittel i arbeidslivet – utenfor Forsvaret, ifølge oberstløytnanten.

– Å tjenestegjøre i Forsvaret har ikke bare vært en jobb – det å være militær og offiser handler om mer enn det; det handler om hvem jeg er.

– Jeg har aldri sett etter en jobb på utsiden av Forsvaret, men jeg har fått tilbud der jeg kunne fått en mye høyere lønn. Men sikker pensjon har vært viktig for meg, så jeg har blitt – i visshet om at jeg hadde en god pensjonsordning. Hadde jeg visst at det skulle bestemmes at min pensjon skulle bli vesentlig dårligere kun fire år før jeg kunne gå av, ville jeg trolig ha sluttet for lenge siden. Nå er jeg

Egil Daltveit sier han ville sluttet i Forsvaret tidligere hvis han visste om de nye pensjonsreglene. Tonje Walle Skraastad er usikker på framtiden i Forsvaret.

redd for at mange av de yngre i Forsvaret vil gjøre nettopp det, sier Daltveit.

– BRUDD PÅ ARBEIDSLINJA

Han forteller at han har blitt i Forsvaret, og hatt en karriere som blant annet har inneholdt tjeneste i utlandet over mange år både i operasjoner, i utdanning, men også som forsvarsattache i Beograd, på

grunn av de verdiene han forbinder med Forsvaret.

Og vissheten om en god og trygg pensjonstilværelse har bidratt til at han har blitt i Forsvaret.

– Min økonomiske langtidsplan har vært å ta ut tidligpensjonen jeg har tjent opp i rundt 40 år i Forsvaret fra jeg må fratre ved 60 år. Samtidig kunne jeg utnytte restarbeids- evnen min til å ta meg en jobb.

Dette ville ført til at jeg kunne gi datteren vår en start i boligmarkedet.

– Det vil trolig ikke være mulig med den pensjonsordningen som er vedtatt nå, sier Daltveit.

– Men jeg håper at den nye gjennomgangen av reglene for oss som har plikt til å gå av på særaldersgrense vil føre til at situasjonen blir noe bedre, legger han til.

– Hva er det som skaper mest bekymring knyttet til pensjonsordningen?

– Det er et stort brudd ved arbeidslinja, sier Daltveit og sikter til målsettingen om at flest mulig skal bidra lengst mulig i arbeidslivet.

– Det er så kraftig avkortning i pensjonen at man straffes for å jobbe samtidig som man har plikt til å fratre.

Jeg er ganske sikker på at jeg kan bidra mer til samfunnet etter at jeg er pliktig til å slutte i Forsvaret, men det blir i så fall straffet med at to tredjedeler av det jeg måtte tjene blir trukket.

Daltveit mener at den nye pensjonsordningen legger uhensiktsmessige store hindre for at forsvarsansatte bidrar i arbeidslivet etter at de må gå av på særalder.

Det oppleves som en straff.

ETTERTRAKTET ARBEIDSKRAFT

Tonje Walle Skraastad (26) er usikker på hvor lenge hun vil fortsette å være i Forsvaret. Hun jobber nå i Forsvarets operative hovedkvarter (FOH) i J6-avdelingen (sambandsavdelingen) med cybersikkerhet.

Hun utdannet seg i Forsvaret fra 2017-2020 ved Cyberingeniørskolen. Hun har tidligere jobbet i Cyber-sikkerhetssenteret i Cyberforsvaret.

Slik den normerte aldersgrense slår ut for henne, må hun jobbe i Forsvaret fram til hun er rundt 64 år før hun kan gå av med pensjon på særalder.

Det er likevel ikke et lengre bidrag i arbeidslivet som skaper størst uro for Skraastad.

– Jeg blir bekymret av det vi har hørt om og jeg har ikke tatt stilling eller tenkt noe særlig på pensjon

tidligere. Jeg er ung og har ikke jobbet så lenge, men jeg hører jo fra de som er litt eldre som blir påvirket av dette i umiddelbar framtid.

– Det lover ikke godt.

Skraastad forteller at hun er fornøyd med utdanningen hun har tatt i Forsvaret, og jobben hun har i fjellanlegget på Reitan. I et arbeidsmarked der teknologisk kompe-

Pensjon er ikke alltid lett å forstå, sier Ragnar Dahl. Joakim Grønstrand er også usikker på hvordan de nye reglene påvirker han.

tanse og utdanning er ettertraktet, vet hun at det finnes muligheter utenfor Forsvaret.

– Det er ikke sikkert at trivsel er nok i lengden. Det kommer kanskje til et punkt hvor man må tenke mer langsiktig, sier Skraastad.

Hun viser til at pensjonsordningen har skapt stor usikkerhet, blant kolleger og for egen del. Det er ikke sikkert at plikten til å fratre fjernes, og selv om det skulle bli opptjening til pensjon på variable tillegg, er ikke det gitt at det er nok til å bli værende i Forsvaret.

– Det er jo ingen garanti for at det vil skje heller. Min mulighet for å bygge opp et godt pensjonsgrunnlag, blir i så fall mindre.

– Hvor lenge skal man vente på at det blir pensjonsopptjening på variable tillegg, og plikten til å fratre fjernes?, sier Skraastad.

«NÅ ER DET NOK»

Daltveit og Skraastad er begge tillitsvalgte på sine arbeidsplasser. Daltveit forteller at den nye pensjonsordningen gjør at han tenker på å slutte i Forsvaret. Og han er ikke alene, sier Daltveit.

– Om lag halvparten av de med-

lemmene jeg har snakket med i Forsvarsdepartementet, har sagt rett ut: «Nå er det nok. Nå søker jeg en sivil jobb i stedet». I likhet med mange andre offiserer i Forsvaret, er dette folk som er godt kvalifiserte og svært attraktive på det sivile arbeidsmarkedet, sier Daltveit.

– Forsvaret har slik jeg ser det ikke råd til å miste disse folkene – og særlig ikke de som er yngre enn meg, fortsetter han.

Tilbakemeldingene fra Daltveit understøttes også av en medlemsundersøkelse gjennomført av Norges offisers- og spesialistforbund. Der svarte fire av ti spurte forsvarsansatte at de vurderer å slutte som følge av pensjonsordningen.

– Vi har ikke råd til å miste sånne som deg, sier Daltveit og viser til Tonje Skraastad som er tidlig i sitt arbeidsliv.

– Uten folkene som Tonje her risikerer vi ikke å få noe ut av alt materiellet vi kjøper, sier 53-åringen.

TRE TIL FEM ÅR

Tonje Skraastad ser ikke nødvendigvis for seg å bli i Forsvaret fram til hun går av med pensjon. For ytterligere å understreke alvoret at Forsvaret kan miste mange kompetente unge

ansatte, er at Forsvaret er et midlertidig stoppested til en sivil jobb, sier Skraastad.

– De aller fleste sikter på en sivil jobb innen tre-fem år. Mange tenker at de får erfaring fra Forsvaret som er nyttig, men at det ikke er et sted de kan være for «alltid».

– En fjerdedel av kullet mitt er ikke lenger ansatt av Forsvaret.

Hun forteller at hun har vurdert å ta en offisersutdanning og bli i Forsvaret en stund til – men hun har blitt mer og mer usikker.

– På grunn av pensjon begynner jeg å tenke annerledes.

MÅ GJØRE FORSVARET ATTRAKTIVT

– Pensjon ække lett, sier Ragnar Dahl. Det er Joakim Grønstrand enig i.

Forhandlingsleder Dahl er nettopp ferdig med å holde pensjonsbrifen i Istindportalen på Bardufoss.

Grønstrand sitter fortsatt med en usikkerhet hvordan den nye ordningen vil slå ut for ham.

– Det var fint å lese at forsvarssjefen skulle gjøre sitt for at vi får den beste pensjonen som overhodet mulig, sier Grønstrand og sikter til en melding som gikk til alle militært tilsatte i Forsvaret.

Da handlet det om opptjening til pensjon på variable tillegg, sier Grønstrand.

– En stor del av inntekten til oss i Forsvaret består av tillegg. Når man ikke tjener til pensjon på tillegg i forbindelse med vakt og øvelser, så oppleves det urettferdig når man for eksempel vet at politiet har det inkludert.

Ifølge Grønstrand har Forsvaret vært en fleksibel arbeidsgiver som har gitt ham muligheter – og 32-åringen har vært både i Sjøforsvaret og Luftforsvaret.

Grønstrand har befalsskole som han senere har bygget på i Forsvaret med videre befalsutdanning. Han blir i Forsvaret – i hvert fall en stund til – men det er vanskelig å se for seg at han er i uniform fram til han blir 63 år.

– Vi har vært gjennom mange omstillinger og nedleggelser, og vi har mistet tillegg. Pensjon ble sett på som et gode. Når det endres til noe dårligere oppleves det som vi sitter igjen med mye mindre og med dårligere betingelser enn før.

– Vi er nødt til å gjøre Forsvaret attraktivt igjen.

Regjeringen: Særalder er svært kostbart

Regjeringen har ingen umiddelbare planer om å gjøre endringer i pensjonsordningen som mange i Forsvaret er kritiske til.

– For gruppene som har særaldersgrenser er den grunnleggende utfordringen at selve særaldersgrensen ikke uten videre er i tråd med arbeidslinja. Pensjonsordningene for de med de laveste aldersgrensene er svært kostbare, og disse gruppene oppnår et godt pensjonsnivå ved en klart lavere alder en øvrige arbeidstakere.

– Min vurdering er at det da er rimelig at det må være begrensninger for hvor mye man kan tjene ved siden av full pensjon.

Det skriver statssekretær i Arbeids- og inkluderingsdepartementet Tomas Norvoll (Ap) til Offisersbladet. Departementet har blitt forelagt kritikken fra forsvarsansatte i forbindelse med den nye pensjonsordningen.

G-GRENSE

Det er ikke sikkert at det blir mulig

å tjene mer enn 1 G uten avkortning (reduisert pensjon ved arbeidsinntekt, red. anm.) etter at man har gått av med pensjon, svarer Norvoll. Det betyr om man får inntekt fra arbeid enten det er fra offentlig eller privat sektor som overstiger rundt 118.000 kroner blir det en avkortning av alderspensjonen.

Det har vært et av punktene forsvarsansatte er svært kritiske til.

– Vil regjeringen vurdere å oppjustere beløpet (1G) ved arbeidsinntekt etter pensjon før det blir avkortning?

– Med dagens regler kan det være økonomisk langt mer gunstig å forlate en stilling med særaldersgrense for å ta seg annet arbeid i privat sektor sammenlignet med å fortsette i stillingen med særaldersgrenser eller

ta annet arbeid i offentlig sektor. For offentlig sektor er det viktig å beholde spesialiserte og høykompetente arbeidstakere så lenge som mulig. Forsvarsansatte har imidlertid fortsatt en plikt til å fratre ved aldersgrensen og er derfor i en spesiell situasjon.

– Nettopp derfor er regjeringen og partene enige om å gjennomføre en prosess for å avklare særregler, herunder eventuelle særskilte regler for avkortning, for dem som til enhver tid har pliktig fratreden ved aldersgrensene.

VENTE OG SE

I denne utgaven av Offisersbladet har leder i YS Stat, Jens Jahren, uttrykt bekymring for at den nye pensjonsordningen kan svekke beredskapen. Det kan blant annet gjøre det

vanskeligere å beholde og rekruttere ansatte i for eksempel politiet og Forsvaret, sier Jahren.

Det er ikke nødvendigvis statssekretær Norvoll enig i.

– De reglene som nå er avtalt, gir et klart bedre livsvarig pensjonsnivå enn de reglene som gjelder nå, skriver Norvoll og viser blant annet til særalderspåslaget til ansatte i Forsvaret som «løfter kompensasjonsnivået med 7,7 prosentpoeng»

– Det tror jeg vil bidra til å beholde kompetanse i disse viktige operative yrkene. Jeg synes derfor vi bør avvente denne prosessen før vi konkluderer på hvordan dette vil slå ut for beredskapen i Norge, skriver Norvoll.

Han viser til at «prosessen» i forbindelse med vurdering av pliktig fratreden og avkortning avsluttes innen 1. juli 2024.

Statssekretær Tomas Norvoll (Ap) i Arbeids- og inkluderingsdepartementet mener at det må være begrensninger på hvor mye man kan tjene etter å blitt pensjonist (Foto: Astrid Waller).

YS Stat:

Pensjonsordningen kan svekke sikkerheten

Leder i YS-Stat Jens Bernhard Jahren mener ansatte i Forsvaret har grunn til å være skuffet over sin nye pensjon.

■ Tekst & foto Øyvind Førland Olsen

Særlig de som har stått lenge i Forsvaret og ikke er omfattet av sikringsregel vil bli hardt rammet av den nye pensjonsordningen. Han frykter mange vil velge å slutte.

– I ytterste konsekvens setter dette en del yrker i en situasjon hvor det blir krevende å opprettholde beredskap og sikkerhet, sier Jahren.

For noen uker siden satt den tidligere lederen i Befalens Fellesorganisasjon i YS sin forhandlingsdelegasjon om ny pensjonsordningen for ansatte i offentlig sektor med særalder. Der møtte YS regjeringen ved statsråd Marte Mjøs Pedersen (Ap) i Arbeids- og inkluderingsdepartementet. Jahren var én av dem som representerte forsvarsansatte tilsluttet BFO og mange tusen andre i offentlig sektor med særalder.

Å kalle det forhandlinger er likevel upresist da arbeidstakersiden ikke hadde stort annet alternativ enn å godta avtalen som ble lagt på bordet, sier Jahren.

Det forelå ingen tvisteløsninger og mye var allerede gjort gjennom avtalen om ny offentlig tjenstepensjon i 2018, forteller Jahren.

Å gå til brudd var heller ikke et alternativ. Da kunne ordningen blitt enda verre, fortsetter leder av YS Stat

«SVIK» OG KRAFTIGE REAKSJONER

– Jeg har stor forståelse for dem som har kort tid igjen til det har sett på som en opparbeidet rettighet og en del av vilkårene de har vært ansatt på i 25-30 år, ser på det (pensjonsordningen) som et svik som rokker ved deres planer, sier Jahren.

Han viser til at mange har sett for seg å gå av ved fylte 57 år som var i tråd med såkalte 85-årsregelen (da alder og tjenestetid i Forsvaret til sammen utgjør 85 år, red.anm).

– At det ble så korte overgangsordninger for dem det gjelder, visste vi at ville skape misnøye og kraftige reaksjoner, sier Jahren.

Han mener regjeringen burde vært villige til å innrette ordningen på en annen måte slik at den ikke ville slått like ille ut for enkelte aldersgrupper. Det kunne vært romsligere overgangsordninger, sier Jahren.

KAN SVEKKE BEREDSKAPEN

– Dette treffer jo de operative yrkene; politi, brann- og redning, ambulanse og Forsvaret. Forsvaret er det jo allerede store problemer knyttet til å beholde kompetanse, sier Jahren.

– I tillegg skal Forsvaret vokse de neste årene, fortsetter han.

– Er pensjonsordningen dårligere for ansatte i Forsvaret enn for andre sammenlignbare grupper?

– Nei, det er det samme resultatet for de som har særalder i offentlig sektor. Det slår litt ulikt ut med tanke på de yrkesgruppene som har særalder på 65 eller 63. Det er viktig å understøtte at det å få på plass en løsning som var langsiktig og varig, som ivaretok det livsvarige pensjonsgrunnlaget, det har vært viktig. Det gjelder også for de som jobber i Forsvaret.

KAN MISTE ANSATTE

Jahren viser til at det er en del som fortsatt er omfattet av den tidligere ordningen for særalder og kan gå av på 57 år. De som derimot er født 1970, har imidlertid en annen ordning.

– Det er ganske mange som kan gå i løpet av noen år som kan gå av på den tidligere ordningen. Faren er at de som er født senere (fra 1970), som opplever dette som et stort svik, de kan fort tenke seg å gjøre noe annet. De sitter med mye kompetanse og de har gode muligheter utenfor Forsvaret.

– Denne avtalen som nå foreligger støtter ikke opp under økt evne til å beholde eller å rekruttere personell.

– Hvilke muligheter har man til å gjøre

en pensjonsordning som mange opplever som dårlig, litt bedre?

– De som har plikt til å fratre og tilsatt etter Forsvarsloven, der er det en liten åpning for å se på reglene. Da kan man se på økt beløp før avkortning (beløpet man kan tjene uten at det trekkes i pensjon – nå er grensen 1 G – cirka 118.000 kroner i året), opptjening og antall år i særalderstilling.

– Gitt det synet regjeringen har vist tror jeg det blir krevende å få noe ut av en sårn prosess. Vi skal selvsagt prøve.

ETTERLYSER OPPTJENING PÅ TILLEGG

Jahren sier også at det blir viktig å få opptjening på variable tillegg – særlig for de yngre årskullene. I den nye pensjonsmodellen (Ny offentlig tjenstepensjon) fra 2020 tjener man opp til pensjon for hvert eneste år i arbeidslivet. Det er i motsetning til den tidligere modell der grunnlaget kommer av hvilken lønn du hadde da du ble pensjonist (sluttlønn).

– De vil ha all sin opptjening til pensjon i den nye pensjonsmodellen fra 1. januar 2020, vil det vi stor innvirkning på det pensjonsgrunnlaget de kan gå av med. Jeg er skuffa at man ikke har innsett at det må på plass ennå.

Jahren har forståelse for at enkelte ansatte oppfatter den nye pensjonsordningen som et svik. Han frykter at flere nå kan slutte i Forsvaret.

Vil heller bli lagfører enn vernepliktig

Tenåringer velger Lagførerskolen i stedet for vanlig førstegangstjeneste.

■ Tekst & foto Øyvind Førland Olsen

– Jeg tenker å studere sivilingeniør, men jeg tror det er mulig at jeg blir lenger i Forsvaret. Når man først skal i førstegangstjenesten, er det ikke dumt å ha litt lederutdanning i samme slengen.

– Det ser jo fint ut på en sivil CV, sier Herman Kvam Nygård (19).

Tenåringen fra Lillestrøm sitter lent opp mot et tre og hviler ut etter å ha brukt de siste to timene på å drille fremrykking i ulendt terreng like utenfor Rena leir. Medsoldat

Erik Johannessen får føtter og hender sjekket, mens han forteller om sine planer.

18-åringen fra Bergen vurderer å ta fagbrev som elektriker.

– Jeg tar tingene litt som det kommer. Og de planene jeg hadde kan jo endre seg. Jeg får jo se hvordan jeg synes dette blir framover, men jeg har det jo bra enn så lenge. Det å lede det virker jo gøy.

– Så får vi se om det er for alle, sier Johannessen og setter opp et bredt glis.

84 BLIR MED VIDERE

Soldatene og de aspirerende lagførerne Offisersbladet møter i et øvingsområde utenfor Rena, er selektert på bakgrunn sesjonsresultater. De kunne gjennomført en vanlig førstegangstjeneste, men valgte i stedet Lagførerskolen.

Det forteller major George Detsis som er sjef for Lagførerskolen.

– Forsvarets personell- og vernepliktssenter (FPVS) har undersøkt hvem som scoret høyt på fysiske kriterier og allminnelig evnenivå. Så valgte de «kremen» av de som skal

inn til førstegangstjeneste, og spurte om de ønsker å ta en lederutdanning i Forsvaret.

– De som er her nå svarte ja, sier major Detsis.

Han legger fram hvordan den nye Lagførerskolen skal utdanne lagførere i et større volum enn tidligere – som ikke belaster Hærens avdelinger.

Tanken er at Hæren avsier færre ansatte til en lagførerutdanning i årene framover.

– Vi kan hente inn elever fra videregående skoler eller førstegangstjenesten. Hvis vi bare skulle tatt inn

I stedet for vanlig førstegangstjeneste har disse soldatene valgt å bli lagførere. 84 av 163 soldater får en plass på utdanningen som leder fram til en jobb som lagfører med korporals grad (OR4).

ansatte, da hadde vi tømt Hæren, sier Detsis.

UTDANNING VED HÆRENS VÅPENSKOLE

Han forteller at 84 av de 163 soldatene som øver sine ferdigheter i skogen under observasjon og veiledning av instruktører, blir med videre.

– De andre som ikke kommer videre, fortsetter førstegangstjenesten i Hæren. Det som er nytt, er at vi har lagt på 18 uker med fagutdanning. Kravet om å være ansatt i Forsvaret er ikke lenger til stede. Enten så har du basisferdighetene fra før ved gjennomført førstegangstjeneste, eller så er det slik du ser av de som er under

Erik Johannessen (t.h.) fikk muligheten til å utdanne seg til lagfører i stedet for vanlig førstegangstjeneste. Ved siden av ham sitter medsoldat Tormund Aarseth Høivik.

utdanning nå, som gjør dette i stedet for førstegangstjenesten, sier Detsis.

Han viser til at soldatene må ta et veivalg i utdanningen på nyåret.

– De som blir med videre skal velge en faglinje; logistikk, manøver, samband, sanitet ingeniør, artilleri og Militærpoliti, sier Detsis.

– De er fortsatt under min «paraply» og det er jeg som har personellansvaret, selv om det er fagskolene ved Hærens våpenskole som leder fagutdanningen.

DRILLER PÅ SOLDAT-FERDIGHETER

«Pang, pang, pang!»

Soldatene simulerer at de skyter. Etter drøyt to timer med å ta grop, kaste en granat som ikke sprenger og vokter seg for ikke å bli eksponert mot dypet, avtar gradvis entusiasmen. Det er likevel en synlig forbedring at elementene ved øvelsen sitter litt bedre, forteller instruktørene. I makkerpar speider soldatene over åskammen, så kommer tilbakemeldingen fra Amanda Almaas. Hun forklarer hva som har skjedd:

– Det soldatene har gjort her er å gjennomføre 3-Alpha-leksjon og de har lært å ta grop. De har gjort det steg-for-steg med et granatkast som

har resultert i bekjempet fiende, forteller Almaas.

Hun påpeker at læringskurven er bratt for de ferske soldatene som nylig gjennomførte rekrutten.

Tropssersjant ved Lagførerskolen Håkon Westli går nærmere åskammen og peker på hva soldatene må jobbe mer med:

– Nå vi skal begynne å skyte i nedoverbakke senker vi våpenet litt for mye. Konsekvensen da er at vi bare skyter rett i bakken. Det er et enkeltmannansvar og det må vi sørge for at går i orden, sier Westli før han finner veien til neste soldat.

«LIVSLANG KARRIERE»

«Lagførerskolen utdanner Hærens fremtidige korporaler til en livslang karriere i Hæren. Du lærer ikke bare hvordan å være leder i Forsvaret, men også å ta vare på deg selv og menneskene rundt deg i krevende situasjoner».

Det heter det i beskrivelsen av Lagførerskolen på Forsvarets egne sider. Noen kilometer unna lagsteltene og soldatdrillene i skogen, forbereder major Detsis for å besøke soldatene under uttaket.

Om lagførere blir værende i Hæren som en del av spesialistsøylen fram

fakta:

LAGFØRERSKOLEN

Etablert: 2019 på Rena

Sjef og Sjefssersjant: Major George Detsis, Stabssersjant Petter Kvembekkeng.

Oppdrag: Utdanne lagførere til alle Hærens avdelinger, som er i stand til å lede soldater på lagsnivå i fred, krise, krig og under vinterforhold.

Størrelse: 54 ansatte, 7 tropper. (Fra 2024: 61 ansatte, 8 tropper)

Elevantall: 300-350 elever i året.

Krav til forkunnskaper: Ingen. Alle kan søke uavhengig av om de er ansatt, har førstegangstjeneste eller kommer rett fra videregående.

Søknadsfrist: April 2024

Varighet: August - juni.

Kilde: Forsvaret

George Detsis er sjef for lagførerskolen. – Vi kan hente inn elever fra videregående skoler eller førstegangstjenesten. Hvis vi bare skulle tatt inn ansatte, da hadde vi tomt Hæren, sier Detsis.

Soldatene drillet grunnleggende soldatferdigheter, som å «ta grop». Det innebærer å ta en fiendtlig stilling i makkerpar.

Håkon Westli er troppssersjant og fulgte soldatene ved Lagføreskolen. Jeg skulle gjerne ha lært dem så mye som mulig, men med tanke på den korte tiden vi har til rådighet, synes jeg progresjonen de viser har vært god, sier Westli.

til pensjon, er ikke sikkert. Men de må i hvert fall holde på dem en stund, mener Detsis.

– Vi ønsker at de som starter på Lagføreskolen skal bli så lenge som mulig. Det koster ganske mye å utdanne vognkommandører til CV90. De som starter utdanningen

her, er garantert en jobb og de starter som korporaler. På sikt ser vi også for oss at det blir et pliktår etter utdanningen, sier Detsis.

Han mener utdanningsløpet som det nå er lagt til rette for ved Lagføreskolen, skal sørge for at de som går ut i jobb etter endt

utdanning er trygge i sin nye rolle. Han skryter av sine underordnede ved Lagføreskolen og sier at de går foran som rollemodeller for elevene ved Lagføreskolen. Det er viktig for å ivareta elevene og gjøre dem best mulig forberedt på det som venter.

– Når elevene går fra Lagføreskolen nå, skal de være i stand til å fungere i den funksjonen de har i avdeling. Dette er et stort løft for Hæren, da korporalene kommer ut i avdeling med mer kunnskap, erfaring og fagekspertise enn tidligere.

Amanda Almaas (t.v.) har tidligere vært lagfører i Stridstrenbataljonen. Nå lærer hun bort sine ferdigheter til nye soldater.

Herman Kvam Nygård tenker på å studere for å bli sivilingeniør. Han holder likevel mulighetene åpne for å bli værende i Forsvaret en stund.

TERPER PÅ FERDIGHETER

Tilbake i skogen ved Rena leir har soldatene nettopp hatt eksamen. De har testet det de har lært i løpet av dagen. Ropet «pang» har litt erstattet med smellet fra rødplast. Instruktørene observerer, som troppssersjant Westli.

– Jeg skulle gjerne ha lært dem så mye som mulig, men med tanke på den korte tiden vi har til rådighet, synes jeg progresjonen de viser har vært god, sier troppssersjant Westli.

– Vi må også være ærlige med oss selv, og erkjenne at vi ennå ikke er gode nok til å gå lagsnivå ennå – vi må gå på enkeltmannsferdigheter noen timer til, fortsetter han.

FRYKTET FYSISK STRAFF

Herman Kvam Nygård og Erik Johannessen har lagt fra seg våpnene like ved et lagstelt.

Flere av dem visste lite om Forsvaret før de møtte til rekrutten, men felt- og soldatlivet har tilsynelatende gitt mersmak.

– Jeg hadde fryktet at det var mye mer fysisk krevende og autoritært enn det har vært – med fysisk avstraffelse, sier Herman Kvam Nygård.

– Hva tenker du om å bli med videre i Forsvaret?

– Jeg har vært innstilt på å studere så fort som mulig, men jeg ser jo også at det er mulig å bli i Forsvaret også. Det valget får jeg ta en gang i løpet av våren – om jeg kommer inn på lagførerskolen.

Erik Johannessen må vise finger og tær etter lang øvelsesdag til Amanda Almaas som gjennomfører Sibir-sjekk for å kontrollere almenntilstanden til den enkelte soldat.

KONGSBERG

KONGSBERG NSM & JSM Missiles

LONG RANGE PRECISION STRIKE

- Proven operational system for Land & Sea Strike
- Autonomous Target Recognition
- Effective against well defended high value targets

KONGSBERG provides state of the art missiles for ships, trucks, fighter aircraft and naval helicopters. Stealth, high-G agility and Autonomous Target Recognition for the future.

Norwegian Made – World Class

Er tiden for eksistensielle kriger over, Diesen?

Tidligere forsvarssjef Sverre Diesen mener vi må være mer realistiske i hvordan vi planlegger for forsvaret av Norge.

■ Tekst & foto Øyvind Førland Olsen

Det er kanskje et paradoks da titusenvis av russere og ukrainere dør i krigen som fortsatt raser; men Sverre Diesen sier at eksistensielle kriger mellom industrialiserte land, ikke lenger er sannsynlige. I hvert fall ikke i de tilfellene der partene vet at krigen blir total – og de økonomiske og menneskelige kostnadene vil bli enorme.

Sjefsforskeren ved Forsvarets forskningsinstitutt (FFI) har nettopp holdt et foredrag i forbindelse med utgivelsen av boka «Krig, konflikt og militærmakt» i Gyldendals lokaler i Oslo. Overfor Offisersbladet utdyper Diesen hvorfor han mener at fullskala kriger mellom stormakter tilhører fortiden.

IKKE VERDT PRISEN

Diesen: Det har primært å gjøre med den faren atomvåpen representerer

for gjensidig utslettelse. En eksistensiell krig, selv med konvensjonelle våpen, mellom atommakter er ekstremt farlig, fordi en slik krig som den ene part er i ferd med å tape gjør det tilnærmet rasjonelt å bruke et kjernevåpen for å nullstille situasjonen. Bortsett fra kostnader og risiko er det også svært usikkert hva det politiske utfallet egentlig vil bli av en slik krig. Også i de situasjonene der man kan være rimelig sikker på hva det militære utfallet vil bli – fordi eksistensielle kriger har en tendens til å frigjøre politiske og sosiale krefter som man egentlig ikke var klar over eller oppmerksom på.

Det fører til at slike kriger ikke lenger kan sies å være et rasjonelt virkemiddel for politikken.

Offisersbladet: Du sier at Russland regnet med at krigen i Ukraina skulle

være over i løpet av noen dager, og Ukraina har forberedt seg i mange år på at Russland kunne invadere. Hva ville konsekvensene vært hvis Ukraina ikke hadde dimensjonert sitt forsvar for en stor krig?

Diesen: Det ville vært svært uklokt av dem. På grunn av Ukrainas beliggenhet og med tanke på landets historie måtte Ukraina regne med at Russland kunne prøve å erobre dem, og at russerne ville tro at det ikke ville føre til en krig som var eksistensiell for Russland – helt i motsetning til den trusselen vi står overfor i Norge. Det er jo ingen seriøs trusselvurdering i dag som går ut på at Russland vil forsøke å angripe og annektere hele Norge. Poenget er at det ikke finnes et universelt svar på hva som er et godt forsvar. Det som utgjør et godt forsvar er helt avhengig av kon-

teksten; den politiske, den militære og en rekke andre faktorer. Det norske forsvarsproblemet er grunnleggende forskjellig fra det ukrainske med hensyn til praktisk talt hver eneste forutsetning av betydning for hva som er et godt forsvar.

Offisersbladet: Det sikkerhetspolitiske bildet er jo ikke statisk – det kan jo endre seg?

Diesen: Det jo sagt at historien gjentar seg, likevel kopierer aldri historien seg selv. Jeg tror for eksempel at atomvåpnenes inntreden i verden er irreversibel – de vil ikke bli «avopfunnet». Atomvåpnene vil fortsette å være et grunnleggende premiss for totale kriger og krigføring, og gjøre slike kriger mellom atommakter politisk meningsløse. Det er med andre ord ikke slik at det som er et godt forsvar

Ukraina ville gjort en tabbe hvis de ikke forberedte seg til et angrep fra Russland. Det betyr ikke at Norge står overfor en lignende trussel, mener Diesen. Her ser vi ukrainske styrker under opplæring i England (Foto: Torbjørn Kjsovold).

*Forskningssjef ved Forsvarets
forskningsinstitutt og tidligere forsvarssjef
Sverre Diesen mener Forsvaret hadde
vært vel så bra hvis det var mindre.*

for en tid eller ett sted i verden, vil være det for alle andre steder, og heller ikke på samme sted til andre tider. Konteksten for hva som er et godt forsvar handler om hvor man befinner seg i verden, hva de sikkerhetspolitiske utfordringene er og hvilken tid vi lever i. For 200 år siden var Sverige vår fiende. Det er de åpenbart ikke i dag, og det endrer jo forutsetningene for hvordan vi innretter vårt forsvar.

Offisersbladet: *Det kan jo være at Russland tegner opp kartet på nytt og at det blir en annen sikkerhetspolitisk situasjon og blikket til Russland vendes andre steder. Det kan være at Putin faller som kan føre til et mer ustabilt Russland. Hvordan vil det kunne påvirke Norge?*

Dießen: Det vil være avhengig av hva slags Russland som stiger frem, men

Sverre Diesen mener forsvarssjef Eirik Kristoffersen (bilde) legger opp til en urealistisk satsing på Forsvaret gjennom FMR. Forsvaret kan høyst forvente 2 prosent av BNP, mener Diesen (Foto: Torbjørn Kjosvold/Forsvaret).

det vi kan si ganske sikkert er at Russland kommer til å være annerledes. Russland kommer ikke til å bli et vestlig land og russeme kommer sannsynligvis til å bevare en verdensanskuelse som er grunnleggende ulik vår, og som innebærer at sikkerhet og strategi er et nullsum-spill i deres øyne. Det betyr at Russland bare kan være sikkert hvis andre er redd dem.

Dette i motsetning til oss i Vesten som ser på strategi som et variabelsum-spill: Hvis vi setter oss ned og snakker sammen og forstår hverandre, blir begge parter sikrere. Det er en av de grunnleggende forskjellene på Russland og Vesten.

Russeme er mer opptatt av å være fryktet enn å være likt. Med tanke på Norges plassering vil vårt sikkerhetsproblem så langt vi kan se framover være knyttet til vårt nabolik med Russland, men det betyr ikke at trusselen vil være eksistensiell, som under den kalde krigen.

FAGMILITÆRT RÅD OG ILLUSJONER OM STORSATSING

Offisersbladet: Rapportene til forsvarssjefens fagmilitære råd og Forsvarskommisjonen tegner et bilde et forsvar som har åpenbare svakheter: Det handler blant annet om materiell

og at Forsvaret har personellutfordringer. Hvordan tolker du konklusjonene i rapportene som peker på behovet for en storstilt investering i Forsvaret?

Diesen: Først og fremst tror jeg de økonomiske forutsetningene i begge disse dokumentene er urealistiske. Jeg tror vi gjør lurt å legge til grunn det regjeringen har lagt frem som er en plan for hvordan budsjettene kan heves til to prosent av BNP (bruttonasjonalprodukt). Det er det absolutt beste Forsvaret kan regne med. Selv det er bare mulig å nå ved å regne de 7,5 milliarder kroner per år i såkalte Nansen-penger til Ukraina som en del av forsvarsbudsjettet. Det er jo åpenbart ikke en reell styrking av forsvarsbudsjettet, men det er likevel så langt regjeringen er villig til å strekke seg. Det tror jeg ikke det blir noen forandring på, enten vi har en regjering ledet av Arbeiderpartiet eller Høyre. Hvis budsjettene blir hevet til to prosent av BNP kan vi finansiere et forsvar i dagens størrelse på en ordentlig måte, men ikke noe mer enn det. Det som er problemet i dag er ikke budsjettets størrelse, men det er det faktum at politikerne konsekvent vedtar et større forsvar enn de finansierer.

Resultatet blir da at Forsvaret er

nødt til å tilpasse seg dette ved å hente penger der de har kortsiktig handlefrihet: Og hvor er det? Det er på ammunisjon, det er på drift, øvelser og personell. Vedlikehold utsettes, det tæres på beredskapslagre og man går ned på personell. Hva får vi da? Da får vi nettopp den form for akkumulering av de svakhetene vi har i dag og som Forsvarskommisjonen og FMR peker på. Det grunnleggende problemet er ikke at budsjettet er for lite, men at Forsvaret er større enn det budsjettet gir rom for å drifte og modernisere. Så kan man spørre seg om hvorfor forsvarssjefen gir det rådet han gjør? Noe av problemet er at politikerne ikke vil gi forsvarssjefen en klar økonomisk ramme. I forbindelse med de siste fagmilitære rådene til forsvarssjefene Kristoffersen og Bruun-Hanssen, har forsvarssjefen nærmest blitt oppfordret til å tenke fritt. Da har vi selvfølgelig fått forslag og råd som koster langt mer enn regjeringen i realiteten er villig til å bruke, men der politikerne likevel vedtar et forsvar som er en slags mellomting. Hvis politikerne vegrer seg for å gi forsvarssjefen en økonomisk ramme, bør han etter mitt skjønn si at: «Statsråd, det gir ingen mening å be om et slikt råd uten at du forteller meg akkurat hvor mye

penger jeg kan bruke. Så skal jeg fortelle hva som er den beste måten å bruke disse pengene på».

Vi hadde hatt et bedre forsvar og en vesentlig høyere forsvarsevne enn vi har i dag, med et forsvar som hadde vært mindre enn i dag, men som hadde vært i økonomisk balanse mellom drift og investeringer. Det skyldes at omtrent halvparten av forsvarsevnen, kjøper vi med de siste 4-5 prosentene av budsjettet. Når det er disse 4-5 prosentene vi må sløfse fører det til færre øvelser som gjør at ferdighetene går ned, materiellet blir ikke vedlikeholdt, vi har ikke ammunisjon og vi ikke har drivstoff. Selvfølgelig svekkes forsvarsevnen da langt mer enn den prosentvis underdekningen tilsier.

Offisersbladet: FMR og Forsvarskommisjonens utredning er knapt en statusrapport som ikke har en politisk betydning?

Diesen: Det har den betydning at det blir lettere for regjeringen å gjøre de prioriteringene som må til for å øke selv til to prosent. Det hadde vært vanskeligere hvis ikke forsvarskommisjonen hadde vært der og sagt: «Egentlig burde vi ikke øke med 25 milliarder kroner; vi burde øke med 70», som

var det kommisjonen foreslo. Sånn sett har det en betydning. Forsvarskommisjonen har på mange måter forsøkt å uttrykke alvor i den sikkerhetspolitiske situasjonen målt i kroner, men det betyr ikke at det er politisk vilje til å bruke så mye penger på Forsvaret.

VERNEPLIKT SIKRER IKKE FORSVARSVILJE

Offisersbladet: Du har tidligere pekt på ulikhetene mellom et forsvar bestående av vervede og vernepliktige. Hvilken tanker har du om verneplikten i sin nåværende form – i lys av å få mest mulig ut av de pengene man har?

Diesen: Verneplikt er grunnleggende et grunnlovsbeskyttet fortrinn i arbeidsmarkedet. Etter mitt skjønn har det ingenting med forsvarsvilje eller oppslutning om Forsvaret å gjøre. Det kan det ikke føres noe statistisk eller noe annet kunnskapsbasert bevis for. Det betyr at balansepunktet mellom hvor du bruker vernepliktige og hvor du bruker vervede bør styres av funksjonelle og økonomiske hensyn. Der hvor det beredskapsmessig og kompetansemessig er mulig og ønskelig å bruke vernepliktige, gjør vi det.

Der hvor de samme hensynene eller rene kost-nytte betraktninger tilsier at det er fordelaktig å bruke vervede, der bør vi gjøre det.

Offisersbladet: Færre vernepliktige og flere profesjonelle soldater?

Diesen: Ikke nødvendigvis færre vernepliktige. Men du kan for eksempel si at fremfor å bemanne Heimevernet med mannskaper som først har gjort førstegangstjeneste i forsvarsgrenene, kan man beslutte at HVs årlige behov på rundt 5000 mannskaper tas direkte

inn til en egen førstegangstjeneste som er rettet mot Heimevernets oppgaver.

Bare der har du 5000.

I tillegg har du andre deler av Forsvaret, som Garden og grensevaktene i Hæren. Der har du 2000 til. Så har du besetningsmedlemmer i Kystvakten og Marinen som ikke er kritiske for fartøyets operative status, du har vakt og sikring rundt alle våre garnisoner og leire. Du kan fint skrive ut like mange vernepliktige som i dag. Nå er imidlertid den operative nytteperioden til vernepliktige i de mest kompetansekrevene delene av Forsvaret helt nede i en fjerdedel av tjenestetiden.

Tenk deg hvis vi skulle utdanne polititjenestemenn i tre år og ansette dem som konstabler i ett år, før vi sa dem opp og begynte på nytt igjen. Det er det vi driver med i Forsvaret fordi vi ikke har tatt inn over oss at verneplikt er et system laget for å skape en stor, trenet reserve i form av et mobiliseringsforsvar. Vi har avskaffet mobiliseringsforsvaret, men beholdt produksjonsapparatet som vi så prøver å hente ut en stående kapasitet av. Vi bruker en hammer til å prøve å skru inn en skru.

Det er selvfølgelig en forferdelig sløsing med samfunnets ressurser.

Offisersbladet: Så verneplikt har ikke noe å si for viljen til å forsvare et land eller kunnskapen om det?

Diesen: Nei. Det finnes det som sagt intet grunnlag for å hevde – det er rett og slett en festtale. Og selv om det var riktig, så hjelper ikke det når verneplikten bare gjelder én av åtte ungdommer. Hvis politikene mente at verneplikt var viktig for forsvarsviljen og Forsvarets forankring i befolkningen, måtte de jo ha hatt en eller annen tanke om hva man skal gjøre for å

påvirke også de andre syv. Men spør man dem om det, får man ikke noe svar. Festtalene om verneplikten er i realiteten bare en form for forsvarspolitisk liturgi uten særlig substans.

Offisersbladet: Du har jo land som Israel, omgitt av fiender med en følelse av en overhengende trussel: Finnes det situasjoner der det er rettferdig gjort med en ustrakt bruk av verneplikt? Kan det da ha en effekt på forsvarsviljen med verneplikt?

Diesen: Definitivt. Israel er et land som lever på krigsfot, omgitt av fiender på alle kanter, med et knøttlite territorium. For Israel ville det være helt meningsløst å satse på noe annet enn et vernepliktsbasert mobiliseringsforsvar. De landene som har beholdt verneplikten er jo nettopp de landene som også har beholdt mobiliseringsforsvaret, fordi det da er funksjonelt. Det er jo der Norge representerer unntaket; vi har kvittet oss med mobiliseringsforsvaret, men beholdt verneplikten som det primære bemanningsprinsippet. Israel, Finland og Sveits – det er tre land i Europa som alle har beholdt både verneplikt og mobiliseringsforsvar. De har trukket den logiske konsekvens av trusselvurderingen og hvor de befinner seg – selv om det for Sveits nok er mer et spørsmål om tradisjon og historie. Sveits er jo egentlig ikke truet av noen i dagens verden, der er nok dette mer et spørsmål om kultur og identitet – «Sveits har ingen hær, Sveits er en hær» som det heter.

Men vi er jo ikke der lenger i Norge at Forsvaret spiller en stor rolle i nasjonsbyggingen. Det er neppe slik i vår tid at folk føler seg mer eller mindre norske avhengig av om de har gjort militærtjeneste eller ikke.

OM «KVIKKASER» OG SELVREALISERING

Offisersbladet: Men uten verneplikten hvordan hadde det slått ut på rekrutteringen og ansettelse i Forsvaret?

Diesen: Det er ikke snakk om å greie seg uten når vi først har verneplikt. Vi ville vært bra dumme hvis vi avskaffet den, vi får den aldri igjen. Mitt poeng er at nettopp av den grunn vil det være en fordel av rekrutteringsmessige årsaker å ha muligheten til å kalle inn 8000-10.000 ungdommer hvert år, eksponere dem for en militær hverdag og få dem interessert i å bli i Forsvaret.

Men det betyr jo selvfølgelig at når vi tar inn folk til førstegangstjeneste så bør vi kalle inn dem som primært vil være interessert i å verve seg eller ta sikte på en karriere som spesialistbefal, der førstegangstjenesten er det naturlige rekrutteringsgrunnlag. Da må vi slutte å kalle inn alle «kvikkasene» som tar sikte på en akademisk utdanning og ser på Forsvaret som et års egenutvikling før de skal begynne på universitet eller høyskole. Vi må i stedet ta inn praktikerne – fiskerne, bøndene, håndverkere, mekanikere, yrkessjåførene – ikke ungdommer som vil bli høyesterettsadvokater og overleger.

Forsvaret bør ikke se det som en oppgave å tilby selvrealisering på statens bekostning for plussvariantene i ungdomskullene.

Offisersbladet: Forsvaret smykker seg ofte med at det er «kremen av norsk ungdom» som kalles inn, det er «flinkisene». Er det et problem at Forsvaret sikter for høyt med tanke på hvem de kaller inn?

Diesen: Det er en fullstendig meningsløs praksis. Vi kaller nokså konsekvent inn dem som sannsynligvis har minst interesse av å bli i Forsvaret. Skal ny militær ordning fungere må vi begynne å rekruttere til spesialistordningen gjennom førstegangstjenesten. Offiserer bør vi rekruttere direkte fra videregående skole slik man rekrutterer offiserer i alle andre land, det er ingen grunn til å gjøre det på en annen måte i Norge. Vi har med andre ord ikke tatt inn over oss at når vi innfører en spesialistordning, har det også konsekvenser i andre deler av systemet. Vi kan ikke fortsette å gjøre de samme tingene som vi gjorde da vi hadde et enhetsbefallssystem.

Verneplikt er et fortrinn for Forsvaret, men vi må bli flinkere til å rekruttere de som blir i Forsvaret framover, sier Diesen. Her ser vi vernepliktige soldater i Sambandsbataljonen (Foto: Sigrid Vormeland/Forsvaret).

Forsvarskonferansen 2023 ble en arena for klare meldinger

Med temaet Nordisk samarbeid i en NATO-ramme, var alt lagt til rette for tidsaktuelle innlegg og debatt fra representanter for det politiske og militærfaglige Norden.

Snorre Valen i samtale med Ine Eriksen Søreide og Peter Hultquist.

■ Av Einar Holst Clausen, frilansjournalist

Et mangfold av leverandører til Forsvaret var på plass med stands i lokalene på Scandic Hell Væres. HV-12 var rigget på uteområdet, klar for demonstrasjon av kjøretøy, våpen, Militærpoliti, nano-dronen Black Hornet og et antidrone-system (jamming), de har til utprøving. Det hele ble demonstrert i en lengre pause i konferansen, og avsluttet med en overflyging av seks F-35 fra Ørland.

Det er Forsvarsforum Trøndelag (FFT) som er arrangementsansvarlig for konferansen. FFT fungerer som et politisk samarbeidsorgan mellom Trøndelag fylkeskommune og for-svarssamfunnene i Trøndelag. Konferansen ble gjennomført i samarbeid med Forsvaret, NTNU, Næringsalliansen for Trøndelag, Midsec, og Sparebank 1 SNM.

KUNSTIG INTELLIGENS OG POLITISK USTABILITET

Den politiske veteranen og fylkesord-

føreren i Trøndelag, Tore O. Sandvik, åpnet konferansen og var meget klar på en rekke forsvars- og samfunns-kritiske saker. Sandvik var blant annet skeptisk til bruk og mulig misbruk av kunstig intelligens, for å ramme sivil infrastruktur/kraftforsyning, og til potensiell bruk på autonome stridskjøretøyer. Han påpekte den store politiske ustabiliteten, med fokus på Nordområdene og handelspassasjen. Trøndelag er et hovedområde for lagring av alliert materiell og mottak av alliert støtte. Logistikken for videre utplassering (også eventuelt til Sverige og Finland) er i dag for dårlig, og behovet for luftvern må forsterkes.

For å få til dette, kreves tøffe prioriteringer, sa en engasjert fylkesordfører.

KRIGEN I UKRAINA OG SVERIGES VEI INN I NATO

Før Sveriges tidligere forsvarsminister Peter Hultquist fikk ordet, tok sjefsforsker ved Forsvarets forskningsinstitutt (FFI) Tor Bukkvoll forsamlin-

gen gjennom utviklingen og status for krigen i Ukraina. Ukrainsk fremgang har gått saktere enn forventet, og Ukraina er helt avhengig av langvarig støtte fra Vesten, mener Bukkvoll.

Han sier at Russland har tapt nærmere halvparten av sine landstridskrefter, men at det må et regime-skifte til for å kunne stanse krigen. Han mener at faren for et angrep på Norge er betydelig mindre, men at faren for at NATOs artikkel 5 i Europa blir utløst har økt.

Peter Hultquist var klar på at Russland og Vesten har fundamentalt forskjellig verdenssyn og kultur. Putin ønsker seg tilbake til det gamle Sovjetunionen. Sverige så ingen annen mulighet enn å søke NATO-medlemskap i et nordisk forsvarsperspektiv, sa Hultquist. Det nordiske forsvarssamarbeidet blir nå enda viktigere (NORDEFCO). Arktis og Østersjøen er fokusområder for NATO- og nordisk samarbeid, sier han. Den tidligere forsvarsministeren er dessuten ikke så opptatt av to prosentmålet

for forsvarsbudsjettet, men heller hvor effektivt forsvaret er, og hvor effektivt det ledes. Europa må holde sammen, og ikke neglisjere økt spionasje og forsøk på destabilisering, avsluttet han.

LEDER AV UTENRIKS- OG FORSVARSKOMITEEN INE ERIKSEN SØREIDE

Søreide mener at Vesten historisk sett ikke har fulgt godt nok med i den interne politiske utviklingen i Russland. Hun kom inn på Russlands sterke interesser i Arktis, og også hun presiserte viktigheten av gode logistikk- og forsyningslinjer for mottak av alliert materiell og personell, via luft, land og sjøveien. Vi har nå unike muligheter for norsk, svensk og finsk forsvarssamarbeid, sa Søreide.

Søreide og Hultquist var enige i at en kraftig styrking av Forsvaret vil kreve en sterk tverrpolitisk enighet, og at det vil koste! En viktig uttalelse fra Søreide var at forsvarsplanleggingen må bli mer langsiktig.

Om styrking av Forsvaret sier forsvarssjef Eirik Kristoffersen at vi må tenke stort og handle raskt.

en opptrapping i det korte perspektivet, men langt mer krevende å opprettholde den samme støtten til å finansiere strukturen over de tidsperspektivene vi snakker om her. Uten balanse mellom struktur, oppgaver og økonomi i et 20-30-årsperspektiv, vil forsvarsevnen raskt reduseres og vi vil komme tilbake til situasjonen på 90- og begynnelsen av 2000-tallet.

– Tror du det politiske Norge ta rapporten til Forsvarskommisjonen til etterretning og følge opp de anbefalte bevilgninger?

– Forsvarskommisjonen beskriver et sikkerhetspolitisk alvor vi ikke har sett på svært lenge. Kommisjonen kommer med en rekke anbefalinger for å møte dette alvoret, inkludert et betydelig økonomisk løft. Regjeringens ansvar er nå å fremme forslag om konkrete tiltak for å styrke forsvarsevnen de kommende årene, gjennom behandlingen av ny langtidsplan for forsvarssektoren. Høyre har gjentatte ganger oppfordret regjeringen til å komme til Stortinget før fremleggelse av selve langtidsplanen, så det kan jobbes med et så bredt forlik som mulig om både betydelig økte økonomiske rammer og innretningen av framtidens

forsvarsstruktur. Et forlik må kunne stå seg over skiftende regjeringer og stortingsflertall. Regjeringen har omsider bekreftet at den vil komme til Stortinget før framleggelsen.

– Hva er ditt syn på den kritiske personellsituasjonen i Forsvaret, med sviktende rekruttering, for lav stå-tid og underbemanning?

– Det må åpenbart gjennomføres flere tiltak for å beholde personell i Forsvaret. Det er for mange som slutter for tidlig, og veldig mange av dem har verdifull kompetanse og erfaring. Et av flere tiltak er også å øke inntaket til befals- og offisersutdanningen, slik at mål om å øke antall ansatte i Forsvaret de neste årene kan nås. Jeg forventer at regjeringen nå går gjennom dette helhetlig i forbindelse med den nye langtidsplanen.

FORSVARSSJEF GENERAL EIRIK KRISTOFFERSEN

Forsvarssjefen ga forsamlingen en kort status i Forsvaret i dag, og beskrev det globale verdensbildet med at vi har et USA som ønsker å beholde freden, et Kina som ønsker å revidere, og et Russland som ønsker å utvide sitt territorium. Han koblet dette opp imot oppbyggingen av vårt eget for-

Søreide svarte også på spørsmål fra Offisersbladet:

– Hva mener du når du sier at vi må ha lengre langtidsplanlegging?

– Langtidsplanlegging er en krevende øvelse der man må ha flere tanker i hodet samtidig og over lang tid, tilpasset et trusselbilde i negativ utvikling. Vi skal bygge forsvarsevne i det korte perspektivet, og sørge for at dagens forsvarsstruktur har tilstrekkelig reaksjonsevne, kampkraft og utholdenhet. Men vi skal også planlegge morgendagens struktur og fase inn nye kapasiteter som skal kunne holdes relevante i 30-40 år, inkludert nok ressurser midler til personell, drift, reservedeler, oppgraderinger og øving og trening. Langtidsplanlegging foregår altså i et 10-, 20- og 30-årsperspektiv samtidig. En av mine største bekymringer for den kommende langtidsplanperioden er at det vil være enkelt å skaffe støtte til

Det var godt engasjement fra deltagerne på konferansen.

I samtale med Eirik Kristoffersen og den finske generalmajor Kari Nisula, som er sjef operasjonsstaben, kom det frem at Finland satser stort på NATO-tilpasning, samøvinger og planlegging av alliert mottak. På spørsmål om hva han frykter mest i framtiden, svarte han kort Russland, til latter i salen.

svar, og brukte det uttrykket han også brukte i sin tid som sjef for Hæren; «Vi må tenke stort og handle raskt».

Offisersbladet fikk anledning til å stille noen tilleggsspørsmål til Kristoffersen.

– Hva er dine vurderinger rundt personellsituasjonen i dag, med for kort stå-tid, sterk personellmangel innen enkelte kategorier, og er sterk misnøye med at variable tillegg ikke er med i grunnlaget for pensjonen til militært personell?

– Folkene våre er det viktigste for Forsvaret. Vi trenger å beholde flest mulig, lengst mulig. Jeg ser på området personell og kompetanse som en av de største utfordringene for Forsvaret fremover. Derfor er det viktig å ha så klare rammebetingelser som mulig. Forsvaret rekrutterer svært bra, men jeg skulle gjerne beholdt folk lengre. Folk med utdanning og erfaring fra Forsvaret er attraktive i dagens arbeidsmarked, også utenfor Forsvaret. Vårt handlingsrom ligger både i de råd jeg gir til politisk ledelse, men også hvilke insentiver vi i Forsvaret må ha for å ivareta og beholde folk.

Vi må få avklart både hva de nye pensjonsreglene betyr for våre folk, samt hvor mye av inntekten som skal være pensjongivende.

– Luftvern er avgjørende i enhver stridssituasjon. Når kan vi få et tilstrekkelig luftvern, og hva er til-

strekkelig for å beskytte våre baser og det norske folk i en krig?

– Jeg skrev i mitt fagmilitære råd til politisk ledelse at Forsvaret mangler tilstrekkelig luftvern til å beskytte militære mål og sivile samfunnsfunksjoner samtidig. Min anbefaling

er å øke volumet på eksisterende luftvern med kort og mellomlang rekkevidde slik at vi kan gjøre nettopp det. Videre er min anbefaling å investere i nye luftvernssystemer med lang rekkevidde som også kan forsvare mot ballistiske missiler.

Luftvern bataljon Ørland viste frem et NASAMS-batteri.

Alt på ett sted!

Fra og med 1. januar 2024 styrker vi i If samarbeidet med BFO, og det gleder vi oss til. Fram mot årsskiftet kommer vi derfor til å dele relevant og viktig informasjon med deg.

For ikke å gå glipp av noe, bør du sørge for at kontaktinformasjonen din hos BFO er oppdatert. Gjør det like godt her og nå.

I samarbeid med:

Omstillings- og tariffbrev 5/2023

Det kan virke som om Forsvarsstaben ønsker å ha en fot i bakken, før man går videre og godt er det. Mange omstillinger på en gang skaper unødig mye frustrasjon. Hovedavtalen med tilpasningsavtale har nå virket i 2 ½ måned, uten at vi har kontroll med om partene lokalt har fulgt opp de pålegg som følger av iverksettelsesbrevet. Alle avdelinger skal nå ha inngått en lokal informasjons- og samarbeidsavtale. Det er kommet en del nytt innenfor avtaler og regelverk og vi gir en kort oppsummering i brevet.

■ Av forhandlingsutvalget BFO

NOEN AKTUELLE SAKER SIDEN SISTE UTGAVE AV OFFISERSBLADET

Nedenfor har vi listet noen aktuelle saker i stikkord, som er behandlet de siste ukene.

- **Kompetanseheving HA/TA.** 31.08.23 og 07.09.23 gjennomførte Forsvarsstaben ved Oblt Michael Baas Bottenvik-Hartmann og Grete Thorsby på vegne av de sentralt tillitsvalgte på nivå 1, to teams-møter i kompetanseheving av Hovedavtalen med tilpasningsavtalen for Forsvaret for linjeledere, ledere og tillitsvalgte. Mellom 350-400 deltakere var på de digitale orienteringene.

• F-24 – Styringsskifte i forsvarssektoren

Nytt styringssystem i Forsvaret omfatter blant annet avklaring om hvem som skal ha ansvar for hvilke prosesser i tiden fremover. Vi vil komme nærmere tilbake om dette i neste utgave, men i stort betyr styringsskifte tre fokusområder i 2023-2024 med oppdrag til Forsvaret, FMA og FB som følger:

- a) Anskaffelser, her ivaretas prosessene av FMA og FB
- b) Materielldrift og vedlikehold, her har Forsvaret et helhetlig ansvar
- c) Konsolidere IKT-området i den enkelte etat. Utvikling, drift og vedlikehold for Forsvarets sikre plattformer samles i Forsvaret.

Nye områder i prosess vil være HR og investeringer. Når dette kommer, er noe usikkert.

Omstillingsavtaler vil regulere medbestemmelsen mellom de ansattes organisasjoner og arbeidsgiver i berørte etater. Det er pt. ikke inngått omstillingsavtale for IKT-område.

- **Organisasjon Forsvarsstaben.** Ny organisasjon i Forsvarsstaben iverksettes fra 1.november 2023. General Ingrid Gjerde blir ny sjef Forsvarsstab og skal sørge for at den nye staben vil fungere. Datoen følger av omorganisering og prosjekt M&E / forenkling Forsvarsstaben.
- **Pensjon.** Forhandlinger om ny tidligpensjon for de med særaldersgrense inngått 25.08.23 – se pensjonssidene.
- **Intern og ekstern innplassering.** BFO ga sine innspill til YS Stat 04.09.23 om mulige endringer i Statsansatteloven, med utgangspunkt i endringer i arbeidsmiljøloven vedrørende intern og ekstern innplassering.
- **M&E/Prosjekt Forsyning.** Ny prosjektleder forsyning er Jørgen Dyrkorn. Oppdatert informasjon om fase 2 planlagt i OU informasjonsmøte 10.10.23. Drøfting av endringer til gjennomføringsplan planlagt gjennomført 11.10.23

- **M&E/Prosjekt utdanning.** Avventer ny prosjektleder utdanning. Drøfting av revidert mandat planlagt gjennomført 18.10.23
- **Sentral varslingsenhet (SVE).** 28.09.23 ble det drøftet relevante forhold som ansees vesentlige ifm. innplassering fase A. Veien videre er omstillingssamtale 2 med berørt personell, før kvalitetssikring av arbeidsgivers forslag til innplassering nivå 1. SVE legges direkte under Forsvarssjefen (FSJ) på lik linje med FSJ IR.
- **Hovedtariffoppgjøret 2024.** Etablert arbeidsgruppe HTA YS Stat 28.09.23 ifm. hovedoppgjøret 2024. Primærfokus er fellesbestemmelsene i HTA.
- **Tvangskonvertering.** Rettsak er satt opp 5. – 6. desember 2023. BFO har valgt ut aktuelle kandidater til rettsaken.

UTØVENDE HR I FORSVARET SAMLET I FPVS

I ny HR leveransemodell skal sjef FPVS ha ansvaret for all utøvende HR i Forsvaret. Det betyr i praksis at alle HR-stillinger i Forsvaret legges organisatorisk under FPVS, men personellet vil fremdeles sitte lokalt. I hverdagen skal de gjøres som i dag, støtte med plan- og beslutningsprosess(er), daglig personell- og mannskapsforvaltning samt medbestemmelse.

Det er første gang en slik type omstilling gjøres i Forsvaret og man vet ikke per nå hvilke konsekvenser dette vil ha for den enkelte medarbeider. Forholdene er dog lagt til rette for en helhetlig

I ny HR leveransemodell skal sjef FPVS ha ansvaret for all utøvende HR i Forsvaret, skriver Forhandlingsutvalget. Her ser vi blant andre forsvarssjef Eirik Kristoffersen sammen med sjef FPVS Pål Svarstad (Foto: Torbjørn Kjosvold).

forvaltning til det beste for Forsvaret med en sentralisering av prosesser for å redusere sårbarheten, samt frigjøre kapasiteter og ressurser.

BFO har understreket betydningen av risikoreduserende tiltak for å møte identifiserte og forventede risikoer med gitte omstilling. For den enkelte berørte medarbeider understrekes betydningen av kompetansehevende kurs, brukerveiledninger, nødvendige fullmakter og tilganger, slik at de er i stand til å løse oppdrag på vegne av FPVS.

Hver måned skal det være en gjennomgang av arbeidsmiljømessige konsekvenser som følge av ny HR leveransemodell hos AMU i den respektive DIF. Dette for å sikre en god håndtering av oppståtte saker, slik at det kan iverksettes korrigerende tiltak underveis i omstillingen. Gitte rutine skal være minimum ut evalueringsperioden (mai 2025).

BFO er veldig godt kjent med at den menneskelige interaksjonen og kommunikasjonen er uhyre viktig i mange HR-oppgaver. Konflikthåndtering, forhandlinger, dialog med medarbeidere er bare noen eksempler. Selv om HR-medarbeiderne endrer sitt organisatoriske oppheng, skal de fremdeles være tilgjengelig for den enkelte medarbeider og ivareta de menneskelige ressursene på en god måte.

Arbeidsgivers forslag til innplassering er nå klart og vil bli gjort kjent for berørte HR medarbeidere ifm. omstillingssamtale 2, som gjennomføres ute ved DIFene. Kick-off med «nye FPVS» gjennomføres med et stort arrangement 30-31 oktober 2023. BFO vil være til stede på Kick-off'n, slik at vi er tilgjengelig for våre medlemmer for både spørsmål og synspunkter ift. den nye leveransemodellen.

NYTT INNENFOR AVTALER OG REGELVERK

Veiledning for vurdering avandel og ilagte tjenstlige reaksjoner ved ansettelse, beordring i stilling og søknad til skole eller utdanning i Forsvaret er ferdig drøftet og ble satt i kraft mvf. 1. juli 2023. Bør leses av alle, se FOBID

BFO ga 04.09.23 sine innspill til nye **Retningslinjer for varsling i forsvarssektoren** til Forsvarsdepartementet.

HR-veileder del K kapittel 3 med vedlegg (Boligveileder) ble ferdig drøftet i august og trer i kraft 15. august 2023. Samtidig settes Bestemmelse om Forsvarets boligvirksomhet ut av kraft.

Revisjon av HR bestemmelsen med tilhørende veiledere

Ny HR bestemmelse med tilhørende veiledere har tredd i kraft til ulike tidspunkt i løpet av 1. halvår 2023. BFO erfarte allerede etter to måneder at det var behov for revisjon av HR bestemmelsen og ulike veiledere. Forsvarsstaben har gitt tilbakemelding på at revisjon vil bli gjennomført medio høsten 2023, slik at innen utgangen av november 2023 skal reviderte utgaver være på plass. Siden dette er tidligere drøftet på sentralt nivå, er det partene der som skal bli enige om reviderte utgaver. Våre hovedtillitsvalgte og avdelingstillitsvalgte lytter aktivt til våre medlemmer og har allerede gitt gode innspill til revisjonsarbeidet.

Fra virkemiddelbestemmelse til virkemiddelveileder

Ved omstillinger i Forsvaret er det mulig å bruke virkemidler med referanse til Særavtale for bruk av virkemidler ved omstilling i Staten. Hvordan denne særavtalen skal benyttes i Forsvaret har tidligere

vært beskrevet i den såkalte virkemiddelbestemmelsen. Bestemmelsen har nå vært gjenstand for revisjon og derigjennom endret navn til Forsvarets veileder til *Særavtale om bruk av virkemidler ved omstillinger i staten* (forkortet til veileder omstillingsvirkemidler). Ny veileder settes i kraft mvf. 1. oktober 2023.

Formålet med veilederen er å sikre at Forsvarets personellet blir ivarettatt under omstilling. Den skal samtidig bidra til effektivitet og kvalitet i en endringsprosess, for å sikre at det overordnede målet for personellområdet nås. Det gjøres oppmerksom på at gitte veileder gjelder i tillegg til øvrige særavtaler i staten og Forsvaret.

Lokale informasjons- og samarbeidsavtaler HA/TA

Partene sentralt har inngått ny tilpasningsavtale for Forsvaret, denne ble omtalt i siste utgave av Offisersbladet. I iverksettelsesdirektivet er det gitt pålegg at de enkelte avdelingene i Forsvaret skal gjennomgå og forhandle nye lokale avtaler. Noen er ferdig, men det gjenstår mange. Vi håper arbeidet blir prioritert, da denne avtalen regulerer samarbeidet mellom partene lokalt. Fristen var 1. oktober 2023.

Hjemmekontor og yrkesskadeforsikring

Du er dekket av yrkesskadeforsikring på hjemmekontor, skriver Forhandlingsutvalget i BFO (Foto: Agcreativelab via Adobe Stock)

Du er dekket av yrkesskadeforsikringen når du er på hjemmekontor. Dette har staten sagt ja til, på vegne av sine over 170 000 ansatte. Dette følger av en dom fra Hålogaland lagmannsrett. Kommunal og distriktsdepartementet (KDD) sier at den nye normalen i staten er hjemmekontor to dager i uka. På spørsmål fra Dagens Perspektiv har KDD gitt skriftlig svar som følger:

«Det er Statens pensjonskasse som behandler saker om yrkesskadeerstatning i staten. Reglene om dette følger både av lov og tariffavtale. Statens pensjonskasse legger til grunn at arbeidsstedet normalt vil være der arbeidsgiver har sine lokaler, men at det også kan være hjemmekontoret dersom dette er ansett som arbeids-stedet». KDD understreker at det ikke har en fullstendig oversikt over praksis fra Statens pensjonskasse.

Spørsmålet om yrkesskadedekning på hjemmekontor er vurdert av en arbeidsgruppe med representanter for de sentrale partene i staten, der rapporten kom i februar i år. Her deltok Akademikerne, YS Stat, LO Stat og representanter for departementet. I rapporten heter det

«Ved avtale om hjemmekontor er arbeidsstedet midlertidig flyttet hjem og dermed gjelder yrkesskadeforsikringen, forutsatt at man er «i arbeid» og «i arbeidstiden». Andre skader som måtte skje hjemme når arbeidstakeren ikke jobber, regnes ikke som yrkesskade. I staten er ansatte også dekket «når arbeidstakeren skades ved ulykke på direkte reise mellom hjem og oppdragssted (uten at arbeidstakeren har vært innom sitt faste arbeidssted) og på tjenestereise.» Dette følger av Hovedtariffavtalen § 24. Det kan i noen tilfeller være vanskelig å vurdere om en skade har skjedd under utøvelse av arbeid eller i fritid. Slike skadetilfeller vurderes individuelt»

LOKALE LØNNSFORHANDLINGER 2023

BFO og de øvrige partene sluttførte HTA 2.6.3 oppstartsmøte om lokale lønnsforhandlinger i Forsvaret 27. september. Partene har kommet til enighet om samlet avsetning (pottens størrelse) og at årets forhandlinger vil bli gjennomført på nivå 1 hos FST / Sentrale ATO.

Partene vil starte forhandlingene i uke 42. BFO er godt fornøyd med prosessen så langt og vi ser frem til de kommende forhandlingene. BFO skal jobbe for at våre medlemmer får et best mulig resultat. «Vi har et godt samarbeid på arbeidstakersiden», sier forhandlingsleder Lars Omberg.

Skoletillegg saken

Utbetalinger inkludert forsinkelsesrente til de som er omfattet av saken vil, ut fra siste tilbakemelding fra FPVS/PLA, gjennomføres i løpet av november 2023. Det vil samtidig sendes et brev til den

enkelte om beregningsgrunnlaget. Etteranmeldte saker som ikke har vært en del av rettssaken, vil bli behandlet i ettertid.

Rettslig prosess pensjonsgivende tillegg - Kystvakten

Både BFO og NOF har medlemmer som er omfattet av denne saken, der NOF både tapte og vant innledningsvis i Trygderetten. Saken er anket og berammet i lagmannsretten (Gulating) i januar 2024. BFO og NOF vil i samarbeid gjennomføre rettssaken. Det er knyttet stor interesse til saken.

Saken om pensjonsgivende tillegg for ansatte i Kystvakten fortsetter på nyåret. Her ser vi fartøyet KV Svalbard (Foto: Mats Tveraen/Forsvaret).

Pensjonsbrief Norge rundt

Bildene viser BFOs orientering om særalderspensjon ved Heimevernets våpenskole (HVVS) på Dombås og i Istindportalen, Bardufoss.

I denne utgaven har vi en lengre reportasje med flere intervjuer med medlemmer om hvilke tanker de har rundt den nye pensjonsordningen. De nye reglene som ennå ikke er helt fastsatt, har også satt sitt preg på reisevirksomheten i BFO, og i særlig grad for Ragnar Dahl. I tillegg å holde digitale pensjonsbriefere, har Dahl også reist til samtlige forsvarsgrener og ulike baser for å informere om hva det betyr for deg. Til tross for at resultatet ikke var det BFO ønsket, fortjener Ragnar Dahl en enorm klapp på skuldra for den innsatsen han har lagt ned for å informere om konsekvensene ved den nye ordningen.

YS Media Studietur til Stockholm: Analyse av den Politiske Situasjonen i Norden

Viggo Holm ved den norske ambassaden.

Caroline Cederquist press- og opinionschef i Vision forteller om status.

YS Media gjennomførte nylig en studietur til Stockholm med søkelys på den politiske situasjonen i Norden, spesielt rettet mot den demokratiske krisen i Sverige. Temaet omfattet analysen av politiske strømninger knyttet til utenforskap og utfordringer i den svenske politikken.

Under turen ble viktige spørsmål diskutert, blant annet hvordan pressen håndterer det politiske landskapet i Sverige, debattklimaet og utfordringene i arbeidslivspolitikken. Deltakere hadde gleden av å møte sentrale personligheter som ga dyp innsikt i den pågående politiske utviklingen.

Sverige står overfor alvorlige utfordringer knyttet til gjengkriminalitet og gjengkrig, og det ytre høyre-partiet Sverigedemokraterna har oppnådd betydelig støtte, noe som har endret den politiske balansen i landet. Studieturen inkluderte møter med erfarne kommentatorer, forfattere og politikere, som alle kastet lys over ulike aspekter av den aktuelle situasjonen.

Et høydepunkt var møtet med Anders Lindberg, politisk sjefredaktør i Aftonbladet, der deltakerne fikk innsikt i den politiske dynamikken. Diskusjonen berørte viktige temaer som Sveriges innvandringspolitikk og integreringsutfordringer, og hvordan disse faktorene har bidratt til veksten av ytre høyre-krefter som utfordrer demokratiet i landet.

Sverigedemokraternes innflytelse på politikken ble diskutert, spesielt deres forslag som potensielt truer demokratiske verdier. Deltakerne fikk også forståelse for fagforeningenes rolle som viktig motkraft mot disse truslene mot demokratiet. Fagforeningene TCO og Vision har tydelig stått opp for demokratiske verdier, og vektlagt viktigheten av å samarbeide med politiske partier i tråd med deres verdigrunnlag.

Denne studieturen ga deltakerne en bredere forståelse av den politiske situasjonen i Norden og betydningen av aktiv involvering fra fagbevegelsen for å styrke demokratiet i regionen. Det understreket viktigheten av konstruktiv dialog og samarbeid mellom ulike aktører for å møte utfordringene som det nordiske demokratiet står overfor.

AV deltaker for BFO, Viggo Holm, leder Kommunikasjonsavdelingen.

Foto. Liv Hilde Hansen/ YS Stat

YS Media Riksdagen.

Nordisk forsvarssamling i Finland

Befalets Fellesorganisasjon var i september på besøk i Helsinki i forbindelse med Nordic Officers association NOA (Nordiske Officerers Association). Det er en organisasjon som består av militære fagforeninger fra fire nordiske land og representerer i overkant av 30.000 militært tilsatte fra Sverige, Norge, Finland og Danmark. Under samlingen la blant andre BFO fram utfordringene Forsvaret står overfor, som blant annet handlet om en stadig tøffere kamp om ansatte. Det handler blant annet om å beholde personellet Forsvaret har, utdanne flere og rekruttere fra det sivile. Leder Dag Stutlien var til stede og la fram status i Norge, og advarte om at Forsvaret er i ferd med å tape konkurransen om arbeidskraften.

Foto: Juha Susi

Vil ha juridisk vurdering av pensjonsordningen

Leder i Befalets Fellesorganisasjon Dag Stutlien sier det er deler av pensjonsordningen som bør vurderes juridisk.

Ny offentlig tjenestepensjon for dem som har særaldersgrense påvirker alle som er militært tilsatte i Forsvaret. For enkelte aldersgrupper har det store negative konsekvenser.

Kort fortalt innebærer det at de som er født fra 1970 og senere må jobbe lenger før de må gå av med pensjon og det er heller ikke mulighet til å tjene mer enn én G (Grunnbeløpet i folketrygden 118.620 kroner). All inntjening over det vil føre til en betydelig reduksjon av pensjonsutbetalingen.

Befalets Fellesorganisasjon var svært kritisk til den nye pensjonsordningen og stilte seg heller ikke bak den.

GJENNOMFØRER JURIDISK VURDERING

Nå varsler BFO-leder Dag Stutlien at de gjennomfører en juridisk vurdering av den nye pensjonsordningen. Det handler blant annet om å vurdere lovligheten ved at enkelte aldersgrupper må innrette seg etter nye pensjonsregler uten at det foreligger kompenserende overgangsordninger.

KAN MISTE KOMPETANSE

– BFO forstår behovet for å få på plass en avtale for særalderspensjon. Vi mener likevel at det burde vært lengre overgangsordninger for de som nå mister muligheten til å gå av på 85-års regelen som har ligget der som en svært viktig del av den kontrakten de ansatte har med arbeidsgiver, sier BFO-leder Dag Stutlien.

– Vi mener at særalderstillegget burde vært høyere enn 7,7 prosent. Til sist mener vi at avkortningen på 1G burde vært høyere for å stimulere til at den kompetansen forsvarsansatte har, blir benyttet i større grad til samfunnets beste.

Av BFO

Kontaktinfo BFO

FUNKSJON	NAVN	OMRÅDE	MOBIL	E-POST
Leder	Dag Stutlien		930 67 475	dag.stutlien@bfo.no
Nestleder	Lars Ullensvang		907 67 282	lars.ullensvang@bfo.no
Sekretariatsleder	Stein Grongstad		993 26 146	stein.grongstad@bfo.no
Forhandlingsleder/leder FU	Grethe Bergersen	Forhandlingsutvalget	990 96 521	grethe.bergersen@bfo.no
Forhandlingsleder	Ragnar Dahl	Medbestemmelse	934 98 520	ragnar.dahl@bfo.no
Forhandlingsleder	Lars Omberg	Tariff	920 91 238	lars.omberg@bfo.no
Forhandlingsleder	Grete Thorsby	Medbestemmelse	952 16 662	grete.thorsby@bfo.no
Kompetanseutvikler	Kjell Ivar Simensen	BFO-skolen	951 32 939	kjell.simensen@bfo.no
IT Drift- og arkiv ansvarlig	Kyrre Felde		970 99 880	kyrre.felde@bfo.no
Seniorkonsulent medlemsreg./forsikr.	Mona Eriksen Rudberg		924 28 698	mona.rudberg@bfo.no
Økonomileder	Mona Skansen Audne		957 50 165	mona.audne@bfo.no
Leder kommunikasjonsavd.	Viggo Holm		400 36 653	viggo.holm@bfo.no
Rekrutteringsansvarlig	John Anders Bakke		450 10 814	john.bakke@bfo.no
Rekruttering	Jacob Tvedt Gelius		984 14 071	jacob.gelius@bfo.no
Markedsansvarlig	Dorte Storihle Ødegård		984 88 211	dorte.odegard@bfo.no
Kommunikasjonsrådgiver	Mariell Halstensen		938 04 855	mariell.halstensen@bfo.no
Medlemsservice	Mia Nicoline Huitfeldt		959 02 014	mia.huitfeldt@bfo.no
Redaktør Offisersbladet	Øyvind Førland Olsen	Offisersbladet	928 40 219	offisersbladet@bfo.no oyvind.olsen@bfo.no

HTV

OMRÅDE	NAVN	MIL	MOB	E-POST
HTV Hær	Rune Isvik		400 29 792	htv-haer@bfo.no
HTV Hær, vara	Håkon Widerøe		924 55 769	hakon.wideroe@bfo.no
HTV Sjø	Per Ivar Haugen		934 59 898	per.haugen@bfo.no
HTV Sjø, vara	John L Strømseng	0540-3486	926 24 550	john.stromseng@bfo.no
HTV Luft	Lars Andre Anthonsen		909 99 595	lars.anthonsen@bfo.no
HTV Luft, vara	Marius Krey		99374769	marius.krey@bfo.no
HTV Heimevernet	Inge Øyen		992 22 781	inge.oyen@bfo.no
CYFOR	Tore Knutsen		958 65 362	htv-cyfor@bfo.no
FST	Åsmund Hanevik		920 69 306	htv-fst@bfo.no
FMA	Børre Hagen		932 80 857	htv-fma@bfo.no
FLO	Sverre Holter		474 52 352	htv-flo@bfo.no
FOH	Hans Petter Myrseth		909 98 298	htv-foh@bfo.no
FHS	Frank Tore Laugen		472 52 788	htv-fhs@bfo.no
FFT	Rolf Falchenberg		992 08 326	htv-fft@bfo.no
FUNG FFT	Kenneth B. Henriksen		990 93 808	kenneth.b.henriksen@gmail.com
FPVS	Trond Arild Bølla		992 15 663	trond.bolla@bfo.no
FSAN	Hans Erik Bergene		932 27 168	htv-fsan@bfo.no
FB	Vebjørn Hanssen		404 35 973	htv-fb@bfo.no
ETJ	Ta kontakt på e-post			htv-etj@bfo.no
FS	Ola Jonson Bakk			htv-fs@bfo.no
FD	Egil Daltveit		950 60 162	egil.daltveit@fd.dep.no
NSM	Lars Jørgen Løland		920 58 345	lars-jorgen.loland@nsm.no

SENTRALT FRIKJØPTE TILLITSVALGTE

M&E	Jon Erling Johansen		924 70 604	jon.johansen@bfo.no
Medlemsoppfølging/rekruttering	André Christian Solhaug		930 98 893	andre.solhaug@bfo.no
Nord-Norge	Tore K. Halvorsen		489 43 315	tore.halvorsen@bfo.no
Utland	Tor Gunnar Framnes		930 53 744	tor.framnes@bfo.no

Kadetter bekymrar seg for framtida

Sjølvs om det er mange år til at dei nye pensjonsvilkåra eventuelt kan ramme oss kadettar, er det likevel ein del kadettar som allereie bekymrar seg for framtida, skriv Mads Møkkelgård Øyum. Foto Torgeir Haugaard/Forsvaret.

Personellkategori er eit gjennomgåande tema for diskusjon for oss kadettar. Det er framleis veldig uklart kva som gjeld og kva endringar som er vedtatt. Det er ikkje greitt at det ikkje finst nokon grense for kor mange timar i løpet av veka eller kor mange dagar i løpet av året vi kan ha obligatorisk oppmøte. Vi skal i samarbeid med BFO sine advokatar, som for tida arbeider med ei juridisk vurdering av vedtaka i Prop. 101 L, arbeide for at vi kadettar får så gode vilkår som mogleg!

Pensjon er òg i vinden for tida. Sjølvs om det er mange år til at dei nye pensjonsvilkåra eventuelt kan ramme oss kadettar, er det likevel ein del kadettar som allereie bekymrar seg for framtida. Vi må jo nemleg begynne å spare med éin gong om vi skal ha att noko når vi går av med pensjon! Dette er ikkje lovande, verken med tanke på rekruttering av nye kadettar eller med tanke på ståtid – fleire vil vurdere å slutte tidlegare no som det heller vil lønne seg å arbeide sivil. Vi håpar på betre nyheiter etter forhandlingane!

Sidan førre utgåve har vi hatt mykje aktivitet i regi av KAFO, både sentralt og lokalt. Rett før GOU1 var ferdige på Heistadmoen gjennomførte vi eit medlemsmøte der vi introduserte BFO og KAFO. No er GOU1 godt etablert rundt om på dei respektive skolane, og lokalstyra skal i løpet av månaden arrangere medlemsmøte med fokus på lokale forhold, inkludert val av tillitsvalde.

Vi har òg bidrege under GOU3 sin avslutning på fellesops-emnet, i form av quiz og konkurransar på KS, LKSK og SKSK. På LKSK har vi i tillegg støtta eit kurs i personleg økonomi i regi av Kadettsamfunnet, der vi fortalde om dei gode bank- og forsikringsfordelane i BFO.

Vi skal fortsette å vere best på sak og størst på aktivitet!

Med ønske om ein fin haust

Mads Møkkelgård Øyum
Leiar KAFO

Cyberingeniørskolen: Broen til Forsvarets digitale fremtid

Rett i utkanten av Lillehammer by, nærmere bestemt på Jørstadmoen leir, ligger en unik militær utdanningsinstitusjon som har formet tekniske eksperter i mer enn sytti år. Skolen, som tidligere er kjent som Forsvarets ingeniørhøgskole (FIH), har en stolt historie innenfor å utdanne teknisk sambandspersonell til Forsvaret.

Dagens oppgave derimot er ganske så lik, og den er å utdanne ingeniører med spesialisering innen telematikk, med særlig vekt på Forsvarets informasjonssystemer.

Historikken til skolen er en fortelling om kontinuerlig utvikling. Fra sine tidlige dager som Sambandets yrkesskole til dagens moderne Cyberingeniørskolen har institusjonen tilpasset seg Forsvarets behov og teknologiske fremskritt.

I dag er den ledende i å utdanne teknisk personell med spesialisering i å sikre og opprettholde komplekse informasjonssystemer. Telematikk, som er hjertet av denne utdanningen, er en vitenskap som kombinerer telekommunikasjon og informatikk. Det gir studentene kunnskap og ferdigheter innenfor et bredt spekter av teknologiske fagfelt. Denne allsidigheten er en nyttig egenskap innen digital krigføring, og det gjør elevene ettertraktet i både Forsvaret og i sivil sektor.

Utdanningen ved Cyberingeniørskolen er grundig og omfattende. Studentene tilbringer tre år med intens teknisk opplæring i fag som informasjonssikkerhet, elektronikk, datakommunikasjon og mye mer. Dette gir dem den nødvendige ekspertisen til å forstå og beskytte Forsvarets digitale systemer, når de er ferdig med utdanningen.

I tillegg til de tekniske fagene, får studentene militær trening og utdanning. Dette gjør dem gjennom også befalsskolen til sersjanter/kvartermestere (OR5) og gir dem en unik forståelse av militær virksomhet. De blir rustet til å operere i alt fra Cyberforsvaret til Hæren, sjø og luft.

Skolen er en viktig ressurs for Forsvaret og nasjonen som helhet.

Vi er en mangfoldig gruppe som gjennom vår studentorganisasjon, Skynet, fyller våre kvelder med både idrett og festing på høyt nivå, skriver Henrik Alexander Sortåsløkken. Foto KAFO CISK.

Med sin lange historie, tekniske ekspertise og militære kompetanse, utgjør skolen broen Forsvaret trenger inn i dens digitale fremtid. Den produserer ingeniører som er klare til å beskytte våre nasjonale interesser og operere i den stadig skiftende cyber-arenaen.

På tross av alle store ord, så er elevene på skolen som studenter flest. Stereotypene om oss som begavede, introverte datasnoker som digger databas og Chat-GPT kan virke humoristiske, men de gir ikke det hele bildet. Vi er en mangfoldig gruppe som gjennom vår studentorganisasjon, Skynet, fyller våre kvelder med både idrett og festing på høyt nivå. Vi er ikke bare opptatt av koder og algoritmer; vi er også opptatt av å bygge sterke fellesskap og nyte studentlivet. Likevel, så eksisterer mange stereotyper av en grunn, og det er ikke uten grunn at denne teksten er skrevet med god støtte fra Chat-GPT.

Av Henrik Alexander Sortåsløkken
Leder KAFO CISK, V75

Den originale Jervenduken

NORSKE SOLDATERS FØRSTEVALG I OVER 30 ÅR

RÅSTERK I SØM OG UTFØRELSE.
TÅLER JULING. HOLDER MÅL.

- Holder soldaten varm
- Holder soldaten tørr
- Gir ly for vær og vind
- Effektiv kamuflasje
- Lett i vekt, lett å bære.
Tar liten plass
- Kan brukes som
regnponcho, vindsekk,
enmannstelt, gapahuk
og båreduk.
- 6000 Jervenduker
allerede donert til
Ukrainske soldater

JERVEN

1982

HEAD OFFICE

SØRÅSBROTET 9
5235 RÅDAL

SHOW ROOM

EITRHEIMSVEN 52
5750 ODDA

CONTACT PERSON – JARLE SKOGHEIM

TELEPHONE – +47 922 49 061

E-MAIL – JARLE@JERVEN.NO

TELEPHONE – +47 536 48 050

E-MAIL – POST@JERVEN.NO

WWW.JERVEN.NO

WWW.JERVEN-COMBAT.COM

Ny folketrygd (Nav) ble vedtatt i 2009 og hovedinnretningen var opptjening av pensjon i en beholdning som deles på antall gjenværende leveår ved uttak. I 2018 inngikk vi den første avtalen for offentlig tjenestepensjon i Statens Pensjonskasse (SPK). Denne avtalen omfattet det meste av pensjon offentlig tjenestepensjon, med unntak av pensjon for de med særaldersgrenser. Denne avtalen ble inngått 25. august i år. For begge disse avtalene ble prinsippene i folketrygden lagt til grunn.

■ Av forhandlingslederne Grethe Bergersen og Ragnar Dahl

Vi anbefaler at du leser hele brevet i sammenheng. Dette pensjonsbrevet retter opp de eventuelle forhold vi er blitt kjent med etter at vi holdt de første briefene. Vi gjør oppmerksom på at dette er vår forståelse av avtalen pr nå. Det vil komme endringer når regjeringen har utferdiget den endelige proposisjonen som skal vedtas av Stortinget.

Dette pensjonsbrevet vil omfatte:

- En tidslinjal for utviklingen av pensjonsordningene
- Grovt om pensjon og variable tillegg
- Kort om forhandlinger uten tvisteløsning
- Utgangspunktet for forhandlingens som ble avsluttet 25/8-2023
- Ulike muligheter til opptjening av pensjon pga bortfall avplikten til å fratre og rett til å fortsette til 70 år for alle unntatt militært personell.
- Ny pensjonsordning med forklaringer
- Pensjon til de som er født i 1963-1969
- Pensjon til de som er født i 1970 og senere
- Uttak av fleksibel alderspensjon (folketrygden og oppsatt pensjon)
- Levealdersjustering
- Oppsummering, forklaringer og begreper

MEDLEMSFORDEL:

Send oss gjerne en melding på post@bfo.no om problemstillinger du lurer på, eller som du ønsker vi skal skrive om.

Medlemmer kan be om en pensjonsberegning og ber du om dette vil du få tilsendt et skjema, som du fyller ut.

Saksbehandlertid 3-5 dager. Avdelinger kan også be om egne kurs som forklarer hvordan pensjonsordningen er for ditt årskull.

Pensjonsbrev 4/23

TIDSLINJAL PENSJONSUTVIKLING

Regjeringen nedsatte en pensjonskommisjon i 2001, som skulle levere en bærekraftig alderspensjon i folketrygden. Kommisjonen ble ledet av tidligere finansminister Sigbjørn Johnsen. Rapporten dannet grunnlag for Stortingets vedtak i 2009 om en ny folketrygd som fikk virkningsdato i 2010 og 2011. Det er endringer i folketrygden som er grunnlag for alle endringer innenfor offentlig og private pensjonsordninger de siste årene. Vi starter tidslinjalene fra 2009.

- 28/5-2009 Ny alderspensjon i folketrygden vedtas.** Opptjeningsregler, levealdersjustering, fleksibelt uttak fra 62 år og nye regler for regulering av pensjon vedtas. Hovedendringen i ordningen er at man opptjener pensjon i en beholdning, som skal deles på et levealdersjusteringstall ved uttak. Dette prinsippet legges til grunn for videre utvikling av pensjonsordningene.
- 4/6-2009 Videreføring av offentlig tjenestepensjon og AFP i offentlig sektor.** Partene blir enige om at dagens regler for offentlig tjenestepensjon (bruttoordningen – sluttlønnsprinsippet) og AFP i offentlig sektor videreføres med nødvendige tilpasninger.
- 7/7-2009 Tilpasning av tjenestepensjonsordninger i privat sektor.** Finansdepartementet gir Banklovkommisjonen i oppdrag å utrede og foreslå endringer i lov om foretakspensjon, i lov om innskuddspensjon og i lov om obligatorisk tjenestepensjon.
- 14/12-2010 Tilpasning av tjenestepensjonsordningene i privat sektor til pensjonsreformen vedtas.**
- 15/12-2011 Stortinget vedtar ny uføretrygd og alderspensjon til tidligere uføre.** Nye beregnings- og avkortingsregler samt regler for pensjonsopptjening som ufør vedtas.
- 10/12-2013 Ny tjenestepensjonslov i privat sektor.** Stortinget vedtar ny tjenestepensjonslov med virkning fra 1.januar 2014.
- 4/3-2014 Ny uføreordning for offentlig ansatte.** Stortinget vedtar ny uføreordning tilpasset ny uføretrygd fra folketrygden. Uføreordningen legges om fra en bruttoordning til en nettoordning, der ytelsen gis som et direkte tillegg til uføretrygden i folketrygden, uavhengig av størrelsen på folketrygdytelsen.
- 3/3-2018 Avtale om ny pensjonsordning for offentlig sektor.** Avtalen inneholder 11 punkter og danner grunnlaget for St.prp.nr 87 L (2018-2019).
- 5/6-2019 Stortinget vedtar St.prp.nr 87 L (2018-2019) om ny offentlig tjenestepensjon.** Følger opp avtalen fra 3.mars 2018 med LO, YS, UNIO og Akademikerne. Partene ble ikke enige i 2018 og stortinget vedtar midlertidige regler frem til en langsiktig avtale er fremforhandlet. Disse går av på den tidligere ordningen ved at de får 66 % av sluttlønnen inklusive faste avtalte pensjonsgivende tillegg frem til fylte 67 år. De midlertidige reglene gjelder helt frem til Stortinget har vedtatt den langsiktige avtalen (avtalen vi inngikk 25.august 2023).
- 10/12-2020 Stortinget vedtar nye etterlatte ytelser**
- 1/6-2021 Stortinget vedtar bortfall avplikten til å fratre på særaldersgrensen og rett til å fortsette til 70 år for de med særaldersgrense 60, 63 og 65 år i offentlig sektor.** Ordningen gjaldt ikke Forsvaret.
- 29/6-2021 Forsvarsdepartementet fremmer et forslag om bortfall avplikten til å fratre for militært personell, med arbeidsgiverstyrte avgangsmekanismer.** Ordningen gikk ut på at Forsvaret kunne tilby personell med feil kompetanse, en sluttpakke på fra 1.7- til 2.3 mill kr for selv å avslutte tilsetningsforholdet. Dette ble avvist av Stortinget. Forsvaret er således eneste yrkesgruppe med en pliktig avgang på særaldersgrensen.
- 6/6-2022 Prosessavtale.** Partene ble enige om hvordan vi skulle gå frem for å sike en endelig avtale om særalderspensjon, for de med særaldersgrense 60, 63 og 65 år.
- 25/8-2023 Partene inngår avtale om pensjonsregler for personer med særaldersgrense som er født i 1963 og senere.** Avtalen besto av en innledning, et punkt om langsiktige løsninger (fra 1970), regler om tidligpensjon og særalderspensjon for de med særaldersgrense 65, 63 og 60 år, samt et punkt om evaluering.

PENSJON = UTSATT LØNN

Pensjon er et spleiselag mellom deg selv og arbeidsgiver. Du betaler folketrygdavgift og pensjonsinnskudd til Statens pensjonskasse. Arbeidsgiver betaler en betydelig høyere del. Innskuddene sikrer at du sparer opp pensjon både i folketrygden og i Statens pensjonskasse.

Din pensjon utgjør grovt sett 1/3 av din livsinntekt. Når du går av på 60 år har du ca 20 år igjen å leve. Det er disse årene du skal leve av pensjon og egne oppsparte midler.

Pensjon er beskrevet i Hovedtariffavtalen i Staten (HTA). I avtalen er det vedlegg 4 og 5 som omtaler pensjon for variable tillegg. Vedlegg 4 gjelder de som er født før 1963 og vedlegg 5 gjelder for de som er født i 1963 og senere.

Det er vedlegg 5 som danner grunnlaget for at Arbeidstidsbestemmelsene i Forsvaret (ATF) skal bli pensjonsgivende. Vi er overbevist om at ATFen om noe tid vil bli pensjonsgivende, men vi er usikre i hvilken form, omfang og fra hvilket tidspunkt den blir pensjonsgivende. Dette arbeidet er nå tatt inn i lønnsprosjektet i FD.

Når ATFen blir pensjonsgivende, vil den nye pensjonsavtale også bli bra for de yngre årskullene - uten dette, er ny avtale alt for dårlig for våre medlemmer.

PENSJONSFORHANDLING UTEN TVISTELØSNING

BFO er underlagt YS Stat som hovedsammenslutning, som igjen, sammen med YS Kommune og Spekter er underlagt YS Hovedorganisasjon. Det var mellom hovedorganisasjon og regjeringen forhandlingene skjedde. BFO deltok i forhandlingsutvalget, som besto av 9 personer.

Regjeringen skulle fremforhandle en pensjonsavtale som omfattet særalderspensjon for 200 000 ansatte i offentlig sektor (stat, fylke og kommune). De fleste av disse hadde særaldersgrense 65 år og det var naturlig at regjeringen ønsket å forhandle med denne aldersgruppen som utgangspunkt, de andre særaldersgruppene ble en del av avtalen, korrigert for forskjellig tid fra særaldersgrensen og frem til fylte 67 år. Det var det nye tilleggget, særalderspåsaget ved fylte 67 år, som ble hovedutfordringen.

I slike forhandlinger finnes ingen tvisteløsninger. Ble vi ikke enige, kunne regjeringen fremmet sitt forslag til Stortinget, som så ville vedta ordningene. I slike forhandlinger har man ikke streikerett, så her ble det argumenter og utholdenhet som ble avgjørende.

UTGANGSPUNKT FOR FORHANDLINGENE VAR AVTALEN FRA 2018

Grunnlag:
Fremforhandlet
avtale om
tenestepensjon
for ansatte i
offentlig sektor.
3. mars 2018

- Innledning
- Ny alderspensjon for offentlig tjenestepensjonsordninger
- AFP i offentlig sektor
- Overgangstillegg for årskullene 1963-1967
- Betinget tjenestepensjon
- Innføring av nye ordninger
- Individuell garanti
- Nye samordningsregler og levealdersjustering av bruttopensjon
- Alderspensjon til uføre
- **Pkt 10: Alderspensjon til personer med særaldersgrense**
- Overføringsavtale
- Evaluering

Pensjonsreformen (folketrygden) som ble vedtatt i 2009, dannet grunnlaget for tilpasning av tjenestepensjon (nå tidligpensjon) til folketrygdens måte å tjene opp og utbetale pensjon på. I 2018 fremforhandlet vi en avtale, som besto av 12 punkter, forhandlingene 25. august dreide seg kun om punkt 10 i avtalen. Resten ble for det meste tatt i stortingsproposisjon 87 L (2018-2019).

Vi ble ikke enige om særalderspåsaget og det ble brudd. En konsekvens av det var at vi måtte innføre midlertidige regler for å ivareta de som kunne gå av med 85-årsregelen i 2020 (de som var født i 1963). Den midlertidige avtalen omfattet også senere kull helt frem til Stortinget vedtar den nye ordningen, ventelig sommeren 2024. Disse går av på den gamle ordningen og derfor må de som har gullpensjon fra intops, fortsatt være forsiktig mht økt lønn.

ULIK MULIGHET FOR OPTJENING

Stortinget vedtok 16.2021 bortfall av plikten til å fratre stillingen på særaldersgrensen og innførte en rett til å jobbe frem til 70 år for alle med særaldersgrenser, med unntak av Forsvaret. Dette gir store utfordringer for militært personell, som ikke kan motvirke de negative konsekvensene av levealdersjusteringen.

Dette var årsaken til at Forsvaret fikk inn en særtekst, som sa at partene erkjenner at de som har pliktig fratreden ved aldersgrensen står i en særstilling. Arbeids- og inkluderingsdepartementet (AID) og de øvrige avtalepartene skal gjennomføre en prosess for å avklare særregler for de som har pliktig fratreden ved aldersgrensen. Prosessen skal være avsluttet innen 1. juli 2024.

I disse forhandlingene vil Forsvarsdepartementet og Forsvaret vil være representert på arbeidsgiversiden i forhandlingene.

FAKTA

– Militært personell taper pensjonskampen om ikke noe skjer

Opptjening av pensjon for militært personell stopper ved fylte 60 år. Løsningen er for dårlig for våre medlemmer, som må gå av på særaldersgrensen. Vi følger opp i kommende forhandlinger om særregler for Forsvarets ansatte.

Alle andre, med særaldersgrenser, kan fortsette å spare opp til fylte 70 år.

NY PENSJONSORDNING FRA ÅRSKULL 1963 OG SENERE

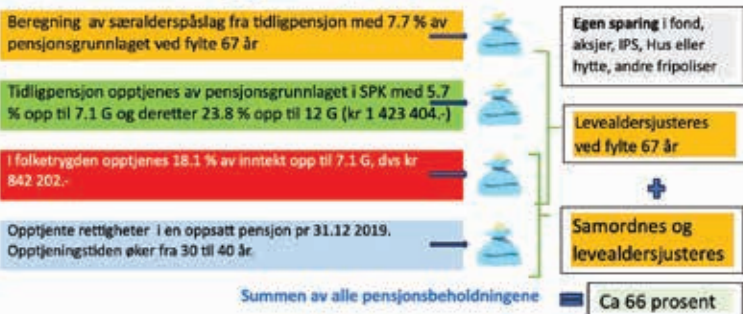
Den nye ordningen er tilpasset opptjeningsreglene i folketrygden, dvs du opptjener pensjon i beholdninger som ved uttak deles på antall år du antas å ha igjen å leve. Dette kalles påslagsmodellen. Du tjener altså opp pensjon mnd for mnd (normalt pr. år) både i folketrygden (Nav) og SPK (tidligpensjon).

Plansjen om ny modell, offentlig tjenestepensjon, nedenfor, inntreffer normalt ved fylte 67 år. Frem til fylte 67 år vil man ta ut tidligpensjon, som er 66 % av pensjonsgrunnlaget, normalt siste pensjonsgivende lønn før avgang på tidligpensjon, gitt at man er kvalifisert til tidligpensjon.

Folketrygdens grunnbeløp - forklaring

I plansjen nedenfor brukes grunnbeløp i folketrygden (G). Grunnbeløpet reguleres 1. mai hvert år. Pr. i dag er G på kr 118 620,- dvs at 7.1 G = kr 842 202,- og 12 G = kr 1 423 440,-

Ny modell offentlig tjenestepensjon - uttak ved 67 år

Tidligpensjon frem til fylte 67 år

Alle som er kvalifisert for tidligpensjon, får 66 % av pensjonsgrunnlaget i 7-10 år, avhengig av om du kan gå av på 85-årsregelen eller ikke. Ny modell ble innført for alle fra 1.1.2020, men treffer deg ikke før du fyller 67 år, men for de som ikke er kvalifisert for tidligpensjon treffes noen allerede fra fylte 60 år, etter at Stortinget har vedtatt ordningen.

Forklaringer til plansjen ovenfor.

Ved overgang fra en pensjonsordning til en ny pensjonsordning, inntrer det samme som om du hadde sluttet før aldersgrensen.

Alt du hadde opptjent i pensjon i SPK pr. 31. desember 2019, ble utregnet og satt inn i en beholdning som en oppsatt pensjon. Opptjeningstiden øker fra minst 30 år og til inntil 40 år (avhengig av hvor mange år du har igjen fra 31. desember 2019 og til du er 60 år). Denne pensjonsbeholdningen låses til du tar den ut, tidligst ved fylte 62 år, men normalt ved fylte 67 år.

Oppsatt pensjon vil i mange tilfelle føre til et pensjonsmessig tap.

Økt opptjeningstid, fra 30 og inntil 40 år, vil for de som har vært i intops i perioden utreise etter 1.7.2006 og utreise før 1.7.2012, og som iht regelverket har hatt en nedgang i lønn, vil tape inntil 25 % av den tidligere høyere lønnen. Dette gjelder også de som tidligere har hatt en midlertidig stilling med høyere lønn i minst 2 år. Dette er i tilfelle en ordning BFO er svært uenig i. Vår forståelse er basert på samtaler med SPK og YS.

Påslagsmodell innføres: Fra 1.1.2020 starter man opptjening i en påslagsmodell, både i folketrygden (Nav – grønn boks) og i tjenestepensjonsordningen (tidligpensjon – blå boks) i SPK. Du opptjener pensjon i beholdninger med de prosentsetser som er vist i figuren ovenfor. Beholdningene blir lønnsregulert med lønnsoppkjøret, så lenge du jobber, og oppjustert med G-beløpet i folketrygden fra du tar ut tidligpensjon (57-60 år) og frem til fylte 67 år. Ved fylte 67 år skal beholdningene levealdersjusteres ved bruk av delingstall (antatt år igjen å leve).

Særalderspåslag: Dette er det nye elementet i påslagsmodellen (brunfarget boks). Vi avtalte 25/8-2023 at dette skulle være på 7.7 % av pensjonsbeholdningen du har i SPK. Dette vil normalt beregnes på det tidspunktet du tar ut tidligpensjon (eks 60 år). Dette særalderspåslaget blir lønnsjustert med grunnbeløpet i folketrygden frem til fylte 67 år, men det kan også bety at du får 7.7 % av den lønnsregulerte tidligpensjonen i SPK ved fylte 67 år. Resultatet blir omtrent det samme.

Kvalifikasjonsregler og de er like for alle årskull fra 1963. For å få fullt livsvarig særalderspåslag, må du ha tjenestegjort i en særaldersstilling i minst 30 år og du må ha i løpet av de siste 15 årene før aldersgrensen (60 år), eller før fratreden med rett til uttak av alderspensjon (67 år), ha stått i en stilling med særaldersgrense i minst 10 år.

Særalderspåslaget blir avkortet dersom du tar deg jobb utover 5 år etter særaldersgrensen og fortsetter å jobbe. Tjener du over 1 G blir særalderspåslaget i grovt avkortet med 1/3 pr år til null, og tjener over 1 G.

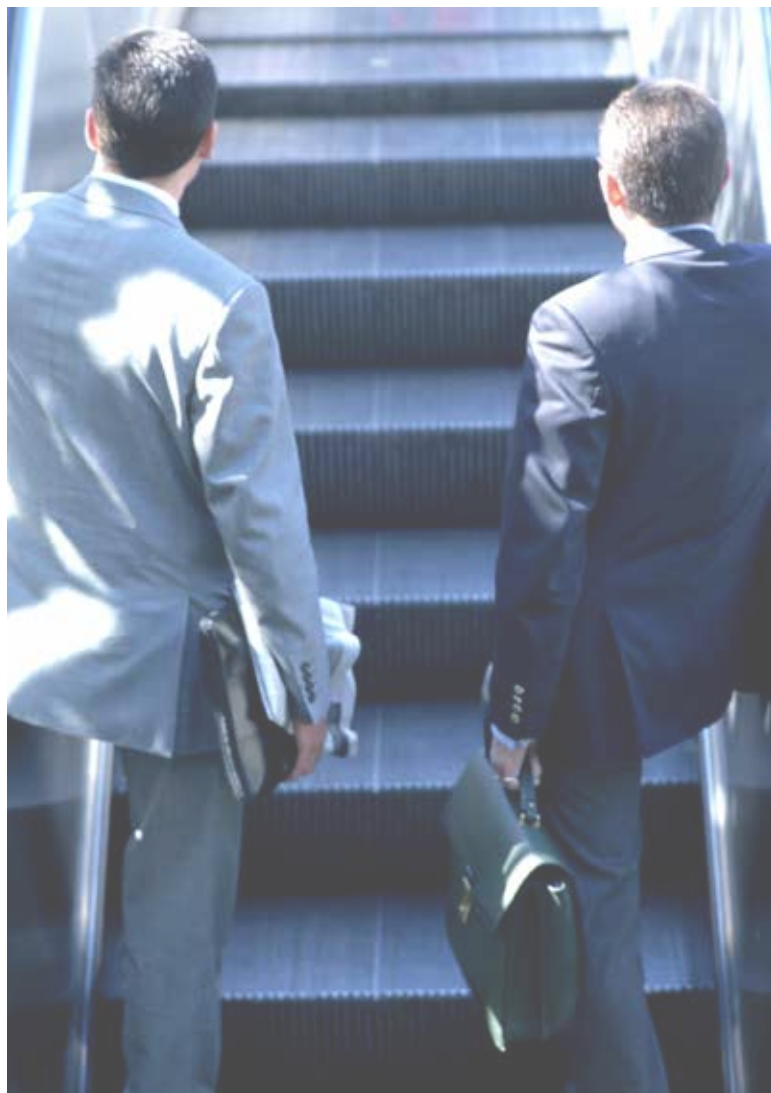
Det er 3 muligheter for en livsvarig avkorting.

- Du tar ut tidligpensjon med et pensjonsgrunnlag på kr 500 000, tar jobb og tjener kr 600 000.- For hvert år. Etter 5 år reduseres særalderspåslaget med formelen: $\text{Inntekt over 1 G delt på 3 ganger pensjonsgrunnlaget}$. Særalderspåslaget nulles ut over 3 år.
- Du fortsetter å jobbe i Forsvaret eller annen virksomhet uten å ta ut tidligpensjon, dersom du jobber etter fylte 65 år. Nå blir særalderspåslaget redusert med 1/36 del pr mnd over 3 år.
- Du tar ut tidligpensjon og ved samordning av oppsatt pensjon og levealdersjustering av beholdningene ved fylte 67 år, og du finner ut at du må ta en ekstrasjobb for å spe på pensjonen din. Du tjener over en G og regnestykket blir som i punkt a.

I alle tilfellene ovenfor er det livsvarige særalderspåslaget kr 38 500.- pr år. Dette skal du ha i 18 år. Ved å jobbe utover 64 år, må du altså tjene opp så mye at du ved siden av å spe på pensjonen din må spare kr 693 000.- som du skal fordele utover gjenværende leveår.

Da skal du ha en rimelig god lønn og evne å sette til side penger for å oppveie tapet ved full avkorting av særalderspåslaget.

Ved fylte 67 år, blir oppsatt pensjon samordnet med opptjeningen i folketrygden og levealdersjustert. Opptjening i folketrygden, tidligpensjon og særalderspåslag blir levealdersjustert med delingstallet. Det er summen av dette som gir deg din pensjon.

Eksempel - avkorting av tidligpensjon pga manglende opptjening

Lønnen du har ved uttak av tidligpensjon (eks 60 år) er kr 500 000.-
66 % av dette beløpet er kr 330 000.-

Dette er pensjonen du ville fått pr. år før levealdersjustering ved full opptjening - resten av livet. Har du kun 25 års opptjening, så blir pensjonen avkortet med brøken 25/30 deler, dvs $330\,000 \times 25/30 =$ kr 275 000.-

Eksempelen viser at du taper betydelig ved ikke å ha full opptjening.

Tilsvarende blir særalderspåslaget avkortet som beskrevet i forklaringene ovenfor.

Eksempel på avkorting av pensjon for årskullene 1963-1969

Har du et pensjonsgrunnlag på kr 500 000.- får du kr 330 000.- i pensjon ved full opptjening (30 år).

Jobber du i privat sektor og tjener kr 500 000.- blir din totale inntekt kr 830 000.-

Jobber du i offentlig sektor blir hele tidligpensjonen satt på vent, og du beholder den nye lønnen på kr 500 000.

Dersom lønnen i offentlig sektor er på kr 400 000.- vil du få 66 % av beløp over kr 400 000 til pensjonsgrunnlaget på kr 500 000.- utbetalt fra SPK. Dvs at du får kr 66 000.- pluss lønnen på kr 400 000.- dvs totalt kr 466 000.- Sluttes du i jobben, vil du få tilbake tidligpensjonen.

Husk at særalderspåslaget også vil bli avkortet ved inntekt over 1 G 5 år etter avgang på særaldersgrensen ref. ovenfor.

PENSJON FOR DE SOM ER FØDT I 1963-1969

- For å få full tidligpensjon må årskullene 1963-69 stå i en medlemspliktig stilling i SPK i 30 år. Pensjonsgrunnlaget vil normalt være den siste månedslønnen før du tar ut tidligpensjon.
- Du vil få med deg evt tidligere høyere lønn, eks gullpensjon, ihvertfall frem til Stortinget vedtar den nye ordningen – dere har sikringsregler ref. pensjonsavtalen fra 2018.
- Dere kan jobbe i privat sektor uten avkorting av tidligpensjon, men får avkorting krone for krone dersom du tar stilling i offentlig sektor.
- Ved kortere opptjeningstid enn 30 år blir pensjonen avkortet forholdsmessig, eks 25/30.
- Dersom du har tatt permisjon eller vært ute av Forsvaret noen år, må du tjenestegjøre i minst 3 år i en særaldersstilling for å kunne gå av på særaldersgrensen.
- Du beholder 85-årsregelen og blir ikke berørt av det vi kaller normert aldersgrense (må jobbe lengre på grunn av at man lever lengre enn det man trodde i 2009, se lengre bak om normert aldersgrense).
- Vi antar at du omfattes av avtalen fra det tidspunktet Stortinget vedtar ny ordning og vil få din pensjon omgjort til en oppsatt pensjon pr 31.12.2019 og resten av opptjeningen i beholdninger når Stortinget har vedtatt ny ordning.

Oppsatt pensjon og beholdninger blir samordnet og levealdersjustert på samme måte som for de som er født i 1970 og senere, se plansjen ovenfor.

- Du vil få det nye særalderspåslaget, men må følge de samme kvalifiseringsreglene, som for de som er født i 1970 og senere. Dvs. du må ha minst 30 års opptjening i særaldersstilling, og at du i løpet av de siste 15 år før aldersgrensen (60 år), eller før fratreden med rett til uttak av alderspensjon (67 år), har stått i en særaldersstilling i minst 10 år.
- Dersom du tar deg lønnet arbeid med inntekt over 1 G (kr 118 620.-) 5 år etter særaldersgrensen (etter 64 år), vil det livsvarige særalderspåslaget bli redusert med ca 1/3 pr år beskrevet som forklaring til plansjen ovenfor.
- Ved fylte 67 år, vil oppsatt pensjon bli samordnet med opptjeningen i folketrygden (Nav) og levealdersjustert.

Alle andre opptjeninger blir levealdersjustert med delingstall.

PENSJON FOR DE SOM ER FØDT I 1970 OG SENERE

- For deg som er født i 1970 og senere, så er opptjeningstiden for å få full tidligpensjon minst 30 år i en særaldersstilling. For å være kvalifisert til tidligpensjon må du i løpet av de siste 15 år før aldersgrensen (60 år), eller før fratreden med rett til uttak av alderspensjon, har stått i en særaldersstilling i minst 10 år.
- Dersom du tar permisjon uten lønn eller tar en periode utenfor Forsvaret for så å komme tilbake, er forutsetningen for å kunne gå av med tidligpensjon beskrevet ovenfor.
- Har du kortere opptjeningstid enn 30 år i særaldersstilling, jf. ovenstående, blir pensjonen redusert tilsvarende, eks 25/30 av pensjonen.
- 85-årsregelen blir utfaset fra 1970-kullet ved at de som er født i januar 1970, kan gå av på 57 år, de med bursdag i februar kan gå av på 57 år og 1 mnd, de som er født i mars kan gå av ved 57 år og 2 mnd, osv. De som har bursdag i desember 1972 kan gå av på 59 år og 11 mnd. De som er født i 1973 har ingen 85 års regel.
- Vi lever lengre enn vi trodde da levealdersordningen ble fastsatt i 2009. Man har beregnet at man lever 1 år lengre pr 10 år, regnet fra 1963. Istedenfor å endre delingstallene (uttrykk for hvor mange år du har igjen å leve ved en bestemt alder), har man foreslått at man skal jobbe lengre. Dette kalles normert aldersgrense og innføres gradvis fra 1970 kullet. Vi er ikke sikre på om ordningen innføres i samme takt som 85-årsregelen blir utfaset, det må vi komme tilbake til.
- Dersom du tar seg jobb i offentlig eller privat sektor, etter uttak av tidligpensjon, vil tidligpensjonen bli avkortet med 66 % av inntekt over 1 G (grunnbeløpet i folketrygden, som er på kr 118 620.-)
- Du vil også ha rett til det nye særalderspåslaget, men du må ha 30 års opptjening i særaldersstilling, og at du i løpet av de siste 15 år før aldersgrensen (60 år), eller før fratreden med rett til uttak av alderspensjon (67 år), har stått i en særaldersstilling i minst 10 år. Tilfredsstiller du ikke dette, får du ikke særalderspåslaget.
- Dersom du har lønnet arbeid med inntekt over 1 G (kr 118 620.-) 5 år (etter 64 år) etter særaldersgrensen, vil det livsvarige særalderspåslaget bli redusert med ca 1/3 pr år. Se forklaring under plansjen.
- Ved fylte 67 år, vil oppsatt pensjon bli samordnet med opptjeningen i folketrygden (Nav) og levealdersjustert. Alle andre opptjeninger blir levealdersjustert med delingstall.

Vår tolkning av tidligpensjon for de som er født i 1970 og senere, jf ovenstående, er at dersom de ikke oppfyller kvalifikasjonskravene, må de enten stå utover særaldersgrensen på 60 år, eller få en oppsatt pensjon som utbetales tidligst ved fylte 62 år. Uten pensjon vil nok de fleste ta seg ny jobb, men husk avkorting av særalderspålaset fra fylte 65 år.

Eksempel på tidligpensjon for de som er født i 1970 og senere

Du tilfredsstiller kvalifikasjonskravene og har full opptjening. Du tar ut tidligpensjon fra 60 år og tar jobb i privat eller offentlig sektor. Pensjonsgrunnlag er på kr 500 000.- Din pensjon blir 66 % av pensjonsgrunnlaget på kr 500 000.- dvs. kr 330 000.- Du tar deg en jobb (i privat eller offentlig sektor) og tjener kr 500 000.-

Du har et fribeløp på 1 G, dvs kr 118 620.- som trekkes fra lønnen på kr 500 000.- av det resterende beløpet på kr 381 380.- trekkes 66 % (kr 251 711.-), som går til fradrag på pensjonen på kr 330 000.- Dvs du sitter igjen med 78 289 kr fra SPK.

Din totale inntekt blir da
Kr 500 000.- - 118 620.- + 78 289.- = kr 578 289.-

Uten avkorting, ville din inntekt ha vært kr 830 000.-

Eksempel - avkorting av tidligpensjon pga manglende opptjening
Lønnen du har ved uttak av tidligpensjon (eks 60 år og full opptjening) er kr 500 000.- 66 % av dette beløpet er kr 330 000.- Dette er pensjonen du ville fått pr. år før levealdersjustering resten av livet. Har du kun 25 års opptjening, blir pensjonen avkortet med brøken 25/30 deler, dvs $330\,000 \times \frac{25}{30} = \text{kr } 275\,000.-$ Eksempellet viser at du taper betydelig ved ikke å ha full opptjening.

Tilsvarende blir særalderspålaset avkortet som beskrevet i forklaringene under plansjen ovenfor.

Fleksibelt uttak av folketrygd og oppsatt pensjon fra fylte 62 år – alle årsklasser

Folketrygden kan tas ut fleksibelt fra fylte 62 år og den vil da bli levealdersjustert på uttakstidspunktet. Dette betyr at beholdningen deles over flere år og pensjonen blir mindre. Du vil ikke få kompensert nedgang i pensjon, som følge av tidliguttak, ved fylte 67 år.

Du kan også ta ut oppsatt pensjon fra fylte 62 år, men den vil da bli midlertidig samordnet og levealdersjustert. Endelig samordning skjer ved fylte 67 år.

BFO vil ikke anbefale noen å gjøre dette, før man kjenner konsekvensene ved fylte 67 år.

LEVEALDERSJUSTERING

Når du tar ut pensjonen ved fylte 67 år, blir pensjonsbeholdningene levealdersjustert med det antall år du antas å ha igjen å leve. Tidligpensjon blir ikke levealdersjustert før ved fylte 67 år+.

Når ditt årskull fyller 61 år, beregnes delingstallet for ditt årskull, ved at man vurderer mange faktorer og ser hvor mange i ditt årskull som har gått bort de siste 10 årene. Så bruker man de samme indikatorene og beregner hvor mange som skal dø. Summen av dette gir levealderstallene. Så beregner Nav prognoser for levealdersjusteringstallene 40 år frem i tid.

Du finner prognosene ved å Google delingstall, da kommer du inn på Navs hjemmesider. Gå nederst på siden, der finner du delingstall og forholdstall. Velg delingstall og se hvor lenge du har igjen å leve.

Prognoser for delingstall for årskullene 1963-2040

(her utklipp fra 1970-74)

År	Mnd	1970	1971	1972	1973	1974
62	0 (januar)	21,10	21,23	21,43	21,57	21,70
62	1 (februar)	21,03	21,16	21,36	21,50	21,56

La oss si at du er født i januar og du ønsker å ta ut fleksibel alderspensjon fra fylte 62 år. Prognosen sier at du har 21.10 år igjen å leve. For en som er født i 1974 så vil han leve 0.6 år lengre enn deg.

La oss si at du har en beholdning i Nav (folketrygden) på 4 millioner (de fleste vil ha mellom 4 og 5 mill kr ved fylte 62 år. Her har du en beholdning på kr 4 mill.

År	Delingstall 1970/pensjon	Delingstall 1974/pensjon
62 år i januar	21,10 = 189 573,46	21,70 = 184 331,80
67 år i januar	17,03 = 234 879, 62	17,63 = 226 885,99

Her ser vi at personen født i januar 1970 vil ha kr 45 306, 16 mer i pensjon resten av livet, ved å vente med å ta ut pensjonen fra Nav til fylte 67 år. Personen født i januar 1974 vil ha kr 42 554,19 mer i året.

Ser vi på en som er født i januar 1993, vil han få kr 165 837,48 dersom han tar ut pensjonen ved fylte 62 år. Han vil få kr 199 401, 80 dersom han venter med uttaket til 67 år, hvilket er kr 35 478.- mindre enn han som var født i 1970.

OPPSUMMERING, FORKLARINGER OG BEGREPER

Grunnbeløpet i folketrygden (G-beløpet) brukes til å beregne og regulere både pensjoner, forsikringer og trygdeytelser. G-beløpet endres hvert år 1.mai og beregnes som gjennomsnittet av de to siste års lønns- og prisvekst. I dag er grunnbeløpet (G) kr 118 620.-

Folketrygden (Nav). Alle tjener opp til pensjon gjennom folketrygden ved at man betaler 7.9 % av all inntekt over skatteseddelen opp til 7.1 ganger grunnbeløpet i folketrygden. Folketrygden sikrer deg sykepenger, yrkesskadeerstatning, arbeidsavklaringspenger, uføretrygd og en pensjon mm. Pensjonsmessig sparer du opp 18.1 % av all inntekt opp til kr 842 202.- dvs kr 152 439.- som settes i en beholdning (bankboks) gitt at du har inntekt over 7.1 G. Du har opptjening hvert år, og den totale beholdningen vil bli lønns-regulert i samsvar med økningen av folketrygdens grunnbeløp (G-beløp).

Statens pensjonskasse (SPK). Du tjener også opp pensjon i SPK ved at du innbetaler 2 % av all inntekt som skal medregnes i beregningen av pensjonen. Her kan du få en yrkesskade-erstatning.

85-årsregel: De som kan gå av på 85-årsregelen (sum alder og tjenestetid er 85 år ved fylte 57 år), kan gå av inntil 3 år før særaldersgrensen og får derved tidligpensjon i inntil 10 år gitt at de tilfredsstiller kvalifikasjonskravene til tidligpensjon, beskrevet ovenfor.

Normert aldersgrense. Dette er et begrep som ble innført ifm evalueringen av folketrygden i 2020. Man fant ut at man levde lengre enn det man trodde i 2009. Fremfor å justere levealdersjusteringstallene forslo man i folketrygden at man skulle øke opptjeningstiden med 1 år for hvert 10ende år, regnet fra 1963-kullet. Vi regner med at Stortinget vil vedta dette og da blir dette også gjort gjeldende for tidlig pensjon. Vi antar at normert aldersgrense blir gradvis innført fra årskull 1970.

Oppsatt pensjon. Oppsatt pensjon er et begrep som benyttes om du slutter i Forsvaret før særaldersgrensen, inklusive 85-årsregelen. Da vil opptjeningstiden øke fra 30 år og inntil 40 år. Med 29 års opptjening fra et pensjonsgrunnlag på 500 000, vil avgang før oppnådd særaldersgrense innebære et betydelig tap i pensjon.

Eksempelvis om du har kr 500 000,- i pensjonsgrunnlag, slutter ved fylte 49 år (opsatt pensjon), kontra 60 år (tidligpensjon) med like lang opptjeningsstid (29 år). Slutter du før aldersgrensen får du kr 239 250,- slutter du på aldersgrensen får du kr 319 000,-

Oppsatt pensjon kan tas ut fra fylte 62 år.

Oppsatt pensjon ny ordning: Den samme virkningen skjer ved overgang fra en pensjonsordning til en annen (sluttlønnsprinsipp til påslagsmodell), så lenge du er født i 1963 eller senere. Med en økt nevner, kan dette medføre et betydelig pensjonstap for de med gullpensjon eller to år i stilling med tidligere høyere sluttlønn enn på sluttidspunktet.

Tidligpensjon for de som er født i 1963-69

En tidligpensjonsordning på 66 % av pensjonsgrunnlaget videreføres for de som har rett til tidligpensjon etter gjeldende regler. De kan jobbe fullt i privat sektor uten avkorting, men får pensjonen avkortet krone for krone dersom tilsatt i en offentlig stilling.

Disse årskullene vil også etter vårt skjønn har rett på særalderspåslaget, men må følge de samme kvalifikasjonsreglene for de som er født i 1970 og senere (se nedenfor).

Tidlig pensjon for de som er født i 1970 og senere. Tidligpensjon, særalderspensjon, tjenestepensjon betyr det samme - nytt begrep er tidligpensjon. Tidligpensjon utgjør 66 % av pensjonsgrunnlaget.

For å få full tidligpensjon må man ha minst 30 år i særaldersstilling, kortere tid, betyr forholdsvis avkorting, eks: dersom du kun har 15 års opptjening i særaldersstilling, blir brøken 15/30.

I tillegg må de som er født i 1970 og senere i løpet av de siste 15 årene før aldersgrensen, eller før fratreden med rett til uttak av alderspensjon, ha stått i en stilling med særaldersgrense i minst 10 år.

Dersom du tar ut tidligpensjon, så kan du begynne å jobbe i privat eller offentlig sektor, imidlertid avkortes tidligpensjon med 66 % av all pensjonsgivende inntekt over 1 G. Med pensjonsgivende inntekt oppfatter vi det til å være arbeidsinntekt.

Særalderspåslag. Dette er nyskapningen i pensjonsavtalen. Gjelder etter vårt skjønn alle som er født i 1963 og senere.

Særalderspåslaget utgjør 77 % av pensjonsgrunnlaget du har i pensjonskassen ved uttak av tidligpensjon, evt ved fylte 67 år.

Dette er noe uklart, men uansett så vil pensjonsbeholdningene G-reguleres i samsvar med endringer i folketrygdens grunnbeløp (evt lønnsoppgjør om du fortsetter å jobbe).

For å få særalderspåslag må du i løpet av de siste 15 år før aldersgrensen (60 år), eller før fratreden med rett til uttak av alderspensjon (67 år), ha stått i en stilling med særaldersgrense i minst 10 år.

For å få fullt særalderspåslag må du ha minst 30 års opptjening i en særaldersstilling.

Særalderspåslaget er et livsvarig påslag og gis normalt på det tidspunktet tidligpensjon opphører, men kan i enkelte tilfeller gis fra fylte 62 år.

Fare! Dersom du fortsetter å jobbe 5 år etter særaldersgrensen, vil det livsvarige påslaget bli redusert med ca 1/3 pr år til 0 kr. Det er 3 måter særalderspåslaget kan bli avkortet på:

- Du slutter i Forsvaret, tar ut tidligpensjon og tar deg jobb i privat eller offentlig sektor. Fra det året du fyller 65 år, blir det livsvarige særalderspåslaget redusert med ca 1/3 pr år til 0,-
- Du fortsetter å jobbe i en særaldersstilling i Forsvaret og fortsetter i samme jobb. Når du passerer 5 år etter særaldersgrensen, vil særalderspåslaget bli redusert med 1/36 del pr mnd i 3 år.
- Den siste muligheten er at du tar ut tidligpensjon når du kan og har denne frem til du fyller 67 år. Pensjonen blir samordnet og levealdersjustert og du finner ut at dette er ikke nok å leve av. Du tar en jobb i kassa på Rema med en lønn på kr 100,- over gjeldende grunnbeløp. Særalderspåslaget vil bli redusert med ca 1/3 pr år til 0 kroner.

Levealdersjustering skjer ved at du tar delingstallet (antall år du har igjen (antatt) å leve og deler på beholdningen, se plansjen ovenfor.

Avslutning

Når det gjelder tjenestepensjon/særalderspensjon/tidligpensjon (betyr det samme) og særalderspensjon, ta kontakt med BFO før du går av med 85-årsregelen eller før du fyller 60 år. Husk avkortning av særalderspåslaget, dersom du jobber og har en inntekt på over 1 G 5 år etter særaldersgrensen, ta kontakt med BFO, når du er 64 år.

I neste utgave av *Offisersbladet*, skal vi presentere forskjellige eksempler, utfordringer og veien fremover.

BFO om budsjettforslag: – Vi ønsker en enda sterkere satsing på personellet

Regjeringen foreslår en reel økning av forsvarsbudsjettet på 4,2 milliarder kroner. Dette er en markant økning, men det er et minimum, sier BFO-leder Dag Stutlien.

■ Av Øyvind Førland Olsen

– Forslaget til forsvarsbudsjett fra regjeringen gir gode og riktige signaler og prioriteringene er fornuftige, men styrkingen er på et minimum av det som er nødvendig. Når man trekker fra prisvekst og inflasjon samt støtten til Ukraina viser budsjettet en reel økning på ca 4,2 milliarder for 2024.

Det sier Stutlien som ble orientert om forslag til forsvarsbudsjettet for 2024 fredag 6. oktober.

Til tross for en foreslått styrking av forsvarsbudsjettet, mener Stutlien at det er nødvendig med en enda sterkere satsing på personellet i Forsvaret.

Det er også et behov for å erstatte materiell og ammunisjon som har blitt donert til Ukraina.

Og det må skje raskt, sier Stutlien.

– BFO ønsker en enda sterkere satsing på personell og kompetanseheving samt personellnær EBA. Det er viktig i en tid hvor kampen om kompetanse i samfunnet er stor.

– Å vente på Langtidsplanen for Forsvaret (LTP) gjør at vi mister viktig tid på å utdanne og rekruttere personell. I tillegg bør gjenanskaffelse av kritisk materiell og ammunisjon iverksettes med en gang og ikke avvente en LTP-prosess.

OVERSOLGTE BUDSJETTET

En som ikke lar seg imponere over satsingen er Høyre-politikeren Hårek Elvenes.

– Regjeringen har oversolgt forsvarsbudsjettet. Stortinget står samlet bak støtten til Ukraina, men dette styrker ikke den nasjonale forsvarsevnen, skriver Høyres

forsvarspolitiske talsperson Hårek Elvenes i en e-post til Forsvarets forum.

Elvenes har tidligere uttalt til Offisersbladet at han forventer en markant økning av forsvarsbudsjettet allerede fra neste år. Han pekte også på behovet for å utdanne flere for å styrke personellsituasjonen i Forsvaret:

– Man må legge opp til en overproduksjon av personell for å ha en buffer for å stå imot avgangen – fordi avgangen vil alltid være der. Forsvaret vil ikke være i stand til å matche lønningene i det sivile – det har

man aldri vært, og det kommer man aldri til å bli.

FLERE SOLDATER

– Regjeringen fortsetter å prioritere folkene i Forsvaret også i dette budsjettet. Vi fortsetter å forsere oppbeholdningen og det tas flere grep på utdanningssiden. Vi får på plass midlertidige tiltak allerede til neste år for å øke utdanningskapasiteten og vi har startet arbeidet med å se på permanent økning av utdanningskapasiteten.

Det skriver forsvarsminister Bjørn Arild Gram (Sp) i en pressemelding.

Det står videre at regjeringen blant annet legger opp til 200 flere årsverk i Forsvaret, 100 flere utdanningsplasser, 38 flere kadetter samt «styrket drift til Forsvarets høyskole og økt satsing på bolig, kaserner og kvarter».

Saldert budsjett for 2024 er nå på 90,8 milliarder kroner – en økning på 15 milliarder kroner fra inneværende år. Imidlertid går halvparten av økningen til Ukraina. Og justert for blant prisstigning og kompensasjoner, er den reelle økningen 4,2 milliarder kroner.

Bjørn Arild Gram la fram et budsjettforslag i oktober som varsler en reel styrking av forsvarsbudsjettet på 4,2 milliarder kroner i 2024 (Foto: Philip Linder/Forsvaret).

NOR ARM

NORARM TACTICAL ER ET UNGT, VETERAN-DREVET SELSKAP SOM TILBYR TAKTISK BEKLEDNING AV HØY KVALITET. MED DELTAGELSE I KONFLIKTER I LAND SOM AFGHANISTAN, IRAK OG UKRAINA, LAGER VI PRODUKTER BASERT PÅ DYREKJØPTE ERFARINGER FOR Å RUSTE OPP MORGENDAGENS KRIGERE.

NORARM.COM / NORARM_TACTICAL

10 gode grunner til å bli medlem

1. Har lavest kontingent av organisasjonene. Tjenestegjørende betaler 0,95% av pensjonsgivende inntekt.
Betydning for deg: Kontingenten kan trekkes av på skatten hvert år og du får mer til overs.
2. Blant markedets beste forsikringer. BFO-Pakken er unik med 8 elementer tilpasset en militær arbeidshverdag
Betydning for deg: Fullforsikret til lavest mulig pris.
3. Gratis elev, lærling- og kadettforsikring.
Betydning for deg: Du blir godt ivaretatt under utdanning.
4. BFO Forsikringskontor består av dyktige og uavhengige rådgivere som er spesialisert på BFO sine forsikringer.
Betydning for deg: Tilgang på de forsikringer som er tilpasset din livssituasjon.
5. Ungdomsorganisasjoner for unge medlemmer.
Betydning for deg: Mulighet til å påvirke.
6. Lokalforeninger i inn- og utland fordelt på 5 regioner.
Betydning for deg: Dine interesser blir ivaretatt uansett hvor du tjenestegjør.
7. Medlemsbladet Offisersbladet utgis i egen regi 6 ganger i året.
Betydning for deg: Du holdes orientert om viktige saker i forsvarssektoren av et anerkjent tidsskrift.
8. Vår hovedorganisasjon YS er partipolitisk uavhengig. Vi samarbeider med alle partier, når det tjener vår sak.
Betydning for deg: Ingen økonomisk støtte til politiske partier.
9. BFO-Skolen tilbyr spesiallagde kurs
Betydning for deg: Mulighet til faglig påfyll.
10. BFO-Stipend med inntil 12 500,- pr. år
Betydning for deg: Utdanning skal lønne seg.

Du forsvaret landet

– Vi forsvaret deg!

Foto: Torbjørn Kjosvold/Forsvaret

Besøk vår
nye nettbutikk
med tusenvis
av produkter

BREDENGEN.NO

BREDENGEN

” Vi forener teknisk kompetanse innen radiofrekvens, fiberoptikk og lavfrekvente teknologier under ett tak og tilbyr et høykvalitets produktsortiment for forsvarsmarkedet.

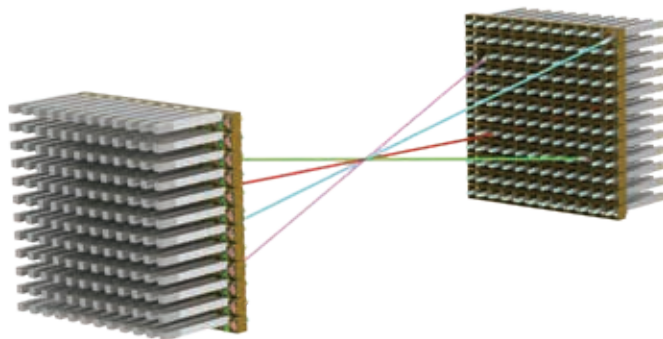
EMP OG LYNVERN

Vi leverer en omfattende portefølje med RF-beskyttelse. Vi har lang erfaring med å levere markedsledende koaksiale lyn-, EMP- og NEMP-beskyttere for å sikre kritisk og kostbart utstyr. Våre leverandører har også etablert et omfattende høyspenningslaboratorium for å verifisere at alle produktene samsvarer med internasjonale lyn-, bølge- og NEMP-standarder.

POLATIS® OPTISKE SWITCHER

Bredengen AS leverer hel-optiske (OOO) svitsjer fra HUBER+SUHNER Polatis. Disse må ikke forveksles med mer tradisjonelle optiske svitsjer (OEO) som kan føre til tap av data, forsinkelse og reduksjon av signalstyrke. En svitsj fra HUBER+SUHNER Polatis er perfekt til overvåking, beskyttelse, testing, fjernstyring av sprednett, datasenter og andre steder man ønsker å svitsje store mengder data på en sikker måte.

ROTARY SWAGING®

Rotary swaging (RS)-teknologien er patentert av vår leverandør Huber + Suhner, og adresserer et trade-off mellom fleksibilitet og lav demping som mange ofte står ovenfor. Innerlederen har overflaten til en solid ledning og kjernen til en flertrådet ledning, noe som gir fleksibilitet og fasestabilitet uten at det går på bekostning av demping eller returtap. RS-teknologien finnes bla på SPUMA-serien til Huber+Suhner som er et meget godt alternativ til f.eks LMR® og CNT® løsninger.

SJEKK QR-KODEN FOR MER
INFO OM ROTARY SWAGING®

BREDENGEN

Professor Birkelandsvei 25 | N-1081 Oslo
+47 21 00 91 00 | bredengen@bredengen.no

Mazda MX-30 Exclusive Line aut.

- Arctic White
- LED frontlys
- 18" lettmetallfelger
- Smart Key
- Parkeringssensorer foran og bak
- Blindsonevarsling
- Batterivarmer
- Apple CarPlay
- Ryggekamera
- Vinterhjul u/pigg

Leieperiode 39 mnd/48.750 km
Startkostnad kr 30.000,-
Pris pr mnd kr 2.890,-
Rekkevidde inntil 200 km (WLTP)

Toyota Yaris Cross AWD 71* N Edition aut.

- Metallic lakk
- 17" lettmetallfelger
- Parkeringssensorer foran og bak
- 8" Multimedia skjerm
- Apple CarPlay
- Ryggekamera
- Keyless
- LED hovedlys
- Vinterhjul u/pigg

Leieperiode 39 mnd/48.750 km
Startkostnad kr 30.000,- inkl MVA.
Pris pr mnd kr 4.490,- inkl MVA.

Opel Corsa-e Elegance aut.

- Metallic lakk
- LED Matrix lys
- 10" HD Touchskjerm
- Sikkerhetspakke Pluss
- Adaptiv cruise
- 16" lettmetallfelger
- Mørke ruter
- 180 graders Ryggekamera
- Parkeringssensorer foran og bak
- Blindsonevarsling
- Vinterhjul u/pigg

Leieperiode 36 mnd/45.000 km
Startkostnad kr 35.000,-
Pris pr mnd kr 2.950,-
Rekkevidde inntil 359 km (WLTP)

Toyota Corolla Cross AWD Hybrid Executive aut.

- Metallic lakk
- El. bakluke
- Tonedede bakruter
- Bi-LED hovedlys
- Keyless
- Ryggekamera
- Seter i delskinn
- Oppvarmet ratt
- Parkeringssensorer foran og bak
- Blindsonevarsling
- Vinterhjul u/pigg

Leieperiode 39 mnd/48.750 km
Startkostnad kr 50.000,- inkl. mva.
Pris pr mnd kr 4.890,- inkl. mva.

CTC Privatleie – et *bekymringsløst bilhold*

HØSTKAMPANJE

Toyota bZ4X Active Tech AWD aut.

- Metallic lakk
- Keyless
- 360 graders parkeringskamera
- 18" lettmetallfelger
- El. bakluke
- Blindsonvarsling
- Varmetråder i frontrute
- Oppvarmet ratt
- Tonedede bakruter
- LED hovedlys
- 12,3" Multimedia skjerm
- Vinterhjul u/pigg
- 1,95% fastrente i hele leieperioden

Leieperiode 36 mnd/45.000 km
Startkostnad kr 52.000,- inkl. MVA
Pris pr mnd kr 4.550,- inkl. MVA
Rekkevidde inntil 460 km (WLTP)

Volvo EX30 Twin Engine Performance Plus aut.

- Metallic lakk
- El. bakluke
- Tonedede bakruter
- Oppvarmet ratt
- Ryggekamera
- Apple CarPlay
- Indigo interiør
- Harman Kardon lydanlegg
- 19" Aero lettmetallfelger
- LED hovedlys
- Vinterhjul u/pigg
- Serviceavtale for perioden er inkludert

Leieperiode 39 mnd/48.750 km
Startkostnad kr 50.000,-
Pris pr mnd kr 5.690,-
Rekkevidde inntil 460 km (WLTP)

Skoda Enyaq iV80X Tour Edition aut.

- Graphite grå
- LED Matrix hovedlys
- Ryggekamera
- El. bakluke
- Tonedede ruter
- El. førersete
- Loft interiør
- Keyless
- Tilhengerfeste
- Vinterhjul u/pigg
- Serviceavtale for perioden er inkludert

Leieperiode 39 mnd/48.750 km
Startkostnad kr 50.000,- inkl. MVA
Pris pr mnd kr 5.990,- inkl. MVA
Rekkevidde inntil 510 km (WLTP)

Audi Q4 e-tron 45 Quattro Edition Pro aut.

- Metallic lakk
- Klima- og vinterpakke
- Tonedede bakruter
- El. bakluke
- LED Matrix lys
- Sonos Premium lydanlegg
- Sportsseter i stoff
- Assistentsystempakke Pro
- Tilhengerfeste
- Advanced Key
- Omgivelseskamera
- Vinterhjul u/pigg
- Serviceavtale inkludert i leieperioden

Leieperiode 39 mnd/48.750 km
Startkostnad kr 50.000,- inkl MVA
Pris pr mnd kr 7.690,- inkl MVA
Rekkevidde inntil 514 km (WLTP)

Kampanjevilkår

Til de oppgitte priser kommer følgende i tillegg:

- Flåteforsikring p.t. fra Kr. 6.590,- pr. år fra IF (15.000 km pr år)
- Service i.h.t bilens servicehefte må følges og betales av leietaker
- Trafikksforsikringsavgift tilkommer forsikringen.
- Etableringsgebyr Kr. 3.990,- (opprinnelig kr 4.990,-)
- Andre kjørelengder på forespørsel

Det tas forbehold om kredittvurdering, endringer i avgifter og rente.
(Vi leverer de fleste merker og modeller – finner du ikke bilen du er på utkikk etter, ta kontakt.)

Prisene forutsetter levering i år, eller så langt lageret rekker.

Kontaktpersoner

Petter Ødegård – Selger

Mobil: 40 62 11 19

E-post: petter@ctcbil.no

Tom Brenna – Salgssjef

Mobil: 90 08 61 90

E-post: tom@ctcbil.no

World Class Helicopter Upgrade

Heli-One is an industry leader in helicopter maintenance, repair, and overhaul (MRO) with decades of expertise supporting a wide range of helicopters. Their global support network includes base maintenance; line maintenance; component and engine repair, overhaul; and Engineering and Design within facilities in Sola, Norway; Vancouver, Canada; and Rzeszow, Poland. As a wholly owned subsidiary of CHC Helicopter, Heli-One has extensive experience in managing, maintaining, and operating large helicopter fleets, particularly in the harsh Norwegian, North Sea, and Arctic environments.

This month, we preview the airframe and design teams at Heli-One Norway and the vital role they play to support global helicopter operations for government, military, public and private organizations.

Strategically located in the heart of Europe, Heli-One's Norwegian facility at Stavanger airport provides a comprehensive suite of helicopter maintenance, modifications, upgrades, and structural repair services.

This specialist team consisting of over one hundred aerospace avionics and mechanical design engineers, aircraft maintenance engineers and other professional craftsmen work together in the machining and structures workshops to design, build, install and certify innovative and practical nose-to-tail solutions, all from the same location.

The airframe and design teams lead with their technical expertise, passion and experience to optimise helicopter performance and maximising aircrafts value over their lifetime to keep them flying in the harshest environments. They are resourceful, passionate, and technologically driven. Ranging from young apprentices to experienced engineers, with the longest serving having 47 years' experience, Heli-One's customers can benefit from a diverse and highly skilled workforce.

Based at the same location and led by a dedicated Heli-One project manager, collaboration between the design and technical teams enhances the project process. This integrated approach reduces prototyping time, allows hands-on engineering, and efficient installation and turnaround. This partnership includes the management of large and heavy modifications for both the private and military sectors. Having the European Union Aviation Safety Agency (EASA) Part-21 Design Organisation (design and production) located together with the Part-145 Maintenance Organisation (integration) in the same building allows the team to draw on all areas of in-house expertise.

Heli-One's customers require solutions in response to a range of complex problems, from changes in regulations or requirements driven by authorities, the need to retrofit or update aircraft due to operational or environmental demands, or requirements to implement the latest technologies. These can be from Search and Rescue (SAR), Emergency Medical Services (EMS), Utility, Military and Law Enforcement operators, allowing the completion of their missions in the safest way possible. The airframe and design team have been integral to recent major upgrade projects for private and military customers. These projects have included design and integration of; Electronic Flight Instrument Systems (EFIS), Flight Management System (FMS), Aircraft avionics management system Euronav 7, Forward-looking infrared (FLIR), Crash Position Indicator (CPI), Transponders, Cockpit Voice and Digital Flight Recorder (CVDFR), wall mounted seats, cabin layout, Night Vision Imaging System (NVIS), Helmet mounted display, Search light fitting, and Required Navigation Performance approach (RNP).

Whatever requirements customers may have, the Heli-One team are well positioned to not only meet those needs, but to extend the life of helicopters and re-purpose them for their next mission.

Catch-up with the Heli-One team at upcoming exhibitions

European Rotors, Madrid (Spain) - 28th-30th November

HAI Heli-Expo, Los Angeles (CA, USA) - 26th-29th February 2024

Heli-One
Excellence in Helicopter
Maintenance Services
www.heli-one.com

Kropp er TOPP med Jacob

Jacob Tvedt Gelius løfter jern med Thomas Malmo.

Jacob Tvedt Gelius har alltid med seg treningsbagen på tur. Her er han sammen med Thomas Malmo som jobber som hovedinstruktør i faget militær idrett og trening (MIT) ved Forsvarets Befallsskole.

Styrkeøvelsen power cleans bruker store deler av muskelgruppene og er en eksplosiv øvelse.

■ Tekst & foto Jacob Tvedt Gelius, rekrutteringsmedarbeider i Befalets Fellesorganisasjon

Min jobb handler i stor grad om å reise rundt til de ulike avdelingene og leirene i landet vårt. Først og fremst for å følge opp BFO-medlemmer, samt å sørge for at de er oppdatert på nye og relevante regelverk og avtaler. Som tidligere elev ved Idrettsbefalsutdanningen til Sjøforsvaret (gamle «Gymnastikkskolen») er alltid treningsbaggen pakket og med som fast følgesvenn på alle reisene. Nå skal jeg kombinere to av mine store lidenskaper, nemlig de mellommenneskelige relasjonene og trening. Jeg vil derfor i perioden videre besøke idrettsanleggene rundt omkring og gjennomføre kombinerte idrettsøkter

og intervjuer med personell tilknyttet fagområdet Militær idrett og trening. Bli med på en spennende reise hvor man blir kjent med kollegaer rundt i Forsvaret, og kanskje plukker opp ny motivasjon og giv knyttet til egen trening!

Første stoppested er Sessvollmoen gamison og SMTA (Sessvollmoen militære treningsanlegg). Der blir det en økt med Thomas Malmo som jobber som hovedinstruktør i faget militær idrett og trening (MIT) ved Forsvarets Befalsskole. Thomas er 33 år og startet sin militære karriere i 2009 ved Befalsskolen for artilleriet. De påfølgende årene jobbet han som kanonkommandør i Batteri Nils, og som NK-tropp i samme batteri. Høsten 2013 startet han på sivile studier hvor han først gjennomførte en bachelor i

bevegelsesvitenskap med påfølgende praktisk-pedagogisk utdanning. Deretter fulgte han opp med en Master of Science (MSc) in Exercise Physiology (trenings-fysiologi) ved NTNU i Trondheim.

INTERVJU MED THOMAS MALMO

– Hva er dine tanker knyttet til militær idrett og trening i Forsvaret i dag?

Jeg synes det er spennende å se på hva vi faktisk velger å gjøre militært, sett opp mot idrett og trening. Det er mange som dropper treningen fordi man ikke har tid, kanskje fordi man ikke har forståelsen knyttet til hvor god effekt korte og

Markløft er en klassiker. Det er en styrkeøvelse hvor utøveren løfter en vektstang fra gulvet og opp i stående stilling.

intensive økter gir. Det å bare gå ned på treningsrommet og løfte tungt noen repetisjoner. Det kan alle klare på under 45 minutter. Det er ikke nødvendig å bruke flere timer på treningen, i hvert fall ikke hvis dette bare medfører at man forskyver treningen.

I Forsvaret trenger vi å øke kunnskapen knyttet til militær idrett og trening, samt at vi trenger folk med kompetanse. Det er det vi forsøker å gjøre noe med på Befalsskolen, gjennom å stille spørsmålene; «Hva trenger vi å lære elevene?», «Hva er behovet ute i avdelingene?». Jeg er veldig spent på hva arbeidsgruppen som skal se på den røde tråden fra GBU videre til GBU og deretter VBU-løpene sier. Jeg mistenker at den røde tråden mangler, og at det er mye utdanning som foregår likt flere steder. Re-

petisjon er bra det, men vi forringer kvaliteten på utdanningssystemet vårt hvis vi ikke evner å lære bort det som det faktisk er behov for at elevene lærer. Jeg er dessverre redd for at MIT som fagområde nedprioriteres i stor grad, over store deler av Forsvaret. Alle er enige om at det er viktig, men når det kommer til stykket, så får det ikke prioritet. Når noe må tilpasses eller fjernes, så er det plutselig ikke så viktig likevel.

– Hva kunne man eventuelt gjort annerledes med MIT som fagområde i Forsvaret?

Jeg tror det kunne vært lurt å se på hvilke verktøy som vi er dårlige på å implementere i Forsvaret. Det virker som at vi er redder for å innføre nye øvelser, som anses som «farlige» helt uten grunn.

THOMAS SIN ØKT:

Hoveddelen av økta bestod av følgende øvelser;

Power cleans: 5 sett x 2 reps (80-85% av 1RM)

Markløft: 6 sett x 4 reps (85% av 1RM)

Pullups: 6 sett x 6 reps (+15 kg)

Militærpress: 4 sett x 8 reps (0,5 – 0,75 x kroppsvekt)

Avsluttet økta med «LINDA» også kalt «3 Bars of death»:

10-9-8-7-6-5-4-3-2-1 Reps, For Time

Markløft (1 1/2 x kroppsvekt)

Benkpress (kroppsvekt)

Clean (3/4 kroppsvekt)

10 repetisjoner per øvelse, deretter 9 osv. Thomas fullførte på tiden 18:28.

Min mening er at det ikke finnes noen farlige øvelser, og at det er mye mer skummelt hvis vi skaper bevegelsesfrykt hos vernepliktige, elever og ansatte. Vi har en tendens til å gjennomføre det som er lett, i stedet for å bruke tid på kompetanse og implementering av funksjonelle bevegelser og øvelser. Markløft og knebøy bør være en naturlig del av treningshverdagen til enhver i Forsvaret, men mer eksplosive elementer bør også inn, sånn som power cleans. Egentrenings-tiden som er avsatt hver uke for de ansatte burde brukes på å øke kompetanse og ferdigheter!

– Hva er øvelsen alle i Forsvaret må kunne?

Markløft, definitivt.

– Hva preger din hverdag på jobb i Forsvaret?

Det at det er usikkerhet knyttet til å vite retningen på det vi holder på med på Befalsskolen, sett opp mot militær idrett og trening som fag. Hva skal produktet være? Hvordan skal den røde tråden følges opp? Det er krevende å føle at man vet hva man vil på Befalsskolen, og gjennomfører utdanningen deretter, og samtidig kjenne på at den røde tråden mangler videre i utdanningsløpene. Det virker noe tilfeldig hvor interessert man er til å følge opp fagområdet ute i de forskjellige grenene og avdelingene. Det er så mye potensiale i det å lære opp ansatte fra alle grenene i det som er det grunnleggende innenfor fysisk kapasitet og yteevne, for deretter å la grenene spesifisere og utdanne videre innenfor det som er relevant og funksjonelt. Men så er det den røde tråden da...

– Har du noen tips til hvordan man kan komme i gang med treningen?

Struktur og disiplin er nøkkelordene. For en som ikke har trent så mye tidligere handler det om å lage seg en helt enkel plan. «Hva vil du oppnå denne uken, og eventuelt neste uke?». Det handler om å få inn øktene på 45 minutter, kanskje 1 time. For når man smått kommer i gang med disse øktene, så lager man samtidig rutiner. Når rutinen er skapt handler det ikke lenger om motivasjon, men nevnte struktur og disiplin. Motivasjon er en følelse som kommer og går, disiplin derimot er en egenskap du kan lære deg å mestre. For all del, motivasjon er fint det, men hvis det er snakk om varig endring trenger man mer enn motivasjon. Det kan også være lurt å finne seg en treningsmakker, en som kan holde deg ansvarlig for at det som er avtalt og planlagt faktisk gjennomføres.

10 KJAPPE MED THOMAS MALMO:

Beste registrerte i FIF (3000m): 11:07

Beste registrerte i FIF (Medisinballstøt): 5.40

Beste registrerte i FIF (Stille lengde): 2.55

Beste registrerte i FIF (Pullups): 15-A

Favorittøvelse: Snatch (Rykk)

Styrke eller utholdenhet: Styrke

Favorittmåltid etter økt: Kjøttdeig, ris og proteinshake

Favorittsitat: «Who's gonna carry the boats» (David Goggins)

Hvem i Forsvaret ville du helst tatt en treningsøkt med: Forsvarssjefen

Hvis du hadde vært forsvarssjef for en dag, hva hadde vært det første du hadde gjort:

Bevilget mer penger til fasiliteter hvor man kan utøve militær idrett og trening.

Å løfte sin egen kroppsvekt kan være tungt nok for de aller fleste. Med noen ekstra kilo spent fast til kroppen, blir utfordringen enda større.

Ikke legg på mer vekt enn du klarer i benkpress. Resultatet kan være lett ydmykelse eller skader.

Long-Range Connectivity
Keeping You in Action –
No Matter Where You Are Located

Get Connected knl.fi

Our cutting-edge radio solutions adapt to the needs and requirements of modern military and security operations with fast and reliable data links in any operating environment. We operate globally in the field of defence and security. Get connected in knl.fi

Nordea

Medlemstilbud på billån fra Nordea

Som medlem av BFO får du et av
Norges beste billån, med rente fra 6,5 %

Søk lån til bil, MC og caravan på
nordea.no/billån

Priseksempel: Eff. rente 8,19 % kr 150.000 o/5 år. Etableringsgebyr kr 2.000,- Tot. Kr 182.046,-

En eksepsjonelt dyktig general

Napoleon Bonaparte var ofte i mindretall på slagfeltet, men vant likevel.

Det er skrevet flere bøker om Napoleon enn det er dager siden han døde under mystiske omstendigheter på St. Helena i 1821. Det er skrevet langt mer om ham enn om Jesus eller Hitler, for å sammenligne ham med ytterpunktene. Historien om den lille korporal fenger åpenbart både forfattere og lesere. Det er det mange grunner til.

For det første var Napoleon en helt eksepsjonell dyktig general, kanskje den beste historien har sett.

Mange historikere har forsøkt å avskrive hans talent med at det hele dreide seg om store tall. Den franske revolusjon og den allmenne verneplikten som fulgte i dens kjølvann gjorde at Frankrike under hans ledelse hadde så uendelig mange flere soldater å ta av enn sine motstandere. Mens de måtte spinke og spare på sine soldater kunne Napoleon pøse dem ut i store mengder. Men ved nærmere ettertanke holder ikke den forklaringen helt vann. For det første var Napoleon ofte i mindretall på

slagfeltet, men vant likevel. For det andre var det også mange andre franske generaler som hadde tilgang på nøyaktig det samme «menneskemateriellet» som ham, men som slett ikke lyktes like godt. Svar på hans genialitet må altså finnes andre steder.

KRIGENS PRAKTISKE MASKINERI

Først og fremst var Napoleon noe så banalt som en godt utdannet offiser: «Det er ingenting i den militære profesjonen jeg ikke kan gjøre selv. Om det ikke er noen der som kan lage krutt vet jeg hvordan man gjør det, kanonlavetter vet jeg også hvordan man konstruerer. Om man må støpe en kanon vet jeg også hvordan man gjør det, og hvis man må instruere noen i bruken av kanonen kan jeg gjøre det også.» Dette høres litt brautende ut, men det er ingen tvil om at Napoleon kunne langt mer om krigens praktiske maskineri enn de aller fleste av hans mer høyvelbårne, men langt dårligere utdannede motstandere kunne. Militær kompetanse er viktigere enn mange i dag later til å tro.

Napoleon var også helt ekstraordinært god til å lese kart og terreng. Det hevdes for eksempel at han i mars 1800 krabbet rundt på et stort kart på gulvet og spurte sin personlige sekretær Bourienne om hvor han trodde det avgjørende slaget kom til å stå. «Hvordan i h... kan jeg vite det?» skal Bourienne ha svart. «Hvorfor? Se her da din dust!», repliserte Napoleon, og pekte på sletten ved elva Scrivia. Han forklarte Bourienne i detalj hvordan den østerrikske general Michael von Melas kom til å manøvrere når han fikk nyheten om at franskmennene hadde kommet seg over Alpene.

Slike historier skal man selvfølgelig ta med en klype salt, men det er ikke tvil om at Napoleon kunne beregne marsjruter bedre enn noen andre.

I tiden før smarttelefoner og wikipedia var god hukommelse en ressurs som kunne få deg langt i livet. Napoleons hukommelse var ikke bare god, den var ekstrem. Som han beskrev sitt hodes innside: «ulike saker og ulike forhold er arrangert i hodet mitt som i et skatoll. Når jeg ønsker å avslutte én tankebane, lukker jeg bare skuffen og åpner en annen. Om jeg skulle ønske å sove? Da bare lukker jeg alle skuffene, og der er jeg – I søvn.»

Våren 1814 ble den franske divisjonsgeneralen Étienne Pierre Ricard nærmest himmelfallen da han overhørte Napoleons diktat til stabssjef Berthier hvor han ga konkrete ordre til 19 ulike

Napoleon Bonaparte preget en hel verdensdel, skriver Harald Høiback. Her er Napoleon foreviget av den italienske maleren Andrea Appiani i 1805. (Via Wikimedia Commons, public domain).

Napoleon Bonaparte var en fremragende strateg som husket «alt», skriver Høiback. På dette maleriet Charles Auguste Guillaume Steuben ser vi Napoleon på slagmarken (Via Wikimedia Commons, public domain).

avdelinger, som ikke bare tok hensyn til deres nåværende styrke og posisjon, men Napoleon visste også nøyaktig hvor lang tid hver av avdelingene ville bruke på å marsjere til et gitt punkt. Det gjorde han uten støtte i notater av noe slag.

HUSKET ALT OG ALLE

Det mest imponerende er hvor mye rart han kunne ha i disse skuffene. Der kunne han lagre alt fra omfattende invasjonsplaner til noen små poster i regnskapet til Théâtre-Français. Alt lå parat i skuffene, og det var bare å trekke dem ut når han trengte innholdet. Han ble ofte selv forbauset av hvor mye og hvor godt hans husket. Det gjaldt også navn og ansikter. Ved et tilfelle hvor han ble introdusert for en ukjent mann spurte han vedkommende om hvordan det gikk med hans to døtre. Mannen skvatt. Napoleon hadde ganske riktig møtt ham og hans to døtre, men bare et kort øyeblikk da han tilfeldigvis red forbi mannens gård på vei mot Marengo. Man skulle tro at generalen hadde oppmerksomheten festet helt andre steder rett før et stort slag enn på noen landsens folk i sidesynet. Ikke nok med det. Det var ti år siden dette tilfeldige og flyktige møtet hadde funnet sted.

Også på slagfeltet ser vi trekk ved Napoleons ledelse som skiller ham fra sine konkurrenter. For det første var han aggressiv, offensiv og ikke redd for å ta stor risiko. Han hadde et motto som kan få ham til å høres ut som en kjøpmann fra Trøndelag: «Den enkleste manøver er den beste». Det enkleste var alltid å knuse motstanderens hovedarmé, ikke alt mulig annet dill. Som Clausewitz skrev: «Vi tviler på om Bonaparte noen gang gikk i felt uten en tanke om å knuse fienden ved første andlending.»

Alle slag på denne tiden ble utkjempet med en miks av infanteri, kavaleri og artilleri. Napoleon la til grunn at man burde ha fire kanoner pr. 1000 infanterister, og at kavaleriet i antall burde svare til 25 prosent av infanteriet.

Omstendighetene tvang ham imidlertid ofte til å endre denne fordelingsbrøken, og etter hvert som han mistet både erfarte folk og brukbare stridshester ble artilleriet en stadig viktigere del av Napoleons taktikk.

Napoleon hadde også den fordel at han kunne fatte sine beslutninger raskt. Som han lite genderbevisst formulerte det: «Krigslykken er

som en kvinne; hvis du mister henne i dag, kan du ikke vente å finne henne igjen i morgen.»

Blant hans motstandere var det ikke det enkle som sto i fokus. Der skulle alt diskuteres og tallet på de som mente seg meningsberettiget om de minste ting var nærmest uendelig. Lev Tolstoj kalte disse rådene, som bandt generalene på hender og føtter, i all uærbødighet: «Hofs-, Kriegs-, Wurst- og Schnapsratene. Ikke engang djevelen har noe å stille opp mot dem.»

Det var først når hertugen av Wellington kom på banen, som heller ikke var glad i for mye prat, at Napoleon møtte sin overmann.

«FØLELSESLØS BARBAR»

Men det er flere grunner til at Napoleon stadig fanger folks interesse, utover at han var en fremragende general. For det første levde Napoleon i usedvanlig spennende tider, skapt av den franske revolusjon og alle dens følger. For det andre handlet det meste i Napoleons liv om krig, og krig byr i motsetning til mye annet i historien på spennende lesestoff. For det tredje preget Napoleon en hel verdensdel.

Nesten alle land har derfor sin nasjonale tvist på denne historien. Den fjerde og kanskje viktigste grunnen til Napoleons stadige appell er at hans skjebne har noe eventyrlig og dypt menneskelig over seg. For noen var Napoleon en følelsesløs barbar med millioner av liv på samvittigheten. I andres øyne er han derimot en velmenende og evnerik Espen Askeladd som alltid ville det beste, men som stadig møtte motstand fra mindre altruistiske sjeler.

Dette er, uansett perspektiv, historien om en nobody, som fra den absolutte provins og med en rar dialekt og et enda rarer navn slo seg opp til å bli verdens mektigste mann. Det er en klassereise ulik noen andres i Europas historie. For å sette den ekstra spissen på det hele trillet Napoleon helt til bunnns igjen.

Men hva er så relevansen? Kan vi lære noe nyttig av å beskjeftige oss med fortiden generelt og Napoleonstiden spesielt, eller er det kun blott til lyst? Det spørsmålet kan vi snu på hodet: Hva annet kan vi lære av? Den amerikanske statsviteren Samuel Huntington fastholder at fortiden er det eneste de militære kan lære noe av. Men det finnes også gode grunner til at et opphold i Napoleonstiden er spesielt givende.

AVANSERTE TANKER OM KRIG

Det faller ganske naturlig for vår generasjon å tro at utviklingen har gjort at vi vet og kan mer

Kronikkforfatter Harald Høiback er forskningssjef ved Forsvarets museer (Foto: Forsvaret).

enn folk som levde i tidligere tider. Men er det så sikkert? Snarere kan den voldsomme utviklingen ha gjort at vi har mistet noe på veien? Mye tyder på at Napoleons generasjon, som inkluderte folk som Schamhorst, Wellington og Clausewitz, tenkte langt mer avanserte tanker om krig og strategi enn det vi er i stand til i dag. De levde før spesialiseringen kom så langt at offiserer sluttet å tenke politisk, lese filosofi og følge den vitenskapelige forskningsfronten.

Det er også først etter Napoleons tid at det har lagt seg et tykt og seigt lag av fagterminologi og ofte verdensfjerne ledelsesteorier imellom de som praktiserer ledelse og de som tenker og skriver vitenskapelig om dette. For Napoleons generasjon var det tett kontakt mellom ord, handling og konsekvens. Det var lenge før postmodernismen og senere New Public Management fra hver sin kant rakk å undergrave respekten for erfaring, levd liv og personlige egenskaper.

Det er altså fremdeles verdt å bruke tid på Napoleon. Fortiden kan være lettere å se enn samtiden. Samtiden kommer oss for nær. Ved å se langt bakover, kan vi også se langt fremover. Jeg støtter meg altså på Winston Churchills gamle innsikt: «The longer you can look back, the farther you can look forward.»

Og, om vi gjennom det lange blikket bakover oppdager at vi mennesker ikke lærer spesielt mye av fortiden, er det kanskje det viktigste budskapet historien har å fortelle oss.

Av Harald Høiback

Forskningssjef Forsvarets museer og aktuell med boka «Krigføring – hvordan kriger planlegges utføres og vinnes»

meninger

Forsvarets nulltoleranse for ulovlige rusmidler – en nulltoleranse uten innhold

Forsvaret har alltid vært tydelig på sin holdning til ulovlige rusmidler. Norsk narkotika- og dopinglovgivning er tydelig – enhver befatning med narkotika og doping er ulovlig og kan straffefølges. Forsvarets rusprinsipp er tydelig – Det er nulltoleranse for bruk av narkotika og doping i Forsvaret. Men hva skjer nå?

Forsvaret har ingen særegen hjemmel til å ta beslag i ulovlige rusmidler, men de kan inndras og overlates til sivilt politi. Med de føringene sivilt politi har fra Riksadvokaten når det gjelder «mindre» narkotikaovertrедelser, er spørsmålet om de vil motta en slik sak. Hva da?

Videre er de lovhjemlene man hadde gjennom Forsvarets narkotikagruppe med tilhørende avtale og samarbeid med politiet, ikke lenger tilstede. Avtalen og samarbeidet med politiet er terminert og Forsvarets narkotikagruppe lagt ned. Dette uten erstatning av lovhjemlene man en gang hadde gjennom

samarbeidet med politiet. Nedleggelsen av narkotikagruppen er planlagt med at militærpolitiet skal ivareta oppgavene innenfor ulovlige rusmidler – oppgaver som kommer i tillegg til militærpolitiets allerede mange eksisterende oppgaver.

Dagens regelverk legger også opp til at personer som blir avdekt for befatning med ulovlige rusmidler, skal gis en ny mulighet. Det er veldig bra at Forsvaret ønsker å ivareta enkeltindividet, men til hvilken risiko og kostnad?

I løpet av tiden etter pandemien er verktøykassen for forebygging og avdekking av ulovlige rusmidler i Forsvaret blitt stadig mindre. Dette har medført at til nå er cirka 5000 vernepliktige soldater ikke kontrollert med tanke på ulovlige rusmidler. Erfaringer fra Forsvarets narkotikagruppe forteller at cirka én prosent av disse ikke er skikket til tjeneste

grunnet sitt forhold til ulovlige rusmidler. Disse 5000 vernepliktige inkluderer de rundt 50 med et problemfylt forhold til narkotika og doping, utgjør i fremtiden en del av grunnlaget for hvem som blir ansatt.

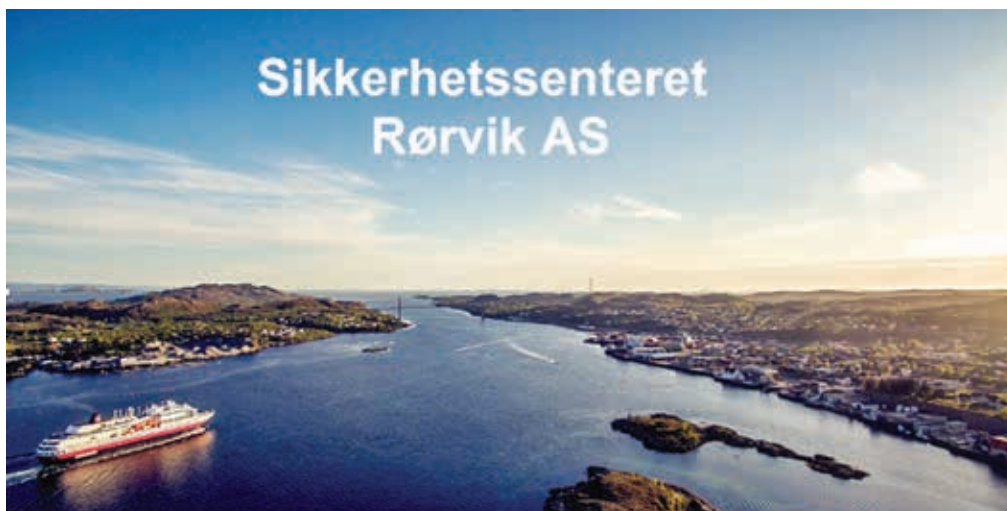
Skal Forsvaret nå påta seg en behandlingsoppgave? Ønsker ansatte i Forsvaret en kollega med et problemfylt forhold til ulovlige rusmidler? Hva gjør Forsvaret etter hvert som samfunnet utvikler seg på dette området?

Verktøykassa er tom og noe må gjøres før det er for sent.

Av Reino Ottesen

Tidligere sjef for Forsvarets narkotikagruppe

PS! Forsvaret har blitt forelagt dette innlegget med mulighet for å svare.

Sikkerhetssenteret Rørvik AS er et ledende kurssenter i Norge innenfor simulatorbaserte kurs og andre opplæringstilbud innenfor marin og maritim sektor.

Tilbudene er basert på innovative løsninger med høy teknologisk og pedagogisk standard.

Sikkerhetssenteret Rørvik AS har alle kursene du trenger for å fornye ditt sertifikat, enten det er gyldig eller utgått. Med Norges råeste simulator er re-treningen blitt til en lek.

VI TILBYR BL.A. FØLGENDE KURS/RE-TRENING:

- Videregående sikkerhetsopplæring
- Medisinsk behandling
- GMDSS – GOC
- GMDSS – ROC

VI HAR OGSÅ:

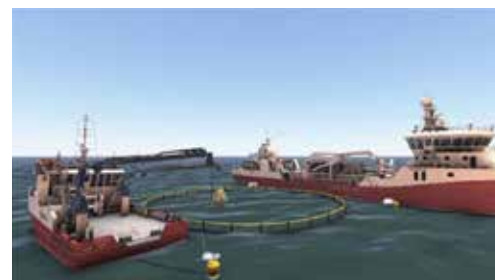
- Grunnleggende sikkerhetskurs for sjøfolk
- Sikkerhetsopplæring på mindre skip
- Redningsfarkost
- H-MOB
- Hurtigbåtkurs – BRM/ERM
- ECDIS – ARPA
- Pluss mange flere.

FOR DE MED UTGÅTTE SERTIFIKATER:

- Sertifikatprøven (re-trening)
- 66t sikkerhetsopplæring

**SJEKK UT
VÅR QR KODE**

Vi tilbyr også Dekksoffiser klasse 5 og Dekksoffiser klasse 6. Nettbasert og klasseromsundervisning.

TA KONTAKT:

post@ssras.no eller
Telefon 74 39 22 22

Så hjelper vi deg med hvilke kurs du trenger.

ssras.no

Fem sterke filmer om Napoleon

I høst kommer den store filmen om det militære geniet fra Korsika. Vi har sett og vurdert de beste filmene om Napoleonskrigene.

■ Tekst & foto av filmcovers Nils Cjerstad

NAPOLEON (2023) **REGI: RIDLEY SCOTT**

I sin siste film går Ridley Scott (f. 1937) tilbake til den historiske perioden som også markerte starten på hans karriere som regissør; nemlig Napoleonskrigene. Målestokken på alt er så massivt i en krigsfilm. – Jeg hadde 300 menn, 100 hester og 11 kamera i felten. Etterhvert begynte jeg å tenke som Napoleon. Den påvirkningen kan være flott eller dødelig, sier Ridley Scott om å regissere filmen.

I dette eposet med en spilletid på 157 minutter følger vi Napoleon Bonaparte gjennom hans militære karriere og hans turbulente kjærlighetsliv.

Et viktig fokus er forholdet til hans elskede kone, Joséphine Bonaparte (spilt av engelske Vanessa Kirby). I 1804 ble hun kronet til keiserinne,

men senere ble både det og ekteskapet annullert. Manus hadde opprinnelig tittelen «Kitbag» og er skrevet av amerikanske David Scarpa.

Tidligere har han ført i pennen ett annet solid historiske drama for den britiske regissøren. Den talentfulle skuespilleren Joaquin Phoenix innehar tittelrollen, og er også kreditert på produsent-siden. Tidligere har han spilt dekadent romersk keiser i «Gladiatoren» (2000), som også ble regissert av Scott. Traileme og videoklippene som er sluppet fra produksjonen lover svært godt, ikke minst scenene fra felttoget i Egypt.

Alt tyder på at dette har potensiale til å bli en klassiker. Taglinen er «He came from nothing, but conquered everything». Premiere er satt til 22. november.

Ridley Scotts nye storfilm Napoleon har premiere 22. november. Joaquin Phoenix innehar tittelrollen. Foto Sony Pictures.

THE DUELLISTS (1977)

REGI: RIDLEY SCOTT

Ridley Scotts debutfilm fokuserer på to franske offiserer som duellerer mot hverandre.

Filmen er basert på en novelle av Joseph Conrad om de to virkelige offiserene Louis Fournier and Pierre Dupont, mens i filmen heter de Feraud (Harvey Keitel) og d'Hubert (Keith Carradine).

Feiden skyldes en misforståelse i år 1800 som gjør at de to får et anstrengt forhold til hverandre. Duellene pågår over to tiår mens Napoleonskrigene raser, og de må begge delta i Napoleons felttog i Russland.

Tiden for dueller var stor på denne tiden, og de to kjemper mot hverandre gjentatte ganger – med både sverd og pistol. Den ene er lojal Napoleon-tilhenger, mens den andre blir mer kritisk til krigsherren fra Korsika.

Først og fremst gir filmen et interessant blikk på datidens franske offiserer.

BARRY LYNDON (1975)

REGI: STANLEY KUBRICK

Dette historiske drama er skrevet, regissert og produsert av Stanley Kubrick. Egentlig ville Kubrick lage en storslagen film om Napoleon, men han fikk ikke midler nok til budsjettet og lager heller dette dramaet lagt til Napoleonskrigene. Handlingen er basert på romanen «The Luck of Barry Lyndon» av William Makepeace Thackeray, utgitt i 1844.

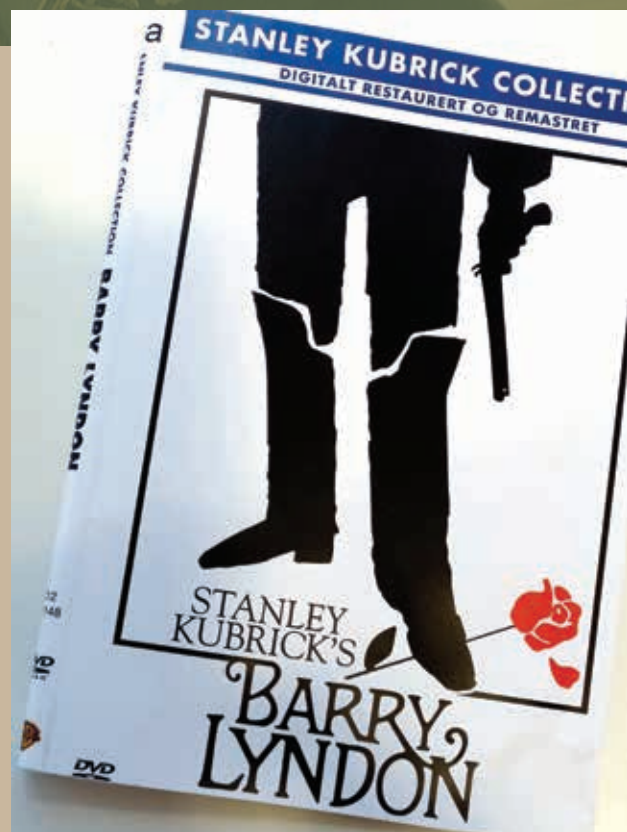
Visstnok var dette første bok som ikke hadde en helt i hovedrollen. Vi møter en irsk-engelsk opportunist (spilt av Ryan O'Neal), som lever og virker på begynnelsen av 1800-talet.

Han blir født inn i fattigdom i Irland. Stadig kjemper han om å få høyere sosial status og gifter seg med en rik adelskvinne. Som ung mann blir han også innkalt i den britiske armé og må kjempe som infanterist mot Frankrike i Napoleonskrigene.

Selv om dette ikke er det mest spennende dramaet er filmen såpass eminent gjennomført at historien blir svært engasjerende. Kubrick briljerer teknisk her, med diverse innovative kamerateknikker og bruken av levende lys i flere scener.

«Barry Lyndon» er en film som i dag har fått høyere anerkjennelse siden premieren for 48 år siden, og regnes nå som en av Kubricks beste filmer.

Seeren får et nyansert og svært realistisk bilde av liv og skjebner under Napoleonskrigene.

WATERLOO (1970)

REGI: SERGEJ BONDARTSJUK

18. juni 1815 ble ett av historiens mest avgjørende slag utkjempet 15 kilometer sør for Brussel. Det stod mellom Frankrike på den ene sida, og koalisjonsstyrker ledet av britiske Arthur Wellesley Wellington og prøyssiske von Blücher på motsatt side.

Tusenvis mistet livet den dagen, og de allierte beseiret til slutt Napoelons armé. Denne påkostede sovjetisk-italienske co-produksjonen med internasjonale skuespillere i hovedrollene ble ingen økonomisk suksess, men jeg synes den har godt driv og byr på spektakulære scener fra slagmarken.

De fargerike uniformene til franske, britiske og prøyssiske offiserer er en fryd for øyet og må ha kostet en liten formue.

Regien til russiske Bondartsjuk, som tidligere hadde imponert med en russisk 7 timers versjon av «Krig og Fred» fra 1965, er jevnt over veldig bra. Publikum får virkelig følelsen av å være flue-på-veggen.

Rod Steiger gjør en overbevisende rolle som Napoleon, og får vist hærførerens temperament såvel som hans suverene strategiske talent.

Christopher Plummer som den britiske feltmarskalk Wellington er også minneverdig.

At filmen gir et innblikk i taktikkene som anvendes på slagmarken, gjør den enda mer severdig.

Foto: skjermbilde Youtube

WAR AND PEACE (1956)

REGI: KING VIDOR

I mine øyne er dette den beste adapsjon av Lev Tolstoj's episke roman «Krig og fred» fra 1869. Selv om filmen «bare» varer i 208 minutter får den med det mest sentrale i den 1200-siders lange fortellingen. Dette er en overbevisende skildring av det russiske føydalsamfunnet før og under Napoleons invasjon av Russland 1812.

Tolstoj hadde gjort inngående research av Napoleons felttog i Russland, og lest alt som fantes av dokumenter fra 1812-invasjonen, både på fransk og russisk. Publikum inviteres med på overdådige fester, ball, romanser, intriger og dueller i tsarens rike. La grand armé som marsjerer over Russlands sletter er virkelig et storslagent skue. Mens det bitre nederlaget i Moskva og tilbaketog gjennom regn, gjørme og iskald vinter er sterkt skildret.

Blant de dramatiske høydepunktene er scenen hvor en russisk snikskytter ligger i skjul og prøver å likvidere Napoleon.

Sjarmerende Audrey Hepburn gjør en glimrende innsats som den vakre, omsvermede adelskvinnen Natasja. Henry Ford fremstiller hennes kavalier og Bonaparte-beundrer Pierre Bezukhov, mens Mel Ferrer gestalter rollen som prins Andrej Bolkonsky.

Dette sveipende dramaet tikker inn på tre og en halv time, men jeg kjedet meg ikke et sekund.

Kulturtips i høstmørket

Nye og gamle serier, bøker og podkast. Her er noen titler det kan være interessant å se nærmere på.

Tidligere forsvarssjef Sverre Diesen er aktuell med boka «Krig, konflikt og militærmakt - forsvar i en endret verden». Den er utgitt på Gyldendal forlag, og FFI forskeren har blant annet sett nærmere på hvordan et lite land som Norge skal klare å henge med i en «stadig mer kostbar militær utvikling». Boken er både tilbakeskuende med historiske eksempler. Boken ble lansert i august. Les intervjuet vi har gjort med Diesen i denne utgaven av Offisersbladet.

PODCAST JOE BERNTHAL PODCAST

Joe Bernthal er kanskje mest kjent for å være beinhard actionhelt i serien Punisher. Og har du ikke sett den, er det vel verdt å få med seg serien om den tidligere marinesoldaten og veteranen Frank Castle. Bernthal har også podkasten «Real Ones». Bernthal er oppriktig engasjert i soldater og tjenestemenn i operative yrker, og mange av gjestene i podkasten «Real Ones» er veteraner med tjeneste fra blant annet Afghanistan og Midtøsten. Real Ones finner du blant annet på Spotify og Youtube.

KRIGSHØST PÅ NETFLIX

The Pacific om Stillehavskrigen og en moderne bauta om 2. verdenskrig i Europa ved Band of Brothers. Førstnevnte har fått langt mindre oppmerksomhet og høstet mindre ros enn Band og Brothers, som formidlet en mer intim fortelling om krig, lidelse, tap og seier. The Pacific er likevel et påkostet og vellaget krigsdrama. Den norske filmen Kampen om Narvik er for øvrig tilgjengelig også, og dokumentaren «Helt vanlige folk – veien til Holocaust» gir et innblikk i hvordan et urovekkende høyt antall mennesker i Tyskland kunne bli masse mordere under 2. verdenskrig.

HELT PÅ AVVEIE

Serien «Rogue Heroes» er basert på boka av Ben McIntyre og tilgjengelig på HBO. Serien er en heseblesende fortelling som tar utgangspunkt i den britiske spesialstyrken, SAS (Special Air Service), begynnelse i ørkenen i Nord-Afrika under 2. verdenskrig. I serien følger vi blant andre aristokraten David Stirling som var opprørt over frammarsjen til «Ørkenreven» Erwin Rommel, og

frustrert over stadig beskjeder om å «stand down», i stedet for å handle. Resepten for å stikke kjepper i hjulene for nazistene var å opprette en spesialstyrke av uregjerlige soldater som hadde sine egne metoder for å løse oppdraget. Rogue Heroes tar seg noen kunstneriske friheter historisk, men det er likevel god underholdning.

STORSERIE LANDER SNART

Få også med deg Master of the Air. Det blir beskrevet som en oppfølger til Band of Brothers, og er basert på 2007-boken med samme navn av Donald L. Miller. I handlingen følger vi 100th Bombardment Group of the United States Army Air Forces under 2. verdenskrig. Nå er det klart at premieredato for serien Masters of Air er 26. januar 2024.

Lærdommer fra Heimevernets historie

Erfaringen fra Ukraina viser at HV er best på det som ligger i navnet – vern om heimen.

Han brant virkelig for saken, Wilhelm Tvedt-Gundersen fra Aust-Agder. Da han ble utnevnt som fylkesrådsleder for det nye Heimevernet i 1946 brukte han mange lange kvelder foran skrivemaskinen for å organisere de ulike heimevernsrådene. Han skrev brev for å utnevnt lokale ledere rundt om i de mange kommunene, som ennå utgjorde vårt land før kommunesammenslåingens tid på 1960-tallet.

Da han skrev til den kommende sjefen for Heimevernet 07, lingekaren Jens Ropstad, var det sorte båndet på skrivemaskinen utslitt. Brevet til Ropstad kom med rød skrift. Først ytret Tvedt-Gundersen sin kondolanse i anledning moren til Ropstads død, men noen linjer lengre nede kommer «så var det hjemmevernet.» Han forsikret Ropstad om at han hadde gitt uttrykk ovenfor general Hansteen, HVs første sjef, om at de forventet at mannen som hoppet inn i Agderfylkene rett før jul 1943 ville bli den første lederen av Heimevernet i distriktet. Og slik ble det.

DEN STORE FRIVILLIGHETEN

Den tidlige iveren i Aust-Agder var ett av de tidligste eksemplene på HV-iveren som feiet over vårt land i årene rett etter krigen. I utgangspunktet skulle den organisasjonen bestå av kullene som ikke hadde gjort verneplikten under Den andre verdenskrigen, grovt anslått til en styrke på 40.000. Da registreringen var over og de frivillige hadde meldt seg var nærmere 90.000 ført inn i rullene, mange av den fra Hjemmestyrkene. Skjønt ikke alle var menn i sin beste alder: En kar fra Nissedal, som meldte seg frivillig kom til verden i 1878, og på rullebladet hans kan vi lese at hans siste militære erfaring var nøytralitetsvakt under unionsoppløsningen i

1905 og Den første verdenskrigen i 1917. Det ble med et par øvelser før han ble overført til den siste hvile.

Disse historiene har ligget godt nedstøvet i Heimevernets arkiv i over 75 år. I 2018 begynte medforfatter Nils Helge Amdal og jeg arbeidet med å sette sammen en ny historie om Heimevernet i Agder-fylkene og Rogaland. Amdal har lang fartstid i organisasjonen, mens jeg aldri har satt mine føtter i HV. Jeg skred til oppgaven med et åpent sinn, men en tanke jeg hadde i bakhodet var: Hvordan passer HV inn i det store bildet?

GJØKUNGEN I FORSVARSREIRET

Mange tidligere historier om Heimevernet er skrevet i en avgrenset form og ofte etter en mal som ble utarbeidet en gang på 1990-tallet, da HV-historier og regimentshistorier ble øst ut over vårt land. Samtidig har heller ikke HV noen veldig stor plass, i de to ellers gode bindene, som omhandler norsk forsvarshistorie fram til i dag. Og det her i skjæringspunktet at man kanskje begynner å forstå noe av hva som gjør HV unikt i norsk forsvarssammenheng. Vi har også kunnet dra nytte av at vi i dag har en helt annen situasjon i og med at Hæren har blitt kraftig redusert fra siste halvdel av 1990-tallet og utover.

På mange måter står HV i dag i samme posisjon innenfor Forsvaret som det gjorde i pionertiden på 1940-tallet. Også den gang var Hæren relativt liten og avdelingene drev i hovedsak sin virksomhet i Tyskland. Det store skillet mellom Hær og HV kommer etter Norges inntreden i NATO i 1949, og den massive amerikanske våpenhjelpen som begynner å skyte fart utover 1950-tallet. Fra da av blir HV en liten gjøkunge i

Asgeir Ueland er medforfatter av boka «Heimevernet 75 år. Fra asken til oljen». Heimevernet har en lang historie og er et speilbilde av samfunnet, skriver han (Foto: Heimevernet).

Forsvaret som må takke seg til 3-4 prosent av det årlige forsvarsbudsjettet. Men HV-spiriten og den lokale forankringen lever godt videre i flere tiår etter det.

SLAGORDET OPPFYLT

Den første tiden levde Heimevernet vitterlig opp til sitt slagord: «Over alt, alltid». Vi fant eksempler på at det var to HV-menn i en av det sørligste Jærens minste grend, som bestod av fem gårder. Med tiden ser man også at endringene i det norske samfunnet er med på å tynne ut områder i det traktoren tar over arbeidet fra hesten. Så sent som på tidlig 1970-tall, ytret representanten fra Norges Bondelag sin uro over HVs mobilitet som en følge av at tallet på hester hadde sunket drastisk ved inngangen til oljealderen. Dette er et godt eksempel på at det gamle ikke alltid er det beste. En må tilpasse seg tiden.

Likevel er det noen indikatorer som tilsier at HVs tradisjonelle rolle, altså med en sterk lokal forankring, ikke har gått av moten. I mai i år kom det en studie om det ukrainske heimevernet fra det britiske Royal United Services Institute (RUSI). Studien viser at disse avdelingene var veldig gode og effektive i egen teig, mens da de ble flyttet ut av teigen etter at de første russiske angrep var slått tilbake ikke hadde like lett for å operere effektivt. På tross av den høye ukrainske motivasjonen man så høsten for ett år

siden, ligger det kanskje en lærdom for vårt eget HV her. Gjennom litt over 75 års historie har vårt eget Heimevern heldigvis sluppet å utføre det de har trent på.

TIL SISTE MANN

Tidene forandrer seg naturlig nok gjennom 75 år. I den første tiden har vi funnet indikasjoner på at HVs rolle var å avslå angrep fra kysten og luften, ble man slått skulle man over i nabo-teigen og ble man slått der skulle man over i fri strid. Den gamle Tvedt-Gundersen uttrykte tidlig sin bekymring mot de han kalte partisanvirksomhet, fordi han fryktet at konsekvensene ville bli slik man hadde sett på Balkan under Den andre verdenskrigen. Han ble tydeligvis ikke lyttet til, og i den første tiden ser det mer og mindre ut som om planen var å kjempe til siste mann – aldri mer 9. april var mer enn et slagord.

Med endringene som kom utover i Den kalde krigen ble HVs oppgaver etter hvert mer statiske. Samtidig advarte distriktssjefen i Rogaland alt tidlig på 1970-tallet om at den norske dugnadsånden var i ferd med å forvitte. For dugnad og samspillet mellom folk som i det daglige har andre samfunnsoppgaver er noe av HVs absolutte styrke. Her finner man utenfor boksen tenking som en naturlig del av organisasjonen. Gjennom sine opp- og nedturer virker det som om HV-soldaten og det lokale befalet alltid har vært løsningsorientert. Folk som ikke har vært stridende har fått matnyttige oppgaver av sine områdesjefer. Det har vært et enormt lokalt samarbeid som har løftet organisasjonen fram mange steder.

HÆREN SOM UNGKAR

Et annet mer alvorlig tema har vært en vedvarende flørt fra Hærens side om så legges HV under seg. Med HVs unike struktur, der det sivile landsrådet står som en høyere beskytter og lobbyist, har alle disse forsøkene strandet. Dagens HV er fremdeles en vital møy, mens Hæren kanskje har blitt en litt eldre ungkar. Der HV en gang var et oppholdssted for B-laget i den norske offisersstanden, er organisasjonen i dag et mer attraktivt stopp for offiserer som vil opp og fram. Utfordringen framover ligger i om man forsøker å omgjøre HV til en slags kvasiutgave av de gamle infanteriregimentene, hvis territoriale ansvar HV overtok da disse ble lagt ned.

Med sine begrensede øvingsdager, sivile og lokale forankring er det trolig mer formålstjenlig å holde på denne sterke forankringen også fremover. HV-soldaten og befalet kjenner litt nærmiljø. De vet hvor de skal få hjelp og finne løsninger. De har en viktig ryggdekning fra tunge sivile organisasjoner og lag. Dessuten ligger det mange gode tanker og ideer i de gamle HV-arkivene, som med litt oppgradering enkelt kan overføres til relevante lærdommer i dag. Utfordringen som jeg kom over i arkivet er at de gamle papirene stort sett ble gjemt og glemt i en skuff. Det var mange gummistrikker fra 1960-tallet som ble fjernet under arbeidet med vår nye bok.

ET SPEILBILDE AV SAMFUNNET

Den største utfordringen i fremtiden ligger naturlig nok andre steder, langt utenfor Forsvaret. I en tid hvor folk er mer selvstentrert og opptatt

med sitt og sin instagram, finnes det ikke så mange Wilhelm Tvedt-Gundersen, sivilisten som fikk ting opp å gå, igjen. I boka forsøker vi også å skildre hvordan endringene i samfunnet har preget Heimevernet på ulike steder. Vi er mer urbane, krigen både gjennom internasjonale operasjoner og nå i Ukraina er tilsynelatende langt borte for brotparten av befolkningen. Under lanseringen av boka snakket jeg med en av dagens HV-soldater, som under en kald og våt øvelse hadde stilt spørsmålet om hvorfor vi gjør dette. Svaret rundt primusen var at de så på seg selv som en del av noe større.

Det gjorde også Tvedt-Gundersen, og med dagens teknologi er det ikke lengre behov for å sende rundt skriv fra røde fargebånd. Skjønt det er kanskje behov for den røde alarmfargen i årene som kommer. HV har i stor grad overlevd på grunn av at organisasjonen har vært en forsvinnende liten del av det totale budsjettet. En gang skulle de sikre mobiliseringen, etter de siste tiårs kutt i Forsvaret er det ikke lengre noen mobilisering å sikre. Men erfaringen fra Ukraina viser at HV er best på det som ligger i navnet – vern om heimen. Vi håper at boka vår kan være et bidrag til at vi lærer å kjenne oss selv og HV litt bedre. For som Sun Tzu sa: Kjenn din fiende og kjenn deg selv, og HV har vært og er fremdeles et speilbilde av oss selv som samfunn.

Asgeir Ueland

Forfatter og historiker og aktuell med boka «Heimevernet 75 år. Fra asken til oljen»

AV JOHN BERG, MAJOR (R)
Forsvarsanalytiker

NYE FREGATTER TARTID

Det er langt frem til nye norske fregatter, men det bør kanskje være like godt først som sist å henge seg på et internasjonalt og fremtidsrettet prosjekt, for å spare penger og få et modent, utprøvd produkt. Da er det flere å velge mellom og valget bør skje i det åpne rom, slik at alle kort kommer på bordet.

Britenes Royal Navy seiler mer i våre farvann, atomdrevne ubåter unntatt, enn noen andre allierte. For tiden strever britene med sin nye Type 26 fregatt, City-klassen, der første av åtte fartøyer, HMS Glasgow, snart burde være klar. Men britene mangler penger, og krangler om deres ferske Defence Command Paper 2023 (DCP 2023) egentlig innebærer noen reell budsjettøkning. Samtidig er byggingen av Type 26, en multirolle fregatt med meget sterk antiubåt (AU) kapasitet, i trøbbel, grunnet en kombinasjon av alt for mye byråkrati, dårlig prosjektstyring og ekstremt høye krav. Mens vårt Forsvarsmateriell (FMA) har ca. 1.500 ansatte, har britenes noenlunde tilsvarende Defence Equipment & Support (DE&S) 11.500. I Parlamentet er det med noe spydighet påpekt at Israels tilsvarende har 300. Sånt handler om effektivitet, og organisatorisk om å skyve mest mulig lengst mulig utover i retning spiss ende. Byggingen av HMS Glasgow, fra første «steel cut» til tititiell operativ status (IOC) er nå beregnet til 11 år.

HMS Glasgow (bildet) har tatt lang tid å bygge, men blir en av de mest stillegående fregattene, skriver John Berg (Foto: Ian Dick).

De ekstreme kravene har imidlertid mye av «skylden». Et eksempel er gearkassen, som ble sterkt forsinket med den følge at første fartøy, altså HMS Glasgow, først ble sveiset sammen for så å bli skåret opp igjen for å få «skubbet inn» gearkassen. Forsinkelsene i Type 26 prosjektet er per i sommer kostnadsberegnet til 233 millioner pund. Men Type 26 tegner helt klart til å bli verdens mest stillegående fregatt i AU rolle.

Også Australia og Canada bygger versjoner av Type 26, og til overmål er det australske prosjektet i tilsvarende trøbbel som Royal Navys, grunnet overadministrasjon og dårlig prosjektstyring. Men med tiden vil Type 26 forhåpentlig være et utprøvd produkt til langt lavere stykkpris.

Britene jobber også med en Type 31 fregattklasse, som faktisk er basert på den danske Iver Huitfeldt-klassen fregatter. Dette blir imidlertid en «global» fregatttype, som i likhet med Huitfeldt-klassen får stort volum i skroget for å kunne medbringe mye slags last. Huitfeldt-klassen er igjen

Den nye Constellation-klassen er i utgangspunktet basert på den italienske versjonen av det italiensk-franske FREMM (Fregata Europea Multi-Missione) (Foto: US Department of Defense).

basert på de to «fleksible støtteskipene» HDMS Absalon og HDMS Espern Snare, som blant annet hver kan medbringe et stridsvognkompani, eller, med en del containere på dekk ta et fullt oppsatt feltsykehus. Huitfeldt-ene er grovt regnet fleksible støtteskip minus et dekk. Videre har britene en Type 32 i planene, men grunnet press på budsjettene kan denne bli en Type 31 2.0.

CONSTELLATION-KLASSEN

US Navy anskaffer nå nye fregatter, for første gang siden den velkjente Olliver Hazard Perry-klassen. Den nye Constellation-klassen er imidlertid langt fra «hel-amerikansk», den er i utgangspunktet basert på den meget kapable italienske versjonen av det italiensk-franske FREMM (Fregata Europea Multi-Missione) samarbeidsprosjektet og bygges av verftet Fincantieri Marinette Marine i Wisconsin. Multirolle Constellation-klassen karakteriseres som en «key component» i den nye Chief of Naval Operations Navigation Plan (NAVPLAN) 2022. NAVPLAN har som målsetting at US Navy skal ha 350 bemannede skip og rundt 150 ubemannede fartøyer. Fregattene vil «be capable of defending the fleet, striking adversary forces in all domains, and expanding interoperability with allies and partners», ifølge NAVPLAN, både til havs og i kystfarvann. De får AU kapasitet så vel som kapasitet til «Surface Warfare, Electromagnetic Warfare/Information Operations (EW/IO) og Air Warfare».

ANDRE FREGATTER

Vi bør selvsagt se vidt omkring, og siden US Navy har kastet sine øyne på italienske FREMM, kan jo vi gjøre det også. Videre er tyskerne i gang med et nytt fregattprosjekt og Nederland og Belgia samarbeider om en ny fregatt-klasse. Disse skal vi komme nærmere tilbake til.

Slik sjefen for Sjøforsvarets ønskeliste ser ut, skal vi ikke utelukke at Norge også snart går for nye korvetter. Tyskerne bygger korvetter. Og hvis vi for en gangs skyld kan overvinne den inngrodde motviljen mot store og tette samarbeider med svenskene, går Sverige nå for Visby-klassens etterfølger. Den blir større, og heter Luleå-klassen. Dette kommer vi også tilbake til.

Nye korvetter kan være aktuelt for Sjøforsvaret. Her ser vi KNM Skudd i Skjoldklassen (Foto: Sissel Vibeke Amundsen/Forsvaret).

KONGSBERG

ONE SYSTEM

- TO GROW WITH

MIX OF MISSILES

- FOR MISSION FLEXIBILITY

EVOLUTION CONTINUES

- APPROACHING FULL SPECTRUM AIR DEFENCE

AIM-120 AMRAAM

AMRAAM Extended Range (ER)

AIM-9X Sidewinder

www.kongsberg.com

NASAMS
Air Defence System

Det du trenger fra BFO – i en app!

Scan QR-koden for å
laste ned BFO-appen.

